

Kırıkkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

MOLLA MURAD
ve
TÜRKÇE DİVANI

Yüksek Lisans

MEHMET ÇETİNER

Tez Yöneticisi

Doç. Dr. MUHİTTİN ELİAÇIK

Kırıkkale 2010

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	III
KISALTMALAR.....	VI
KULLANILAN ÇEVİRİYAZI SİSTEMİ.....	VII
GİRİŞ.....	1
MOLLA MURAD' IN YAŞADIĞI DÖNEME GENEL BİR BAKIŞ.....	1
19.YÜZYIL OSMANLI SAHASI TÜRK EDEBİYATI	8
HAYATI.....	12
Doğum Yeri ve Ailesi.....	12
Öğrenim Hayatı.....	14
Hocalığı.....	16
Yetiştığı Maddi ve Manevi Muhit.....	18
ESERLERİ.....	20
DİVANIN MUHTEVA VE İÇERİK YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	22
Divanda adına medhiye yazılan tarikat ulularının tarikatleri ve şubeleri.....	40
BİBLİYOGRAFYA.....	41
METİN.....	44

ÖNSÖZ

Divan edebiyatı, çağrışımların edebiyatıdır. Kültür ve edebiyat tarihimizin altı asırlık diliminde, kendine özgü sanat ve estetik anlayışıyla, dayandığı kültürel değerler manzumesiyle, bugün için anlaşılmaz gibi görülen yitirilmiş cennetimizdir bu edebiyat. Divan edebiyatının dayandığı kaynaklar Kur' an-ı Kerim, hadis-i şerifler başta olmak üzere, bu kaynakları çağrıştıran diğer ilimlerdir. Anadolu'da XIII. asırda Hoca Dehhânî ve Şeyyad Hamza ile başlayan bu edebiyat, geleneklerle de beslenmiş, en seçkin örneklerini tasavvuf boyutunu çağrıştıran örneklerde göstermiştir. Bu çağrışımda esas olan; mecazî güzelliğin ötesindeki asıl güzelliğin aşkına erişebilmektir.

Güzellik insanın yüzünde Allah'ın cemâlinin değişik şekilde yansımasıdır. Âşık, mâşukun güzelliğinde Allah'ın cemâlini görebilmelidir. Böylece “ mutlak güzel ” e erişme, Allah bilgisine ulaşmada aşkın rolü, vasıta olma özelliği ilahî aşkı yani tasavvufî aşkı ön plana çıkarmaktadır. Tasavvufun yüzyıllar içindeki seyri ve ona gönül verenlerin şairlik yönü ve mutasavvıf şairlerin Divan edebiyatına katkıları yadsınamaz gerçeklerdendir. Kadı Burhaneddin, Ahmedî, Şeyhî, Hayalî, Fuzulî, Şeyh Galip gibi şairlerde hem tasavvufî hem de dünyevî aşkın yer aldığı görülür. Derûnî âlemin dışı yansıyan yönlerini çok iyi bilen Molla Murad, bu coğrafyanın şairlerini, şairlerin taşıdıkları duyguları içlerinden biri olarak eserine aktarmıştır.

Bu çalışmamızda Molla Murad' ın tarikat ulularını öven bir divançe oluşturduğunu ifade etmesine rağmen klasik divan tertibine uymaması , bu divanın menâkıbnâme olma ihtimalini aklımıza getirdi. Şöyle ki bilindiği üzere Arapça "menkabe" kelimesinin çoğulu olan "menâkıb" sözü, bir insanın fazilet, hüner ve meziyet gibi övünülecek vasıflarını dile getirir, birçok tarihî şahsiyetin hal tercümeleleri, bazı zümrelerin övgüye değer işleri için de kullanılır.¹ Ayrıca; menâkıb kavramından asıl anlaşılan ise, tasavvufun doğuşu ile ortaya çıkarak yayılmış olan meşhur tarikatların kurucularının, halifelerin ve tanınmış şeyhlerin

¹ Ahmet Ateş, (1970), "Menâkıb", İslam Ansiklopedisi, VII, İstanbul: s. 701-702

hayat hikâyelerini anlatan eserlerdir demek doğru olsa gerekir.² Ayrıca menâkıbnâmelerde; ele alınan şahısların yaptıkları işler, mezarlarının yeri ve devirlerinin düşünce tarzını belirlemek mümkündür,³ bilgisi yanında menâkıbnâmelerin manzum da olabileceği bilgisi zihnimizi epey meşgul etti.

Molla Murad'ın "Divan" adını verdiği ; ama giriş bölümünde "manzume-i fesâhat ve divançe-i belâğat" olarak vasıflandırdığı bu kitabın , tarikat ulularının, İslam büyüklerinin medhiyeleriyle örülü olması, Mevlânâ Celâleddin Rûmî , Abdülkâdir Geylanî , Bahâ'ud-din Nakşbendî , Seyyid Ahmet Rıfâî , Ahmet Bedevî , Şeyh Şazili , Şaban Halvetî , İbrahim bin Edhem , Hacı Bektaş Velî , Hacı Bayram Velî , Yunus Emre gibi daha birçok ehl-i tarikat büyüğünün bazen biyografisini içermesi, divanın menâkıbnâme mi olduğu sorusuna cevap aramamızı tetikledi. Ayrıca bilinen divan dizilişlerinden farklılık göstermesi de ilgi çekici bir çalışma olacağı kanaatini uyandırdı. Ayrıca Molla Murad'ın Nakşibendi tarikatına mensup olmasına rağmen mesnevi dersleri vermesi ve 19. yüzyıldaki Nakşibendî-Mevlevî yakınlaşmasına örnek teşkil etmesi de ayırıcı bir özellik olarak göze çarpmaktaydı. Molla Murad, Nakşibendi tarikatına mensup biri olarak sadece bu tarikatın ulularını mı övmüştü; yoksa hiçbir ayırım yapmadan mı medhiyelerini dile getirmişti? Bu sorunun cevabına , adına medhiye yazdığı kişileri tasnif ettikten sonra ulaştık ve Molla Murad'ın Hazret-i Mevlana 'dan başlayıp MustakıMZâde Süleyman'a kadar yazdığı 47 medhiyede hiçbir tarikatı ayırt etmeksizin o tarikatların kurucusu başta olmak üzere tekke-dergâh sahibi olanlarını işlediğini gördük. Hacı Bektaş-ı Velî'yi medh ederken "Şeyhi olmuştur ânın Hoca Ahmed Yesevi , Mazhar-ı sırr-ı 'Alidir" gibi sözlerin yanında özellikle "Nakşibendiye kiliddir, Nakşibendiyye kulıdır" sözleri ezberi bozan yaklaşımlar olarak göze çarpmaktadır. Molla Murad'ın Hacı Bektaş-ı Velî'yi Nakşibendî olarak tavsif etmesi ve Bektaşî tarikatından başka temsilcilere yer vermemesi, onun ehl-i sünnet çizgisinde hareket eden tarikat ulularına yer verdiğini göstermektedir. Şeyh Ümmi Sinan için yazdığı medhiyede Ebussu'ud 'un ona

² Ahmet Yaşar Ocak, (1992), Kültür Tarihi Olarak Menâkıbnâmeler (Metodolojik Bir Yaklaşım), Ankara: s. 26.

³ Mübahat S. Kütükoğlu, (1991), Tarih Araştırmalarında Usûl, 2. bs., İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, s. 20.

“Râfîzi” diyerek kötülük yaptığını ifade etmesi Molla Murad’ın bu olaya bakışını daha da netleştirmektedir.

Bu çalışmada, tarikatların insanları eğitmede bir yarış halinde olduğu, diğergâmlık örneklerinin çokça görüldüğü bilgilerine de rastlamaktayız ki Fatma Aliye Hanım’ ın Ahmed Paşa ve Zamanı adlı kitabında Molla Murad’ ın kendisine intisap etmek isteyen yüksek istidatlı birine: “Bu, bizim işimiz değildir.” diyerek Kuşadalı İbrahim Efendi’ ye gönderecek kadar mütevâzı olduğunu gösteren bilgi de ilgi çekiciydi. Dergâh- tekke- ocak yakınlaşmasını delillendirmesi açısından iyi bir örnekti. Nakşibendi tarikatından olmasına rağmen mesnevi okutan Sadi’ den, Şirazi’ den şiir okutan, ders veren kendisi dışında Süleyman Neş’et, Süleyman Vahyi, Mehmed Emin Tokadi, Mustakımezâde Süleyman gibi kişilerden övgüyle söz etmesi, bu yaklaşımın hayata geçirildiğinin de canlı örnekleri olması açısından önemliydi.

Sonuç itibariyle; Molla Murad , ilminin derinliği yanında , tasavvuf büyüklerine yazdığı medhiyelerde titiz davranması – hatta Hoca Neş’et’e dair verdiği bilginin doğruluğu – onun yazdığı bu divana Fevziye Abdullah Tansel’in nitelemesiyle âdetâ bir “ Tezkiret’ül Evliyâ , Tezkiret’ül Meşâyih” özelliği katmış, şairimizin araştırmacı özelliği ve değişik kaynaklardan yararlandığını beyan etmesi bu divanı önemli kılmıştır.

Tasavvuf ve onun büyüklerini çağrışımlar edebiyatı içerisinde 19. asırda medheden , Nakşibendi tarikatine bağlı olmasına rağmen , Mevleviliğin şiarı olan Mesnevi okumayı ve okutmayı kendine görev edinerek kütüphanesinin yanına Dârülmesnevi inşa ettirerek Nakşibendi- Mevlevi yakınlaşmasının görünürlüğünü billurlaştıran Molla Murad’ı eldeki bilgiler nisbetinde tanıtmaktan; özellikle de divanı içindeki hakikat dünyasının büyüklerini onun dilinden tanımaktan onur duyacağımı ifade eder, bu çalışmada metnin okunmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam, Doç. Dr. Muhittin Eliaçık Bey’e , ilmî yönlendirmeleriyle ufkumu genişleten Prof.Dr. Ahmet Kartal Bey’e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

KISALTMALAR

a.g.e	: adı geçen eser
a.s	: Aleyhisselam
bs	: Baskı
C	: Cilt
Haz	: Hazırlayan
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
İÜEF	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
AÜİFD	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ktp	: Kütüphane
Mat	: Matbaa (sı)
N	: Nazım
nr	: Numara
öl.	: Ölüm
s.	: Sayfa
T	: Tarih
vd	: ve devamı
H.	: Hicri
bkz	: bakınız
SATŞ	: Son Asır Türk Şairleri
TY	: Türkiye Yazmaları
H.z.	: Hazret

KULLANILAN ÇEVİRİYAZI SİSTEMİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	z, d
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	فا	f
چ	ç	ق	ķ
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	كث	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

GİRİŞ

MOLLA MURAD'IN YAŞADIĞI DÖNEME GENEL BİR BAKIŞ

Molla Murad' ın hayatı, eserleri ve edebî şahsiyetini ele almadan önce, onun yaşadığı dönemin kısa bir siyâsî tarihini, ana hatlarıyla da olsa, vermek yararlı olacaktır. Ayrıca o dönemin önemli edebî şahsiyetlerinin ismini zikretmek de Molla Murad dönemindeki edebî hareketliliği göstermesi açısından ve onun edebî kişiliğine yaptığı etki bakımından ele almak, zihin açıcı olacaktır.

Molla Murad , Fransız İhtilali (1789)' nden 1 yıl önce 1788'de doğmuştur. Osmanlı Devleti'nin başında I.Abdülhamid vardır ve Ruslar'ın Özi Kalesi'ni alıp 25.000 savunmasız sivil halkı katletmelerinin üzüntüsüyle hastalanıp yatağa düşmüş ve vefat etmiştir. Molla Murad'ın çocukluktan gençlik dönemine kadarki bu safha, (1789-1807) Osmanlı' nın Batı' ya yönelmesinin ikinci safhası ve gerçek yenileşme ve müesseselerimizi Avrupalılaştırma fikrinin asıl kökleşme zamanı olan on sekiz yılı içermektedir. Bu dönemde tahta çıkan III.Selim şu tabloyla karşı karşıyaydı: Rusya, Eflak – Boğdan'ı işgal etmiş ; Avusturya, Belgrad'ı ele geçirmişti. Bu hazin tablodan 20 yıl sonra giriştiği Nizam-ı Cedit hareketinin başarısızlığına kadar çok önemli işlere imza atan bu padişahın tahttan indirilmesinden sonra IV. Mustafa tahta çıkarılmış , kendisini tahta çıkaran eski düzen taraftarlarının yanında yer almak zorunda kalmış, kendi tutumunu yansıtamadan tahttan indirilmiştir.II. Mahmud' un tahta çıkması yenilik taraftarlarının başarısı olarak sayılmalıdır.Bu dönemde Sırp isyanları, Rum Fetretı, Mora İsyanı, Rus Savaşı ve Yunanistan ' ın bağımsızlığa kavuşması(1829), Cezayir' in Fransa tarafından işgal edilmesi imparatorluk akibetine ağır bir gölge düşürmüştür.⁴ 1820' deki Rum İsyanı'ndan sonra Babıali'den Rumları ihraç eden Sultan II. Mahmud , 1832' de Tercüme Odası'nı açarak Müslüman nüfusun da Fransızca öğrenmelerini

⁴ Kemal Beydilli,Osmanlı Devleti Tarihi,Zaman-İstanbul, 1999,Küçük Kaynarca'dan Yıkılışa mad. s.66-88.

istemiştir.⁵ İmparatorluğun en çalkantılı yıllarına denk düşen bu dönemin padişahlarına ve yaptıkları işlere kısaca göz atacak olursak şöyle bir tablo ile karşı karşıya kalırız.

Bu dönemin ilk padişahı I.Abdülhamid (1774-1789) Ruslar karşısında yenik düşmüş ve kahrından ölmüştür.

Dönemin ikinci padişahı III.Selim (1789-1807) , Osmanoğullarının yetiştirdiği en büyük , hatta deha çapında bestekâr olarak tanınır. İkisi de ayrı ayrı uzmanlık gerektiren tanburî ve neyzenlikte üstad mevkiindeki bu zat , öldürüleceği zaman elindeki ney ile kendisini isyancılara karşı savunması , gerçekten de tragedyalara konu olacak bir sahnedir. III.Selim ayrıca devrindeki musikîşinasları koruyup desteklemiş ve böylece Türk musikîsinin 19. yüzyıldaki muhteşem parlamışını tetiklemiştir. Dâhi bestekâr Hamamizâde İsmail Dede Efendi'yi destekleyip sarayına alması ve üstelik “Musâhib-i Şehriyârî” unvanıyla ödüllendirilmesi de unutulmayacak hizmetlerinden biridir.⁶ III.Selim' in bestelerinden 62 parça , notaları ile birlikte elimizdedir. En çok suzidılara makamı ve mevlevî âyini ile tanınmıştır.⁷ Ayrıca hattatlığı da zikredilmesi gereken özellikleri arasındadır. Hatt-ı hümayunlarını güzel ta'lik kırmasıyla yazardı.⁸ İlhami mahlasıyla yazdığı şiirlerde ince bir serzeniş ve mahzun bir eda sezilmektedir.⁹

III.Selim, mahir bir silah ustasıydı ve okçuluğu ile meşhurdu. Bir kaynakta okunu 732 metreye düşürdüğü ve Osmanlı ordusunda okunu onun attığı uzaklığa düşürebilen sadece iki kişi olduğu yazmaktadır.¹⁰ III.Selim , Batı'yla menfaat birliği içine girmiş hırslı bürokrat, çok

⁵ Ahmed Hamdi Tanpınar, 19 uncu Asır Türk Edebiyat Tarihi, İstanbul, Çağlayan Kitabevi 1988, s.52

⁶ Yılmaz Öztuna, Türk Bestecileri Ansiklopedisi, s.54

⁷ Sezai Küçük ,Mevleviliğin Son Yüzyılı, İstanbul 2003 Simurg Yayınları, s.379-389

⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı , Osmanlı Tarihi, cilt IV/2, s.553

⁹ Mustafa İsen – Ali Fuat Bilkan, Sultan Şairler, Osmanlı Hanedanının Şairlik Yönü, Ankara 1996 Akçağ Yay. s.88

¹⁰ Mustafa Armağan, Osmanlı'nın Mahrem Tarihi , İstanbul, 2008, Timaş Yay. s.172

sayıda misyoner ve azınlık okullarında eğitim almış ve böylece Hıristiyanlığı veya pozitivismi benimsemiş olanları kastederek “ *Yabancıların elleri ciğerlerimin üstünde geziyor.*” diyerek genel durumu tesbit edip ona göre çözüm üreten biridir.¹¹

III.Selim, ıslahat hareketlerine rical arasında yaptığı bir anketle başlar. Rus ve Avusturya muharebeleri devam ederken memlekette adaletin temini ve maliye işlerinin düzeltilmesi çarelerini konuşmak üzere bir meşveret meclisi toplar. Fakat harbin verdiği imkansızlıklar içinde , yarım kalması tabii olan bazı tedbirlerden başka bir netice alınamaz.¹²

Mehterhane 1828’ de II.Mahmud tarafından kapatılmış, bunun yerine III.Selim’ in yakın dostu Napolyon’ un emekli bando subayı Giuseppe Donizetti’ ye Mızıka-i Humayun adlı Batı kopyası saray bando okulu kurdurulmuştur. Osmanlı musikîsinin zirvede olduğu XVIII. ve XIX.yüzyıllarda Mevlevî musikîsi de - III. Selim ve II. Mahmud gibi Mevlevî padişahların desteğinde – zirveye çıkmış, önceki yüzyıllarda bestelenen toplam 13 mevlevî âyinine karşılık , sadece XIX yüzyılda 42 âyin birden bestelenmiştir.¹³ Sanatkâr mizaçlı hükümdar, hareketten ziyade, hareketin hülyasından hoşlanıyordu. Nihayet , Nizam-ı Cedid’ in Rumeli’ de kurulması için Abdurrahman Paşa’ nın ordusuyla İstanbul’ dan Edirne’ye hareketi bir fırsat bilindi ve mukavemetler başladı. Padişahın dahili harbi önlemek için Abdurrahman Paşa’yı geri çağırması yenilik ve saray muhitinde ilk bozgun oldu. (1805). Arkasından patlayan Kabakçı isyanı ile bu dönem kapanmış oldu.

1807’ den 1826 ‘ya kadar devam eden bu devir, uzun ve sürekli muharebelerin, dahilde isyan ve ayrılık hareketlerinin, tasallut ve tegallübün bütün dehşetiyle hüküm sürdüğü bir devirdir. 1830’ dan sonra harp tazminatı meselesi için Rusya’ya gönderilen Halil Rifat Paşa, İstanbul’ a döner dönmez, Devlet-i Aliye’ nin yaşaması için Garbı taklit etmekten başka çaresi olmadığını açıkça söylemişti. Daha sonraları ise Sadık Rifat Paşa, Mustafa Reşid Paşa

¹¹ Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler için Eski Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul, Dergâh Yayınları:290,2007 s. 349

¹² Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara , Akçağ yay-111,1994 s. 227-228

¹³ Çinuçen Tanrıkorur, Osmanlı Medeniyeti Tarihi , II.cilt, Osmanlı Musikîsi maddesi, s.500-501

gibi Avrupa' da uzunca müddet kalmış olan devlet adamları daha sarîh tekliflerde bulundular. II. Mahmud , devlet müesseselerini garplaştırmağa çalışmıştı. ¹⁴

Dönemin üçüncü padişahı IV.Mustafa (1807-1808) Osmanlı hanedânının en kısa süren padişahlığını yapmış, bir isyan sonunda tahttan indirilmiş, yenilikçi kesimin padişahı II.Mahmud'un emriyle öldürülmüştür. Sadece bir yıl iki ay kadar süren padişahlığında devlet aygıtı felç olmuş, halk sıkıntıya düşmüş, padişah derin meşruiyet sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. Onunla ilgili şahsi bir hususiyet tespit edilememiş, “mürteci padişah” damgasını yemiş, ayrıca “çok kurnaz” ve “haris” olduğu ifade edilmiştir.¹⁵

Dönemin dördüncü padişahı II.Mahmud (1808-1839) , bir taraftan taşradaki âsi âyânın nüfuzunu kırarken diğer taraftan da uzun zamandan beri toplum düzenini sarsan yenîçerileri 1826 yılında ortadan kaldırmıştır. Böylece padişah, devleti ve toplumu yeniden tanzim etmek için gerekli gücü elinde toplamış bulunuyordu. Avrupa ülkelerinde kurulan ikamet elçilikleri ve Batılı ülkelerle münasebetlerin sıklaşması yeni bir diplomat neslin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu grup, medresede yetişmedikleri için eski Osmanlı yöneticilerinden farklı bir profil çizmektedir. Bunlar, Tercüme Odası' nda veya yurtdışı diplomatik misyonları sırasında, devlet yönetimi ve siyaset alanında kendilerini yetiştirmiş, özellikle idarede köklü reformlar yapmayı düşünüyorlardı.¹⁶ Büyük bir bestekârdır. Günümüze 26 bestesi ulaşmıştır. ¹⁷ Tambur çalıyor ve ney üflüyordu. Özellikle Mevlevileri saraya davet ederdi.¹⁸ Halk ozanlarının İstanbul' a akın etmesiyle oluşan karışıklığı düzene sokmak için “ Âşıklar Kethüdalığı” nı kurması halk şiirimizin gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır.¹⁹ Adli

¹⁴ Ahmed Hamdi Tanpınar,19 uncu Asır Türk Edebiyat Tarihi, İstanbul, Çağlayan Kitabevi 1988,s.63

¹⁵ İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, C. 4 İstanbul 1961, Türkiye Yayınevi, s.68

¹⁶ Bahaeddin Yediyıldız,Osmanlı Devleti Tarihi, 2.cilt,Zaman - İstanbul-1999,Osmanlı Toplumunu mad. s.501-504

¹⁷ Necdet Sakaoğlu , Mahmud II, Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi. cilt 2 , s.62

¹⁸ Sezai Küçük, Mevleviliğin Son Yüzyılı, İstanbul 2003,Simurg Yay.s. 379-384

¹⁹ M.Nazmi Özalp, “Osmanlı Döneminde Türk Musikîsi”, Türk Yurdu,sayı 148-149Aralık1999,Ocak 2000, s. 334

mahlasıyla kaleme aldığı şiirleri vardır. Orta dereceli bir şairdi. Peygamberimiz Efendimiz (a.s) in kabrinin bulunduğu yer olan Ravza-i Mutahhara' ya gönderdiği bir altın şamdan münasebetiyle şu na'tı yazmıştır:

Şamdan eyledim ihdâya cüret ya Resulallah

Muradım dergeh-i a'laya hizmet ya Resulallah

Değildir ravzana şayeste dest-i aviz-i nâçizim

Kabülünle kıl ihsân u inâyet ya Resulallah

Hatla meşgul olmuş, zor bir yazı olan celi sülüs yazı meşk etmiş, 2 adet Kur'an-ı Kerim yazmıştır. Topkapı Sarayı'nın Arz Odası'nın son kapısı üzerindeki celi yazı , Bursa Ulu Camii'nde , babası I.Abdülhamid'in türbesinde, Konya'da Mevlana Türbesi'nde , Aksaray Valide Camii'nde birer hat levhası bugün dahi görülebilmektedir.²⁰ 60'dan fazla celi levhası elimizdedir.²¹ Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi'nde 8 adet eseri vardır.²² II.Mahmud usta bir sedefkârdı. Ok ve tüfek atmada maharetliydi. Güreş, binicilik ve tomak oyunu gibi sporlarla ilgilenmiştir. Memurlara fes giyme mecburiyeti getirmesi, adının halk arasında “Gavur Padişah” a çıkmasına neden olmuştur. Bununla birlikte İstanbul’ da bulunan sahabi kabirlerinin ihyâsı onun gayretleriyle olmuştur. Mekke ve Medine’de çok sayıda hayır eseri yaptırmıştır. Cerrahî tarikatine müntesiptir.²³ Darülmecnevi banisi Mehmed Murad Efendi'nin II.Mahmud’ un Bektaşiliği kaldırmasını haklı bulduğu ve Ayasofya’daki bir vaazında: “Birçok günahı bulunan Sultan Mahmud hakkında, bir hasenesi vardır ki umum seyyiatını

²⁰ Kemal Beydilli, Mahmud II, TDVİA.cilt 27, Ankara 2003, s.356

²¹ Uğur Derman , “Sultan II. Mahmud’un hattatlığı”, Sultan II. Mahmud ve Reformları Semineri, İstanbul 1990, İÜ.Ed.Fak.Yay. s.37-47)

²² Ali Alparslan, “Mahmud II”Hattatlığı” Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi. cilt 2 , s.62

²³ Muhammed el Emin el Mekki, Osmanlı Padişahlarının Harameyn Hizmetleri, s. 60-66

mahv eylemiştir. Bu hasenesi ise Yeniçerilerin imhası ve ocağın ilgası sırasında Bektaşilerin tekyelerini yıktırarak içlerinden pek çoklarını katletmesidir.” demiştir.²⁴

Dönemin beşinci padişahı Abdülmecid (1839 -1861)döneminde ise Tanzimat Fermanı ilan edilmiş (3 Kasım 1839) , bu fermanla Osmanlı Devleti’nin Avrupa’nın liberal devletlerinin arasına sokulması , modern anlamda vatandaşlık haklarının teminat altına alınması , kötü idareye bir son verilmesi ve müslim-gayrimüslim tebaa arasındaki şahsi haklar açısından eşitlik sağlayacak toplumsal bir düzenin oluşturulması amaçlanmıştır, padişah Abdülmecid 17 yaşında tahta çıkmış , 22 yıl tahtta kalmıştır. Sarayda Batılı anlamda müzik dersi alan , resimle bilfiil iştigal eden, ilk padişahdır.²⁵ Piyano çalar, ok ve yay imal etmekle meşgul olurdu. Devrin büyük üstadlarından sülüs, celi sülüs ve nesih dersi almıştır.²⁶ Molla Murad, padişah Abdülmecid zamanında 1848’ de vefat etmiştir.

Bu dönemden sonraki padişahlar Abdülaziz ,V. Murad , II.Abdülhamid , V. Mehmed Reşad , VI. Mehmed Vahdeddin ve halife Abdülmecid ‘dir.

Kısaca, bu yüzyılda dış güçlerin Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki saldırgan emelleri sürdüğünden, İmparatorluk başta Rusya olmak üzere Batılı devletlerin tehdidi altında bulunmaktadır. Öte yandan Osmanlı İmparatorluğu içte de ciddi sorunlarla yüz yüzedir. Bu sorunların en önemlilerinden biri Fransız İhtilali’nden sonra İmparatorluğu meydana getiren farklı etnik gruplar içerisinde milliyetçilik akımının güçlenerek, toplum bütünlüğünü tehdit eder duruma gelmesidir. 19. yüzyılda , söz konusu farklı topluluklar İmparatorluktan kopmak istemekte, bu amaçla da Mısır’da olduğu gibi bazı valiler, merkezi idareye karşı isyan ederek , içerdeki bunalımın artmasına neden olmaktadır. Kısacası 19.yüzyılda Osmanlı birliği her zamankinden daha ciddi dağılma tehlikesiyle karşı karşıya gelmiştir. 18.yüzyılda çeşitli alanlarda başlatılan yenileşme hareketleri zaman içinde iki önemli engelle karşılaşmıştır.

²⁴ Safi Ahmed, Sefine-i Safi, III,1324

²⁵ Ali Alparslan, “Abdülmecid ,Hattatlığı” Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi cilt 1, s.66

²⁶ Kemal Beydilli,Osmanlı Devleti Tarihi,Zaman-İstanbul 1999,Küçük Kaynarca’dan Yıkılışa mad., s.89-94.

Bunlar yeniçeriler ve medreselerdir. Yeniçeriler bu yüzyılda kaba kuvvet olarak her yeniliğe karşı çıkmaya başlamış, medreseler ise köhne kemikleşmiş yapılarıyla yenilikler karşısında hemen her zaman olumsuz tavır takınmışlardır. Böylece asker ve ulema , İmparatorluğun varlığı ve sürekliliği için yararlı olmaktan çıkıp zararlı güçler haline gelmiştir. Öte yandan 19. yüzyılda eğitim alanında bazı yenileşme girişimlerine tanık olmaktadır ki yeni okulların açılması, eğitim ve öğretim için yeni bir bakanlığın kurulması bunların başında gelmektedir.²⁷ Yabancı lisan öğrenmek arzusu taşıyan Türk gençleri artmaktadır.²⁸

²⁷ Ahmed Hamdi Tanpınar, 19 uncu Asır Türk Edebiyat Tarihi,İstanbul, Çağlayan Kitabevi 1988,s.52

²⁸ Asım Tarihi C.I, s.375

19.YÜZYIL OSMANLI SAHASI TÜRK EDEBİYATI

Toplumsal alanda yapılan yenileşme hareketlerine paralel olarak 19. yüzyılda edebiyatta da edebi türler ve içerik açısından yeni bir anlayışın ortaya çıkmaya başladığı görülmektedir. Ancak yeni ortaya çıkan edebiyat eskiden tamamıyla kopmamış özellikle şiirde eski ile yeni arasında önemli bir fark olmamıştır. Dil , vezin ve nazım şekilleri büyük ölçüde aynıdır. Yeni edebiyatın önde gelen isimleri eskiyi öğrenerek yetişmiş olduklarından eski tarzda yazmayı sürdürmüşlerdir.

19. yüzyılda Divan şiiri, Yeni edebiyat karşısında gücünü kaybetmiş hatta kendi geleneği içinde bile değerini koruyamaz duruma düşmüştür. Şiire yeni bir nefes ve soluk kazandıran Şeyh Galib'den sonra klasik edebiyatın adeta beslendiği kaynaklar kurumuş, neredeyse söylenebilecek her sözü bitmiş, orijinalliğini kaybetmiş, şairler eski ustaları tekrarlamaktan ileriye gidememiş, orijinallik gösterme hevesiyle yapmacıklık, yavanlık hatta bayağılığa düşülmüştür. Bu dönemde klasik şiiri içine düştüğü kısır döngüden kurtaracak hamleyi yakalama düşüncesiyle Encümen-i Şuârâ isimli edebi bir topluluk kurulmuştur. Yeninin gücü karşısında 1277 sonlarından 1278 ortalarına kadar kısa bir sürede dağılan bu topluluğun toplantıları , İstanbul'da Hersekli Arif Hikmet Bey 'in Laleli'de Çukurçeşme'deki evinde yapılmaktaydı.²⁹ Yüzyılın şairlerinin çoğu ,18. yüzyılda Nedim'le başlayan mahallileşme akımını sürdürme eğilimindedir. Bu tarzda yazan şairlerin en önemli özellikleri , halk söyleyişlerini şiire sokmada aşırılığa kaçmaları , şiirlerinin duygu derinliği ve hayal zenginliğinden yoksun olması ve vezne uydurulmuş kafiyeli sözler izlenimi vermeleridir.

Eski edebiyatımızın kuruluş döneminde olduğu gibi çöküş döneminde de dinî- tasavvufi şiire ilgi artmıştır. Bu dönem şairleri arasında herhangi bir tarıkata mensup olmayan şair hemen hemen yok gibidir. Dolayısıyla her şairin divanında tasavvufi şiire rastlanabilir. Öte yandan tasavvufu ilgisiz olmayan şairler de tasavvufun alışlagelmiş telmih ve mecazlarından bolca yararlanmışlardır. Batı edebiyatını örnek alarak yeni bir edebiyat anlayışı getirme arayışlarının yanı sıra , eski usta şairleri özellikle 17. yüzyılın büyük ustalarını örnek alarak

²⁹ Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal , Üniversiteler için Eski Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul, Dergâh Yayınları:290,2007 s. 353-354

şiiire yeniden can verme çabaları bu yüzyılın Divan şiiiri açısından en başarılı hareketidir. Bu amaçla 1861 yılında kurularak çalışmalarını bir yıl aksatmadan sürdüren ve adına “Encümen-i Şuârâ” denilen şairler topluluğu içinde , Leskofçalı Galip Bey, Hersekli Arif Hikmet Bey, Osman Şems Efendi , Koniçeli Kazım Paşa , Manastırlı Hoca Naili Efendi , Halet Bey, Recaizade Celal Bey, Yenişehirli Avni Bey, Üsküdarlı Hakkı vardır. Daha sonraları bu toplantılara Namık Kemal ile Ziya Paşa da katılmışlardır. Bu toplantılara katılan şairler kendi aralarında şiiirler okuyarak şiiirle ilgili eleştiri ve tartışmalar yaparlardı. Encümen-i Şuârâ şairleri klasik dil ve eski şiiir anlayışını devam ettirmeye çalışmışlardır.³⁰ Bu dönemde geçmiş asırlarda kullanılan nazım şekillerinin kullanımına devam edilmiştir. Ancak bunlardan bazılarında ise gözle görülür bir azalma olmuştur. Geçmişe oranla bu dönemde en az kullanılan nazım şekli “mesnevi”dir. Yine bu devirde önemli kaside şairi de yetişmemiştir. Özellikle bentlerden kurulu nazım şekillerinde olan artış dikkat çekmektedir. Şairler arasında revaçta olan nazım biçimleri terakib-i bend , şarkı ve tarih kıtalarıdır. Bunlardan “şarkı” türünün en fazla örneğini Enderunlu Vasıf vermiştir . Vasıf özellikle “muhammes” nazım şekliyle kaleme aldığı “şarkı”larıyla tanınmıştır. Surûri ve Refi-i Kâlâyî ise en fazla “tarih” düşüren şairlerdir. Eşref Paşa dönemin en fazla “kıt’a” yazan şairidir. “Rubai” lerinin çokluğuyla Mahmud Celâleddin Paşa , “müseddes “ lerinin çokluğu ile de Şeref Hanım dikkat çekmektedir. Bu dönemde de geçen asırda olduğu gibi çok sayıda şair yetişmiştir. Bunlardan bir kısmının günümüze ulaşabilen divanlarının sadece İstanbul kütüphanelerindeki yazma nüsha sayısı 114’tür. Ayrıca bu dönemde matbaanın yoğun olarak hayata girmesiyle birçok divan da neşredilmiştir. Yine zihniyet dünyasındaki değişimin bir göstergesi olarak , kadın şairlerin sayısında görülen büyük artış dikkat çekmektedir. Bu rakam geçen asırlarda birkaç hanım şairle sınırlıyken , bu dönemde yirminin üstündedir. Bunlar arasında en dikkati çekenler Şeref Hanım , Leylâ Hanım ve Âdile Sultan’dır. Bu dönem edebiyatında dikkat çeken hadiselerden biri de , Verne adlı bir Fransızın kendi kendine öğrendiği Türkçe ile henüz 14 yaşındayken basılacak bir divançe oluşturacak sayıda şiiir söylemesidir. Devrin belli başlı şairleri olarak Enderunlu Vâsıf , Keçeci-zâde İzzet Molla , Aynî , Üsküdarlı İbrahim Hakkı , Yenişehirli Avnî , Şeyhülislâm Ârif Hikmet , Leskofçalı Galip , Osman Nevres , Refi- i

³⁰ Mine Mengi , Eski Türk Edebiyatı Tarihi , Ankara, Akçağ yay-111,1994 s. 227-228

Kâlâyî , Fehîm , Âlî , Şeyh Nazîf , Lebîb Efendi , Nâ'ilî-i Cedîd , Hâlet Bey , Celîl Bey , Abdî , Eşref Paşa Üsküdarlı Hakkı , Agâh Paşa , Deli Hikmet kadın şairler olarak da Leyla Hanım, Şeref Hanım ve II.Mahmud' un kızı Âdile Sultan sayılabilir.³¹

19. yüzyılda nesir, önceki yüzyıllarda başladığı gelişimini sürdürür.

Bu dönem mensur eserlerinde hitap edilen kesimin hüviyeti ve eserin türü ile bağlantılı olarak sade, edebî / resmî ve süslü nesir üsluplarının kullanıldıkları görülmektedir. Nitekim Şinasi'nin Paris'ten annesine yazdığı mektupta kullandığı dille *Tasvîr-i Efkâr* gazetesine yazdığı mukaddimedeki üslubu arasında, Namık Kemal' in Cevdet Paşa'ya yazdığı mektupla damadına yazdığı mektubun dili arasında görülen farklar bunun güzel birer örneğidir.³² Değişik türlerde yazılan mensur eserler arasında biyografya türü eserler öne çıkar, yani tezkirecilik geleneği önemini korumaktadır. *Şefkat Tezkiresi*, Vakanüvis Es'ad Mehmed Efendi 'nin *Bâğçe-i Safâ-endûz* adlı yapıtı, Arif Hikmet Bey' in kendi adını taşıyan tezkiresi, Fatin Davud'un *Hâtimetü 'l eş'âr'ı*, Mehmed Tevfik'in *Mecmuatü't terâcim'i* , Çaylak Tevfik yahut Çopur Tevfik diye de anılan Mehmet Tevfik 'in *Kafîle-i Şuarâ*' sı, Ali Enver'in *Semahane-i Edeb'i* bu yüzyılda adlarından söz edilebilecek tezkirelerdir. Ayrıca Recaizade Mahmud Ekrem 'in *Kudemadan Birkaç Şair*, Muallim Naci'nin *Osmanlı Şairleri* ve *Esamî*' si ile Mehmed Süreyya'nın *Sicill-i Osmani* ' si ve Faik Reşad ' ın *Eslâf* ' ı ve *Terâcim-i Ahvâl* ' i , Hacıbey- zâde Ahmed Muhtar'ın *Şair Hanımlarımız* ' ıdır. Bu eserlere 19. yüzyılda zeyiller de yazılmıştır. Örneğin Ahmed Rifat 'ın *Verdü'l Hadaik* ' i gibi. Mütercim Asım' ın *Asım Tarihi*, Şanizade Ataullah 'ın dört ciltlik *Ataullah Tarihi*, 20. yüzyılda da kaynak eserler arasında önemli bir yere sahip 12 ciltlik *Târih-i Cevdet* , Osman Gazi'den başlayarak 1825 yılına kadarki olayları kapsamaktadır. Bu yapıta zeyl mahiyetinde olan 7 ciltlik *Lutfi Tarihi* ve 19. yüzyılda yazılmış tarihler arasında *Tayyazade Ata Tarihi* beş cilt olup, eserin son iki cildi edebiyat tarihimiz açısından önemlidir.

³¹ Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler için Eski Türk Edebiyatı Tarihi , İstanbul, Dergâh Yayınları:290,2007 s. 353-354

³² Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler için Eski Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul, Dergâh Yayınları:290,2007 s. 364

18.yüzyılda yazılmaya başlanan sefaretnameler bu yüzyılda varlıklarını sürdürmüştür. Bunlardan birkaçı Muhib Efendi' nin *Fransa Sefaretname'si*, Seyyid Mehmed Refi' Efendi' nin *İran Sefaretnamesi*, Sami Efendi' nin *Avrupa Risalesi* sayılabilir.

Mütercim Âsım' ın Farsça'dan çevirdiği *Tıbyân-ı Nâfi der – Terceme-i Burhân-ı Kâtı* ve Arapça' dan tercüme ettiği *el- Okyanusu'l-basît fi- Tercemeti'l kâmûsi'l muhîf* ve *Tuhfe-i Lûgat-i Arabiyye* adlı önemli sözlükleri yanında Yenişehirli Avni 'nin yarım kalmış *Istılahat Lûgati*, Hayrullah Efendi'nin *Lûgat-i Tıbbiyye'si* ile Şemsettin Sami'nin *Kamus-ı Türki 'si Kamusu'l a'lâm'ı*, Ali Suavî'nin *Kâmûsu'l – ulûm ve'l-ma'ârif* ile Ahmed Rifat 'ın *Lugat-ı Târîhiyye* ve *Coğrâfiye* adlı eserleri de tarih ve coğrafya terimleriyle ilgili olarak hazırlanmış çalışmalar olarak göze çarpmaktadır .^{33 34}

Bu yüzyılın başında Vasıf ve arkadaşlarının mahalli unsurları şiire sokma gayreti türünden arayışlarını Mahallileşme Akımı çerçevesinde değerlendirmek gerekir.³⁵ Tanzimat'la bir medeniyet değişmesi başlamıştı. Batı düşüncesi hürriyet ve rejim meselelerini, milli tarih, milli dil kavramlarını getirmişti.³⁶ Bu anlayışa paralel olarak yeni bir nesir dili ve üslubu oluşuyordu.³⁷ Roman, hikaye, fıkra, haber örneği yeni yazı türleri yeni üslup anlayışlarını da birlikte getiriyordu. Leskofçalı Galip, Hersekli Arif Hikmet, Osman Şems, Yenişehirli Avni gibi Divan şiirinin son temsilcileri o anlayış içinde söylenebilecek son sözleri söylediler.³⁸

³³ Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal , Üniversiteler için Eski Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul , Dergâh Yayınları:290,2007 s. 367-372

³⁴ Nihad Sami Banarlı , Resimli Türk Edebiyatı,C.II, İstanbul,. 1987,s.840 vd

³⁵ Atilla Özkırımlı ,Türk Edebiyatı Ansiklopedisi,4.bsk.C.III,İstanbul,1987,s.796

³⁶ Fevziye Abdullah Tansel, İslam Ansiklopedisi,C.I,İstanbul.1979,s.564 vd

³⁷ Halil Erdoğan Cengiz,Divan Şiiri Antolojisi, Bilgi Yay. 2.bsk Ankara,1983 ,s. 652 vd

³⁸ Mehmed Çavuşoğlu , Türk Dili Aylık Dergisi , Divan Şiiri maddesi, TDK 1986

HAYATI

Doğum Yeri ve Ailesi

Murâd Molla Tekkesi Şeyhi ve Sultân Ahmed Câmî'î Cum'a Vâ'izi es-Seyyid el- Hâce Hâfız Mehmed Murâd Efendi , İstanbul'da Çarşamba semtinde , bugün aynı ismi taşıyan³⁹ tekke- kütüphanenin şeyhi Ahıskalı Abdülhalim Efendi' nin oğludur. Kendi ifadesine göre 22 Muharrem 1203 Perşembe günü (24 Ekim 1788) “ vakt-i seherde” dünyaya gelmiştir .⁴⁰

Nakşibendî Mehmed Murâd , Damatzâde Mehmet Murat Efendi'nin tekke şeyhi olan oğlu Hacı Abdülhalim Efendi Ahıskalı şeyh Seyyid Abdülhalim Efendi'nin oğludur. Seyyid Abdülhalim Efendi , Fatih- Çarşamba'da bulunan Murâd Molla Tekkesi'nde ikinci postnişin olarak vazife yapmıştır. Beyzâde Mustafa Efendi'nin halifesidir.11 Zi'lka'de 1230/ 15 Ekim 1815'te vefat etmiştir.⁴¹

Dedesi Kazasker Mehmet Murâd Efendi, Damatzâde Feyzullah Efendi'nin oğludur. 1717 (1130 H) ‘ de Bursa’ da doğdu. Babası o tarihlerde Bursa Mollası olarak vazife yapıyordu. Güzel bir tesadüf eseri olarak Feyzullah Efendi de babası Ebülhayr Ahmed Efendi Bursa Kadısı iken dünyaya gelmişti. Babasının şeyhi Murâd Efendi, çocuğun isminin Murâd olmasını istedi. Küçük Mehmed Murâd babaları gibi sıkı bir medrese tahsili gördü. 1732 (1145 H.) de müderris oldu. Beş yıl sonra mesaisi takdir edilerek Mevleviyet rütbesiyle

³⁹ Şeyh Mehmed Murâd-ı Nakşibendî , tekke ve kütüphanenin ilk bânisi Dâmâd- zâde Feyzullah Efendi'nin oğlu Kâdi - asker Mehmed Murâd Molla ile çoğu kez isim benzerliği sebebiyle karıştırılmaktadır

⁴⁰ Mehmed Murad Efendi, biyografisini Mâ- Hazar (Pend-i Attar Şerhi) isimli eserinin sonuna yazmıştır. Ayrıca bkz. Cevdet Paşa, Tezâkir (Tetimme,40), (Haz. C.Baysun),Ankara 1967, s.13-17; Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri,I,133; Muallim Naci, Osmanlı Şairleri (Haz, Cemal Kurnaz) Ankara 1986,s.77; Şemsettin Sâmî, “Murad Efendi, Şeyh el – Hac”, Kâmusu'l Âlam, VI,4248-4249; Vassâf, Sefîne,II,236-237;İbnülemin Mahmud Kemal, SATŞ,1, 236; “Molla Murad” , Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi ,İstanbul, VI, s.398 (441s ?), M.Hüdaî Şentürk, “ Şeyh Mehmed Murad-ı Nakşibendî ve Vekayi'-Nâme'si, İstanbul Araştırmaları, Sayı I, Bahar 1997,s.17-41

⁴¹ Akifzade'nin” Kitâbü'l- mecmû' fi'l-meşhûd ve'l-mesmu' adlı eserinde bu bilgilerin olduğunu Ramazan Muslu Osmanlı Toplumunda Tasavvuf 18. Yüzyıl adlı kitabının 242. sayfasında belirtmektedir.

Diyarbakır Mollalığına tayin edildi. Birçok vazifede bulundu. Titiz ve çalışkandı. 1754 (1168 H.) de Edirne Mollası ve Mekke payesine erişti. 1761 (1175 H.) de İstanbul Kadılığına tayin edilerek Merkeze geldi. İki ay sonra babası Feyzullah Efendi'yi kaybetti. Bu büyük acıdan yedi ay sonra da kadılıktan azledildi. Bu vaziyet karşısında bedbin bir halde üç yıldan fazla bir müddet babasından kalan Beykoz'daki yalısında oturdu. Günlerini okumakla geçiriyordu. 1766 (1180 H.) senesinde affa uğrayarak Anadolu Kazaskeri olup dört yıl sonra 1770 (1184 H.) senesinde tekrar azledildi. 1773(1187 H.) de tekrar Dürri Zâde Efendi' nin büyük mahdumu Nurullah Efendi' nin yerine Sadrı-rumeli, 1777 (1191 H.)de de takdiren Reisülülümâ pâyesine erişti. Sözüünü esirgemedi söylemesi ve vazifesi olmayan işlere karışması yüzünden iki defa azledilmiş, üçüncü defa 1778 (1192 H.) senesinde Rum Sedaretinden azli kararlaştırılmıştır. Mehmed Murâd Efendi Gelibolu'ya gönderilmiş , Dürri Zâde'yi hiç çekemediği İstanbul'da arz edilince Gelibolu'da oturması münasip görülmemiş ve Medine Kadılığına hareketi emir olunmuş . Şam' a vardığından altı gün sonra hastalandı. Yolda çok zahmet çekmişti. Hava değiştirmek için bir saat mesafedeki Salihîye' ye gitti. Hastalığı ziyadeleşti. Esasen yaşı da altmışı geçmiş bulunuyordu. Birkaç gün sonra vefat etti. Vefat tarihi 1778 (1192 H.) Murâd Efendi' nin dört oğlu ve bir kızı olmuş , oğulları kendinden evvel ölmüştür. Cevdet Tarihi'nde Feyzullah Efendi' nin diğer oğlu Mehmet Tahir Molla'nın da ağabeyisi gibi karşılaştığı felaketlerden ve uğradığı sürgünlerden bahseder.⁴²

Dolayısıyla Nakşibendi Mehmed Murâd'ın dedesi Damatzâde Murâd Efendi'dir. Onun oğlu Ahıskalı Hacı Abdülhalim Efendi'dir. Feyzullah Efendi de Damatzâde Murâd Efendi' nin babasıdır. Aynı semtteki Murâd Molla Tekkesi ve kütüphanesinden oluşan Murâd Molla Külliyesi' nin bânîsi Rumeli Kazaskeri Damadzâde Mehmed Murâd Molla ile aynı ismi taşıması onunla karıştırılmasına neden olmuştur. Hayatı hakkındaki bilgiler, geniş ölçüde Ma Hazar adlı eserinin sonunda yer alan hal tercümesiyle Vekâyinâme adlı eserine dayanmaktadır.⁴³ Şeyh Mehmed Murâd Efendi' den sonra yerine oğlu Mehmed Arif Efendi (1307/1889) geçmiştir. Arif Efendi cehaletiyle tanınmaktadır. 1286/1869 tarihinde

⁴² Muzaffer Gökman, Muratmolla Kütüphanesi, İstanbul-1958, Maarif Basımevi. Ayrıca Damatzade Murat Efendi hakkında kısa bibliyografya : Cevdet Tarihi, II, 98-99,Hakaik'ül ahbar 83 Sicilli Osmani.

Darülfünûn'un açılışında Cemaleddin Afgânî'nin yaptığı yarı Türkçe konuşmayı âyet ve hadis zannetmesi ve akabinde yaptığı duâda bunu açıkça söylemesi davetliler tarafından hoş karşılanmayarak kınanmıştır.⁴⁴

Özet olarak Muratmolla kütüphanesi ilk defa , Damatzade ve Kazasker Murâd Efendi tarafından ,1769 (1183 H.) senesinde Nakşibendi Dergâhı (tekke) olarak başlanmış ve aynı yıl bitirilmiştir. 1775 (1189 H.) yılında da aynı kişi kütüphane ilave ettirmiştir. Sefine yazarı bu kütüphaneyi :” Murâd Molla merhumun burada pek dil-nişin bir kütüphanesi ve gayet enfes nadide kitapları vardır. Merhumun bu kütüphanede hâfız-ı kütüp hizmetinde de bulunduğu mervidir.” diyerek tanıtmaktadır.⁴⁵ Tekkenin yanına 9 Muharrem 1845 (1260 H.) Cuma günü Sultan Abdülmecid'in de hazır bulunduğu bir merasimle Cevdet Paşa'nın da hocası Mehmed Murad Efendi'nin yaptırdığı Dârülmesnevi'nin açılışı gerçekleşmiştir.

Öğrenim Hayatı

Küçük yaştan itibaren tekkede günün her saatinde değişen dekor içinde büyüyen Mehmed Murâd, beş yaşına girince devrin sayılı hocalarından Mehmed Himmed Efendi'nin rahle-i tedrisine devam etti. Hıfza çalıştığı gibi bir yandan da lüzumlu dersleri öğrenmeyi ihmal etmemektedir. On yaşına gelince Sultan Selim Camii'inde hıfzı dinleniyor. İki yıl Gebzeli Ahmed Efendi' nin rahle-i tedrisine devam eder. Secâvend, tecvîd, ilmihâl, Birgivî Şerhi gibi ilk bilgileri alır. Devrin medreselerinde okutulan Arapça , Farsça , Fıkıh , Mantık , Akaid gibi şer'i ilimleri tahsil eder. 18 yaşına kadar çeşitli hocalardan özel dersler alarak kendini yetiştirir. Daha sonra Hoca Neş'et Efendi'nin talebelerinden Hoca Mehmet Efendi'den Tuhfe-i Vehbî , Pend-i Attâr, Gülistân ve Bostân, Hâfız Divanı ve Mefâtihu'd-Dürriyye gibi irfânî eserleri okudu. Babasının vefat ettiği 1230/1815 tarihinden itibaren iki yıl İstanbul'da

⁴³ Muzaffer Gökman, Muratmolla Kütüphanesi, İstanbul-1958, Maarif Basımevi.

⁴⁴ Dârülfünûn Tarihi, s. 22; Vassâf, Sefine, II,36

⁴⁵ Vassaf, Sefine, II, 134.

bulunan ehlullahın merkad ve türbelerini ziyaret etti. Müteakiben Ayvansaray'da Nakşibendi şeyhi Abdullah Kâşgârî'nin halifesi Salih Afif Efendi'den Fars edebiyatının bazı klasiklerini okumakla yetinmeyip ona intisab etti. Hoca Neşet'in önde gelen talebelerinden⁴⁶ Süleyman Vahyi Efendi'den Şevket-i Buhâri divanını ve Mevlâna Celâleddin Rumî'nin Mesnevi'sini okudu.⁴⁷ Mürşid-i mükemmil olan Vahyi Efendi'den Fütûhât ve Fûsus okuyup tarikat edep , terbiyesi aldı. Kethüdazâde Ârif Efendi'den de istifade etti. Bu dönemde babasının isteği üzerine , o sırada Gülhane'deki Zeynep Hatun Camii'nde ikamet eden ve daha sonra Üsküdar Selimiye Tekkesi'ne şeyh olan Nimetullah Nakşibendi'ye intisap etti. Aynı yıllarda reisülkurra Şeyh Coşkun (Coşgun) Efendi'den Kur'an ve kıraat ilimlerini tahsil etmeye başladı , onun ölümünün ardından reisülkurra olan Abdullah Efendi'nin derslerine devam etti. Murâd Nakşibendi , babasının ölümünden (1230/1815) sonra onun yerine Murâd Molla Tekkesi'nin meşihatına tayin edildi. Bu dönemde de tahsilini sürdürerek 1824 yılında Galata Sarayı kütüphane hocası İmamzâde Mehmed Esad Efendi'den dini ilimler, Benlizâde Ahmed Efendi'den kıraat icazeti aldı. 1824 (1240 H.) yılına kadar devrinin ünlü âlimlerinden ders alan Mehmed Murâd , gittiği yerlerde parlak zekâsıyla temayüz ediyor. O yılın recebinde Dülgeroğlu Camii'nde yirmi kadar âlimin önünde parlak bir imtihan geçirerek icazet almaya muvaffak oluyor. Hacca giderek dönüşte tekkeye çekiliyor. Babasının ölümüne kadar tekkede okumak ve eser yazmakla vakit geçiren Mehmed Murâd Efendi ileri derecede kitap meraklısıdır. Bu merak ve zevki bir kere doğrudan doğruya Murâd Molla kütüphanesine vakfettiği kitaplar, bir kere de 1844' te tekkenin yanında inşa ettireceği Dârülmisnevî'ye olmak üzere iki kütüphane kurmasıyla sonuçlandırmıştır. Sözünü ettiğimiz bu Dârü'l-misnevî , 18 Ocak 1845' te Sultan Abdülmecid' in katıldığı bir törenle açılmıştır.⁴⁸

⁴⁶ Bunlar arasında Şeyh Gâlib, Pertev Efendi, Kehüdâ-zâde Muhammed Ârif Efendi ve Beylikci İzzet Bey gibi devrin meşhur âlim , şâir ve edipleri de vardı. (bk. Muallim Nâci , Osmanlı Şâirleri, haz: Cemal Kurnaz , Ankara 1986, s. 77; Büyük Türk Klasikleri, İstanbul 1988, VII, 97)

⁴⁷ Mehmed Murad, Ma- Hazar, İstanbul 1286,s.231-239

⁴⁸ Bu Dârü'l-Misnevî'nin, İstanbul'da yapılanların sonuncusu olduğu öne sürülmektedir.(bk. Mustafa Kara, Din Hayat Sanat Açısından Tekkeler ve Zaviyeler, 2.b. , İstanbul 1980,s. 109)

Hocalığı

XIX.yüzyılda Nakşibendi - Mevlevi yakınlaşmasını temsil eden önemli Nakşibendi şeyhlerinden ve dönemin ünlü mesnevihanlarından olan Mehmed Murâd Efendi , tekke şeyhi olduktan sonra aynı zamanda Sultân Ahmet Camii'nde uzun yıllar cuma vaizliği yapmıştır. 1845 (1261 h.) yılında Dârü'l-Mesnevi' sini inşa ettirerek içine ayrıca bir kitap odası yapmıştır. Molla Murâd Kütüphanesi adıyla tanınan kütüphane budur. O dönemde Dârülmesneviler, Mevlevihânelerin dışında faaliyet göstermiş , herhangi bir tarikata mensup olsun veya olmasın herkese açık olmuş yapılardır. Molla Murâd bu kütüphaneye ve Dârü'l-Mesnevi'ye su getirmiştir. Halen suları kesilmiş olduğundan şehir suyuna bağlanmış olan bu su, kütüphanenin yanındadır. Vakfiyesinde üç çuvaldız mayi lezizi getirdiğini kaydeder. Ayrıca hanikâha bir de minber yaptırmıştır. Dârü'l-Mesnevi'nin küşâdında hükümdarın da şeref verdiği tarihinde yazılıdır.⁴⁹ Bütün emlak ve akarını tekke ve kütüphaneye vakfetmiştir. Cevdet Paşa'nın kızı Fatma Aliye Hanım , *Ahmed Cevdet Paşa ve Zamanı* adlı eserinde Murâd Molla Tekkesi'nden bahsederken orasını "Mehâfil-i ilmiye ve Edebiye" olarak nitelendirir ve: Çarşamba Pazarı'ndaki Murâd Molla Tekyesi,bir Dârü'l-Fünûn demek olup orada her nev'i ulûm u maârif tahsil olunurdu. Oraya bütün rical ü kibar gider. Her sene Ramazan-ı şerifde bir akşam Zât-ı Şahâne orada Murâd Molla şeyhinin misafiri olarak iftar eylerdi. İstanbul'un ulemâ ve udebâsı oraya devam eyledikten başka , taşralardan , hatta pek baid memâlikten oraya tahsil ve istifade için gelirlerdi. Murâd Molla Tekyesi ve şeyhi işte böyle aktar-ı cihâna nâm ü şöret salmış idi. " Ulemâ ve urefâdan bir zât"⁵⁰ olan Şeyh Mehmed Murad Efendi " muhibb-i Âl-i Abâ bir şeyh-i sâhib-i ittikâ" olup Haremeyn-i Muhteremeyn ' i de ziyaret etmiştir.⁵¹ *Rûşen- dil bir rehber –i hakâyık-ı bî- menend*" bir müşid olan Mehmed Murad Efendi , meşâyih-ı Nakşiyeye arasında mümtâz bir simâ idi.⁵² *Müsel ü mukaffâ du'â-hânlıkda tarik şeyhler miyânında yegâne idi.*⁵³

⁴⁹ Muzaffer Gökman,Murat Molla , Hayatı Kütüphanesi ve Eserleri,İstanbul Cumhuriyet Matbaası-1943 s.17 dipnot:18

⁵⁰ Bursalı M. Tahir, Osmanlı Müellifleri , I, İstanbul 1333 , s.169-170.

⁵¹ Fatin, Tezkire, s. 374

⁵² Vassâf, Sefine,II,s. 133

Cevdet Paşa, Murâd Molla Tekkesi'ni her türlü ilmin okutulduğu bir darülfünuna benzeter ve Şeyh Murâd Efendi 'nin Nakşibendi şeyhi olmasına rağmen haftanın belli günlerinde Mesnevi okuttuğunu ve "Mesnevîhân-ı Şehîr" olarak ünlendiğini⁵⁴, haftanın diğer günlerinde çeşitli ilimlere dair dersler okuttuğunu, her kesimden insanın tekkeye geldiğini, kendisinin de zaman zaman oraya gittiğini, sigâr u kibârdan pek çok müridi olmasına rağmen şeyhin istidatlı yüksek bir kişi kendisine intisap etmek istediğinde, "Bu bizim işimiz değildir"⁵⁵ diyerek Hâfız Tefvîk Efendi vasıtasıyla Kuşadalı İbrahim Efendi'ye gönderecek kadar mütevâzı olduğunu kaydeder.⁵⁶ Cevdet Paşa, Murâd Molla 'nın ulemâdan Hâfız Seyyid Efendi ile arasının iyi olmadığını yazar. Zira âbid ve zâhid Hâfız Seyyid Efendi, Kuşadalı'nın yaptırdığı rabitanın şirk-i celi olduğu görüşünün yanında Farsça kitaplarının da kızılbaş kitabı olduğuna kâildir. Mehmed Murâd Efendi'yi de şîi, sapık, kaba sofı, zâhid-i huşk diye nitelendirmektedir. Buna rağmen Mehmed Murâd Efendi fakir olup kitap alamayan muarız Seyyid Efendi'nin ihtiyaç duyduğu kitapları temin etmekte, adetâ aleyhinde kullanılmak üzere esliha sunmaktadır.⁵⁷ Murâd Molla şeyhi, inşa ettirdiği Darü'lmesnevi'nin hitamı üzerine 1260(1844) senesi Muharrem'inin dokuzuncu günü onu küşad eylediğinde, o gün teberrüken Sultan Abdülmecid Hazretleri teşrif buyurmuş. Murâd Molla şeyhi, o gün Huzur-ı Şahane 'de eski şakirdânına icazet verdiği gibi Cevdet Efendi'ye de Mesnevi-i Şerif'den icazet vermiş ve Kaside-i Bür'e ve Hizbü'l- Bahr okumaya dahi mezun kılmış. Tezâkir-i Cevdet (IV) Türk Tarih Kurumu 1986. Prof. Dr. Cavid Baysun shf.13-15-17-223-230. Sayfa 15, 16'da Molla Murâd'ın Sultanahmet Camii'nde vâ'z ve nasihat verdiğini, buna gitmediği zamanlarda A. Cevdet Paşa'yı gönderdiğini ifade ediyor.⁵⁸ Şeyh Abdulaziz Zihni

⁵³ Ahmed Lutfi Efendi, Târih-i Lutfi, C.VIII. İstanbul 1328, s. 71

⁵⁴ Fatma Aliye Hanım, Ahmed Cevdet Paşa ve Zamanı, İstanbul 1322,s. 33 (40) Hür Mahmut Yücer, Osmanlı Toplumunda Tasavvuf 19.yy,İnsan yay.İst 2003 s.74

⁵⁵ Cevdet Paşa, Tezakir, (40-Tetimme), (yay, C Baysun), Ankara 1986, s.15

⁵⁶ Fatma Aliye Hanım, Ahmed Cevdet Paşa ve Zamanı,İstanbul 1322,s. 22-29

⁵⁷ Cevdet Paşa, Tezakir, (40-Tetimme), (yay, C Baysun), Ankara1986, s.16

Efendi (1270/1854) ‘ nin oğlu Yahya Galip Efendi (ö1315/1897) Mesnevihâne Tekkesi şeyhi Mehmed Murâd Efendi’ den Farsça okumuş.⁵⁹ Mithat Paşa küçüklüğünde Mesnevi eğitimini Hoca Hüsameddin Efendi’den , Farsça eğitimini ise Mesnevihâne Tekkesi şeyhi Mehmed Murâd Efendi’den almıştır.⁶⁰ Hüseyin Vassaf, Sultan Abdulhamid’in Şeyh Murâd Efendi’ye olan bağlılığından dolayı Kabe’nin altın süslemeli bir anahtarını hediye ettiğini haber vermektedir.⁶¹

Yetiştığı Maddi ve Manevi Muhit

Mehmed Murad ‘ ın yetiştiği ortam, babasının Fatih- Çarşamba , Tevkî‘î Ca‘fer Mahallesi ‘ndeki Murâd Molla Tekkesi⁶²civarındaki canlı tasavvuf yaşamıyla açıklanabilir. Dedesi Murâd Molla lakaplı Rumeli Kazaskeri Damadzâde Mehmed Murâd Efendi (ö.1192/1778)’ dir . Murâd Molla Tekkesi onun tarafından 1183H./1769 ‘ da inşa edilmiş . Bu tekkede pazar günleri yapılan âyinler, Mehmed Murâd ‘ ın ruh dünyasının şekillenmesinde etkili olmuştur. Nakşibendiliğe mensup postnişinler tarafından yürütülen faaliyetleri devrin ünlü meşihâtı üstlenmiştir. Tekkenin 1. postnişini Beyzâde Mustafa Efendi’dir.1 200H / 1785’te yerine Mehmed Murâd’ın babası Abdülhalim Efendi’yi vekil bırakarak gittiği ikinci ve son haccında Cidde’ de vefat etmiş ve oraya defnedilmiştir.⁶³ Beyzâde Mustafa Efendi’nin yetiştirdiği

⁵⁸ Cevdet Paşa, Tezakir, (40-Tetimme), (yay, C Baysun) , Ankara1986, s.17

⁵⁹ Fatma Aliye Hanım, Ahmed Cevdet Paşa ve Zamanı ,İstanbul 1322,s. 38

⁶⁰ Mustafa Kara, “ Tanzimat Dönemi ve Tasavvufi Hayat” Tanzimatın 150. yıl dönümü Uluslararası Sempozyumu (Tertipleyen: Kültür Bakanlığı),1989,s.301 ve İsmail Kara, İslamcıların Siyasi Görüşleri, s.37-8, 2 nolu dipnot.

⁶¹ Vassaf, Sefine,II, 135

⁶² Bu tekke ve müştemilatının Bizans devrindeki durumu hakkında bk. Mehmed Ziyâ, İstanbul ve Boğaziçiç,C.1, İstanbul 1336,s.365,367; C. II, İstanbul 1928 , s. 65-67

⁶³ Ramazan Muslu , Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (18.YÜZYIL),İnsan yay.İstanbul, 2004 s.242,

halifeler Yanyalı Yusuf Efendi , Ahıskalı Mahmud Efendi, Geredeli Halil Efendi ve Bolulu Mustafa Efendi de bu tekkede vazife yapmıştır.⁶⁴

Birçok eseri vardır. 27 Şevval 1264 H(25 Eylül 1848)’de vefat etmiştir. Dârü’l – Mesnevi dahilindeki türbe-i mahsusada olduğu kaydedilmektedir.⁶⁵

⁶⁴ Murad Molla Tekkesi ile ilgili bilgi için Muzaffer Gökman, Muratmolla Kütüphanesi ,İst. Maarif Matbaası 1958, İ.E, Erünsal , Türk Kütüphaneleri Tarihi,Ank 1988, II.c s.110, Fatih Camileri,s.257-288 , M. Baha Tanman,, Murad Molla Tekkesi ve Kütüphanesi, DBİA,v,516-518. Ramazan Muslu,Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (18.YÜZYIL),İnsan Yay.İstanbul,2004 s.242,247

⁶⁵ Hüseyin Vassâf ,Sefînetü’l –Evliyâ, II , s. 133

ESERLERİ⁶⁶

- 1) Hulâsatü'ş Şurûh (Rûhu'l- Şurûh). Mesnevi'nin 1.cildine yazdığı altı ciltlik şerhtir. Maalesef tamamlanamamıştır. Eserin yazma nüshası, Süleymaniye Ktp, M.Arif- M. Murad. nr: 77130,77131,77132,77133,77134 ' te bulunmaktadır. Darülmesnevi 208 'e kayıtlıdır. Ayrıca İ.Ü ktp., TY, nr 6309-6314 kayıt numarasıyla tavsif edilmiştir.
- 2) Mâ- Hazar, Feridüddin Attar ' a nisbet edilen Pendname ' nin şerhidir. Müellif nüshası Süleymaniye Kütüphanesi' nde bulunan eser (Mehmet Arif, nr.260) dokuz defa basılmıştır . Ayrıca Darülmesnevi 181-182-183-184 , Dügümlü Baba 237 , İbrahim Efendi 651 , Kadızade Burhaneddin 185, Tahir Ağa 300 , Tırnovalı 1540, Tahir Ağa 728 olarak tasnif edilmiştir. (Özege, Katalog, III, s. 994)
- 3) Kavâid-i Fârisiyye, birçok defa basılan eseri (a,g,e , -II, 842- 843) Mehmed Tevfik Efendi Şerh- i Kavaid-i Farisiyye adıyla İstanbul 'da 1267,1285 yıllarında 60 'ar sahife olarak iki defa tabetmiştir. (Özege, Katalog, IV , İstanbul 1977, s. 1649; Şemsettin Sami, Kamusü'l-Âlâm , VI, 4248)
- 4) Vekâyi'-nâme (Târih-i Şeyh Mehmed Murâd en- Nakşibendî),Murad Nakşibendi, bu eserinde inşa ettirdiği mesnevihanenin 1845 yılında yapılan açılış törenini anlatır. Ayrıca o yıl içinde İstanbul' da meydana gelen çeşitli olaylardan , mesela Galata ' da çıkan yangından, mübarek gün ve gecelerden yapılan dini törenlerden, II. Mahmut ' un kızı Âdile Sultan ' ın nikah merasiminden, bazı memurların azil, tayin ve vefatlarından, 16 Zilhicce'de vefat eden Hırka-i şerif şeyhi Mehmed Es'ad Efendi'nin vefatı dolayısıyla İstanbul'daki Hırka-i Şeriflerden bahsetmektedir . Tek nüshası Millet Ktp.Ali Emiri nr. 103'te bulunan on altı varaklık nüshayı M.Hüdaî Şentürk yeni harflerle yayımlamıştır.
- 5) Divan, tezimizin konusu olan bu eser, baş tarafındaki dört na' ttan sonra Hz.Ali, Hz Hatice, Hz Fatıma, Hz.Hasan, Hz.Hüseyin, Mevlana Celaleddin Rumi, Abdülkadir Geylani, Bahaeddin Nakşibend , Seyyid Ahmed Rıfai, Ahmed Bedevi, Şeyh Şazili,

⁶⁶ Kendi telifi olan eserlerin , Dârü'l – Mesnevi kütübhanesinde bulunduğunu Bursalı M.Tahir kaydetmekte ise de (a.g.e., göst.yer) , diğer kitaplarıyla birlikte birlikte 1956 yılında Süleymaniye Kütüphanesi'ne nakledildiğini biliyoruz.(Bk. Günay Kut, “İstanbul'daki Yazma Kütüphaneler”, İÜEF TD, sayı 33 (1980/81) , İstanbul 1982, s. 349).

Şaban Halveti, İbrahim Edhem, Hacı Bektaş-ı Veli, Aziz Mahmud Hüdayi, Seyyid Ahmed Buhari, Muhyiddin Arabi, Yunus Emre, Eşrefoğlu Rumi, Sünbül Sinan, Şeyh Ebü'l Vefa, Feridüddin Attar, Abdullah Kaşgari, Neccarzade Rızaeddin Nakşibendi, Hâfız Sa'dî Şirâzî, Abdurrahman Cami, Ubeydullah Ahrar, Nureddin Cerrahi, Sevündük Dede, İsmail Ankaravî, Seyyid Nizâmüddin Halvetî, Abdulahad Nûri, Ümmi Sinan, Hüsâmeddin Uşşakî, İsmail Rûmî, Süleyman Neş'et, Süleyman Vahyî, Mehmed Emin Tokâdî, Müstakimzâde Süleyman hakkında mersiyeler gelmektedir. Bu haliyle Divân adeta Tezkiretü'l-Evliyâ, Tezkiretü'l-Meşâyih özellikleri göstermektedir. Zîrâ medhiyeler içerisinde şahıslar hakkında ayrıntı sayılabilecek bilgiler yer almaktadır. Bu medhiyeler, Ehl-i Sünnet akidesine bağlı olan tarikat ulularına aittir.⁶⁷ Bazen bu bilgileri aldığı kaynaklara da işaret eder. Fevziye Abdullah Tansel, Dîvân'ın bedîî bakımından ehemmiyeti olmamakla birlikte öğretici ve yönlendirici fonksiyonunun olduğunu ifade eder.⁶⁸

- 6) Mesmû'ât , Bazı müridleri tarafından derlenen eser, şeyhin sohbet ve vaazlarından nakiller içermektedir. (İbrahim Hakkı Konyalı Vakıf Ktp., Yazmalar Bölümü , nr. 113)
- 7) Şerh -i Tuhfe-i (Lugât-ı) Şâhidi (Süleymaniye Ktp. Darülmünevi 00000568 demirbaş no'ya kayıtlı, İst-1256 , 129 s.) Şâhidi İbrahim Dede'nin lugatine şerhtir.
- 8) Mefâtihi ' d -Dürriyye Tercümesi (İstanbul-1251). Matbudur. (bk. Özege , Katalog, IV , İstanbul 1977, s. 1649; Şemseddin Sami , a.g.e. , göst yer)
- 9) Muinu'l Vaizin, adlı eserle ilgili Süleymaniye Ktp. , Darülmünevi, nr.258 kaydı bulunmakla beraber Kamusu'l Kütüb ve Mevzuatü'l Müellifât (Mehmet Ali Kırboğa - Alata'lı) Karaman'da mukim Yeni kitap Basımevi Konya-1974 s.235) ' teki Mehmed Muradî Nakşi maddesinde de bu kitabın adı zikredilmiştir.
- 10) Mektûbât-ı Şeyh Mehmed Murâd Nakşibendi adlı risale , müellifin çeşitli kişi ve dostlara yazdığı Arapça mektuplardan oluşmaktadır ve onun müridlerinden Mehmed İsmet b.

⁶⁷ "Molla Murad", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi , Dergâh yay. , VI, İstanbul 1986, s. 398. ayrıca s. 441 ' de Molla Murad'ın doğumu (İst. 1808- 1847) olarak yazılıdır. Bu yanlışlık dizgi hatasından ya da Mehmed Murad maddesiyle karıştırılmasından olsa gerektir.

⁶⁸ Tansel, Fevziye Abdullah," Gül Baba Adı verilen iki ayrı Şahsiyet Molla Murad Divanı ve Sünbül Sinan" AÜİFD, XVI, Ankara 1968,s.71-72 Divan-ı Molla Murad adıyla basılmıştır. (Süleymaniye Ktp 894- 35-1 = 94 35 M.Arif. M.Murad 149 no'ya kayıtlı Murâd an- Nakşibendî Mehmed Murâd al ' Abd al Halim 1264. M Divan 94s. 1290H. Mukavva ciltli şekilde fişlenmiş.)

İbrahim tarafından toplanmıştır. (Süleymaniye Kütüphanesi , Yazmalar Bölümü, nr. 114
'te kayıtlıdır.)

11) Risâletü's Sakaleyn

DİVANIN MUHTEVA VE İÇERİK YÖNÜNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Klasik edebiyatımızda, mürettep divanın oluşturulmasında bir usûl vardır. Bu usûl genellikle: Dibace, tevhid, münâcât, na't, kaside, mesnevî, musammat, murabba, muhammes, tahmis, taştir,tardiye, müseddes, müsebba, müsemmen, muaşşer,ta'şir, terki-i bend, terci-i bend, tarih, şarkı, müstezat, bahr-i taviil, gazel, kıt'a , tuyuğ, rubâî, beyit, mısra şeklindedir. Molla Murad Divanı ise şu şekilde tertip edilmiştir:

Dibâce (Allah' ın ismiyle başlayan divan, Hoca Muhammed Murâd Nakşibendi' nin hakikat bahçesinin neşeli bülbülü olduğu sözüyle ve Peygamber Efendimiz'in: “Alimler, peygamberlerin varisidir.” hadis-i şerifine atıfta bulunarak devam etmektedir. Molla Murad , mısralarını “Gülistan-ı esrar-ı subhânî , mesâbih-i eflâk-ı cihan ve mefâtihi-i ebvâb-ı cinân olmağa şayan bir name” olması temennisiyle bitirmektedir.

Divan, Allah'a münacat ile başlamaktadır. Divanın başındaki 62 beyitlik uzunca yakarıшта Molla Murad, acizliğinden, günahkâr , gözü yaşlı, isyankâr, nefesine yenik düşmüş oluşundan söz açar ve çaresizliğinden, hastalığından, bu hastalığa Ebu Ali Sina'nın çare olamayacağından bahsettikten sonra kendine döner ve aklını toplamasını salık verir. Bu dertlere derman bulunacağından dolayı firak-ı hazreti Leyla aşkıyla Mecnun gibi divane olmaya gerek yok, diyerek sözü dergâha, oradan da Hz. Peygambere bağlamıştır. Yani münacat, na'ta dönüşerek farklı bir güzergâha girmiştir. Şiirin sonunda Rasulullah(a.s.)' tan Hz. Hasan, Hüseyin, Hz Hamza, Hz Abbas, Hz. Cafer-i Tayyar hakkı için, Hz Haydar-ı Kerrar hakkı için yardım dilemektedir. Münacat:

İlahî 'afvına mağrurdur her dem dil-i şeydâ
Cesaret itdi 'ısyana anuñçün saña ey Mevlâ

beytiyle başlayıp

Becâhı kurre-i 'aynı tonâmı ân Hasan bâşed
Diger kurre ki güyendeş Hüseyni Kerbelâ işrâ

beytiyle sona ermektedir. Molla Murâd bu münâcatta acz, fakr, zikir , şükür denklemleri içinde kulluğunu Allah' a takdim etmekte ve ta'at, ibadet eksikliği yanında ısyan halinde olduğunu haykırmaktadır. Nefsine dönük eleştiriden hiç çekinmemekte muhasebe – murakebe duygularıyla hareket etmektedir. Aşağıdaki dizeler onun ruh dünyasını yansıtmaları bakımından önemlidir:

Ne emre imtişâl itdim ne menhiden hâzer itdim
Ne tã'at ne 'ibâdet rûz u şeb 'ışyânayım hâlâ

Hevâyı nefsime uydum ne zikrim var ne fikrim var
Şehirlerde münâcât itmedim bîdâr olûr aşlâ

Ne râh-ı sünnete gitdüm ne şaliğlerle haşr oldum
Olurdum rûz u şeb ehl-i hevâya pişvâ ammâ

Hayıf şad hayf 'ömr-i nâzenîni eyledim itlâf
Reh-i fişğ u fücûra şarf idüp itmişem ifnâ

Şair yakarış makamından sonra Hz. Muhammed (a.s) den şefaât dilenme makamına yol alırken onun özelliklerini söylemekten de kendini alamayarak sözlerini sürdürür. Şöyle ki:

Didim ey dil seniñ de hem benim de derdime dermân
İden hādī's-sebīl hayrū'l-beşerdır şübhe yok lâ lâ

Ne hādī ne beşer dinmek sezā olmaz ki zātıyla
Risālet hem nübüvvet hatm olundı böyledir ma' nā

Muhammed Muştafâdır nām-ı pākī emr-i Bārīyle
Mükennâdır Ebu'l-Ķāsım ile agāh ol dil-i dānā

Ĥudā şânında inzāl itdi *levlāk* ile *erselnāk*
Vekil itdi umūrında diledigiñ yapar hālā

Hz peygamber(a.s) in alemlerin yaratılmasının müsebbibi olduğundan, Mescid-i Aksa' ya yolculuğundan ve bu yolculuğun Kur'an-ı Kerim'deki ifadesi olan *subhānellezī esrā* ayetine değinmesinden sonra Âl-i Beyte medhiyede bulunmaktadır. Şu ifadeler bunu dillendirmektedir:

Yine kıurrei ' aynıñ Ĥasan ile Ĥüseýindir.
İkimizi daħi ikisine bahşeyle hünkārā

Meded gene minnete kıaldık Kerbelā-y-ı vādīyi ğamda

Buyurduñ nām-ı pākinde anıñ Fāţimatü'z-Zehrā

“Buyūrmuşsun ki kimdir Fāţıma ey dil ĥuceti bende” ifadeleri şairin zihin dünyasının mükteşebatını göstermesi açısından önemlidir.

İkinci , üçüncü , dördüncü şiirler “Diger Na‘t-ı Şerif” başlığı altında verilen 7 ‘ şer beyitlik toplam 21 beyit uzunluğundadır. Birinci na’t

Vücūduñ ‘ âlemine oldı raḥmet yâ Resûlallah
Ḥuşûşan ins ü cinne maḥz-ı ni‘ met yâ Resûlallah

beytiyle başlayıp

Ḳovarsañ da dögersañ de deriñ terk eyleyüp gitmez
‘ Aḳıl kec oldı ḳapuñda kül oldum yâ Resûlallah

beytiyle sona ermektedir. 7 beyitlik bu şiir söyleyişindeki kolaylık ve sadeliği ile göze çarpmaktadır.

Yâ Resûlallah redifi “ raḥmet, ni‘ met, devlet, cennet, minnet, lezzet, ḡaflet” sözcükleriyle tam ve zengin kafiyeli hale getirilmiştir.

ikinci na’t

Seniñdir cümleti mülki hidâyet yâ Resûlallah
Beni rāh-ı Ḥudâya ḳıl delâlet yâ Resûlallah
beytiyle başlayıp

Murād derd-i mendiñ cümlei aḥvâli ma‘ lūmuñ
Onı taḳrîre vü taḥrîre ne ḥâcet yâ Resûlallah

beytiyle sona ermektedir. Bu da 7 beyit olup “hidāyet, delālet, şerāfet, imāmet, gāyet, ifākat, iķāmet, hācet” sözcükleriyle tam kafiyeli olup redifi yine “yā Resūlallah” nidası ile sağlanmıştır.

Üçüncü na'tta rediflere dayalı söyleyiş devam etmekte olup, söyleyişteki kolaylık, üslup dikkatsizliğini ve ahenksizliğini beraberinde getirmiştir. Yā Resūlallah redifi bu şiirde “yamāndır, cāndır, yamāndır, şerāfet, gümāndır, şāmildir, hūdāndır, ķardāndır” sözcükleriyle kafiyelenmiş ; ama diğer na'tlardaki ahenk bu şiirde sağlanamamıştır.

Bundan sonra Āl-i Beyt'ten başlamak üzere kasideler, muhammes, mersiye, tahmis, medhiye gelmektedir.

Hazret-i İmam Ali için 41 beyitlik medhiyede Molla Murād samimi duygularını dile getirmiştir. Matla beytinden itibaren sekiz beyit, Hz. Ali' yi anlatmak için hazırlık mahiyetindedir. 10. beyitteki

Ṭotalım var imiş ḥubbuñ o şāha bende olmuşsun
Sevib ezcān u dil her dem idersin nāmını tekrār

Mısralarında “şah, nām” sözcükleriyle ona işaret edilmekte , 13. beyitteki

Şehīddir belki şahensāhı iķlīm-i velāyetdir

‘Aliyyül Murtezādır nām-ı pāki mazhar-ı esrār

sözleri Hz. Ali'yi tavsif etmekte, Molla Murād, bundan sonraki beytlerde Hz Ali' nin vasıflarından övgüyle bahsetmekte ve onunla ilgili yaklaşımlarını

“Ulūm-ı zāhire aşhābı gibi olma sen ğaddār

‘Ali’niñ dostuna dost ol mu‘ānidlerle bir olma” dizeleriyle belirtmektedir.

36. beyit bir duadır.37. ile 41.beyitler Hz. Ali ve ailesiyle sahabi hazretlerine medhiye içermektedir.

Hazret-i Hadīcetü'l Kübra için 18 beyitlik medhiyenin matla kısmından itibaren Hz. Hatice'ye övgü sözleri bulunmaktadır.

Hazret-i Fatimetü'z Zehra için 35 beyitlik medhiyede Yazıcızāde'nin Muhammediye' sindeki bilgilerden istifade ettiğini beyan eden ifadeler vardır ve Hz Fatıma'nın Hz Ali' yle nikahlanmasından söz açıp ondan sonra onu öven sözlerle şiirini tamamlamaktadır.

Hazret-i İmam-ı Hasan ve Hüseyin için 40 beyitlik medhiyenin matla beyti , kolay söyleyişle beraber mana derinliği barındırmaktadır. İkinci beytteki

Cāndan ğayri yanacak bir yerim hīç kalmadı

Cān evi şimdi tūtuşdı yanmada her şubḥ mesā

dizeleri Mahallileşme Akımı'nın özelliklerini barındırmaktadır. Hazret-i Hasan ile Hüseyin' in şehadet şerbetini içip Kербela'nın onlar için “ravza-i cennet” yeri olduğuna telmihle devam eden beyitler Molla Murād'ın duası ile sona erer.

Hazret-i İmām Hüseyin için yazılan muhammeste “Cān fedā olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelā” redifi altı kez karşımıza çıkar.

Cedd-i pākinden ḥayā kalmadı ol zālimler āh

Ey şaçı sūnbül yañağı gül yüzi şems ile māh

beytinde teşbih-i belīg sanatı ile beraber Hz. Hüseyin'i katledenlere “zalimler” benzetmesini bir arada kullanması dikkate değer. Tahmisin ilk dōrtlüğü (fezā, revā, revā, şafā) sözcükleriyle , ikinci dōrtlüğü (āh, māh, subḥgāh, vāh) sözcükleriyle ,üçüncü dōrtlüğü (celīl,

vekîl, delîl, Hâlîl) sözcükleriyle dördüncü dörtlüğü (karâr, rûzgâr, nevbahâr, ihtiyâr) sözcükleriyle beşinci dörtlüğü (hayrân olmayam , kurbân olmayam , nâlân olmayam , sūzan olmayam) söz grubuyla altıncı dörtlüğü (izzet bulur , rahmet bulur , cennet bulur , devlet bulur) söz gruplarıyla kafiyeli ve redifli hale getirilmiştir.

Bu şiirin ardından yine Hazret-i İmam Hüseyin için 38 beyitlik bir mersiye karşımıza çıkmaktadır. Bu mersiyede Kur'an-ı Kerim'de sözü edilen kavimlere atıf vardır. Yedinci beyitte geçen “ kavm-i yehud” terkibi ile on yedinci beyitte “ misal-i Nuhiyan” terkibi buna örnektir.

Hazret-i Mevlânâ için 18 bendlik bir tahmis “Hazret-i Mollây-ı Rûm” redifiyle ve onun vasıflarını medheden sözlerle başlamaktadır. İlk beş dizedeki terkipler hem teşbih hem de mübalağa sanatı iç içe olacak şekildedir :

Nâ'il-i feyz-i Hudâdır Hazret-i Mollâ-yı Rûm

Vâsıl-ı sırr-ı fenâdır Hazret-i Mollâ-yı Rûm

İkinci bendden itibaren yaşamına ilişkin ifadelerle övgü dolu sözler iç içedir:

“On ikinci ceddidir deyü bilen itdi beyân”

“Şulb-ı pâkinden gelüp ol Hazret-i Sulţân Veled”

“Nâmı olmuşdı Muhammed hem Celâleddîn laķab”

“Meşnevîsi ķâle şıgmaz râhıñ o başķa maķâl”

“Hem müfessir hem muħaddiş hem de merd-i ma' nevi”

Hazret-i Şeyh Abdülkâdir Geylanî için 10 beyitlik Hazret-i Abdülkadir redifli medhiyede şiirin iç ahenginin ikinci dizelerdeki sözcüklerle sağlandığını görmekteyiz :

“ evliyânın gülidir , gülün bülbülidir , velîniñ dilidir , tarîkiñ elidir, fahr-i cihân neslidir, cümleñiñ müşkilidir , cāniñ dilidir , hep seylidir , sünbülidir , me'menidir , kavlidir ” şeklindeki terkip ve kafiyelerle akıcılığın sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir.

Hazret-i Muhammed Bahaüddin Şâh-ı Nakşibend için 16 beyitlik medhiyede de birtakım övgü sözlerinin yanında onun yaşamına dair bilgilerin de olması dikkate değerdir. Onu “Şah-ı akşab-ı cihandır , varış-i devr-i zamandır” gibi sözlerle övmesi Nakşibendi tarikatinde ona verilen değere katıldığı anlamı da taşımaktadır. Ayrıca , yaşamındaki önemli kişilerden de bahsetmektedir: Seyyid Gülâli, Guçduvânî, Hoca Muhammed Pârsâ, ‘ Alâeddîn ile Ya‘kûb-ı Çerhî gibi zatlar onun yaşamında etkili olmuş kişilerdir.

Hazret-i Seyyid Ahmed Rufaî için 12 beyitlik medhiye birtakım övgü dolu sözler(İmâm-ı cümle-i yârân, şeyh-i şuyûh-ı cân , şeyh-i ins ü cân , Ğarîk-i baħr-ı bî-pâyân , fâik-i akrân , Elennâ sırrına şâyân)içermekte, onun yaşamına dair bir bilgi vermemektedir.

Hazret-i Seyyid Ahmede'l Bedevî için 10 beyitlik medhiyede de onu öven sözler dışında başka ifadeler bulunmamaktadır.

Şeyh Sa‘deddîn Cibavî için 12 beyit medhiyede onu medheden sözler(velîler serveri, erenler rehberi, nûrniñ enveri, şuyûhuñ ezheri, haķîkat cevheri, cināniñ kevşeri, ulular efseri...) yer almakta, yaşamına dönük olarak dördüncü beyitte geçen “Muhammed Muştafâ nesli Cibāya müntesib zātı” sözü müntesip olduğu kişi hakkında bilgi vermektedir.

Hazret-i Şeyh Şâzeli için 12 beyit medhiyenin ikinci beytinde “Künyesidir Bü'l-Ħâsen” sözü ile künyesinden bahsetmektedir.

Hazret-i Şeyh Şaban'ü' l Halvetî için 16 beyit medhiyenin ikinci beytinde “Añâ medfen olup Kaştamoni” sözü, beşinci beytinde “Olup şeyh-i Fuādî hem ħalîfe” hangi şeyhe ittiba ettiğini,

on beşinci beytinde “Ṭarīḳ-i Ḥalvetīde ḳuṭb sensiñ” dizesi ile halveti tarikatindeki konumunu ifade etmektedir. Medhiye birtakım övgü dolu sözlerden öte bir anlam taşımamaktadır.

Hazret-i Şeyh İbrahim bin Edhem için 12 beyitlik medhiyede övgü dolu sözler (cemi'-i evliyāniñ şeyḫ u şāhı, haḳīḳat burcunuñ mihr u māhı, cümle cāniñ hem penāhı) bulunmakta, onun yaşamıyla ilgili olarak onun tâcını, tahtını Allah (c.c) için terk ettiğinden, sabahlara kadar ibadetle meşgul olduğundan bahsetmektedir.

Hazret-i Pīr Hacı Bektaş-ı Velī için 12 beyitlik medhiyenin ilk beyti “Naḳşibendīye kilīddir” övgüsüyle başlamakta, “Şeyḫi olmuşdır anıñ Ḥoca Aḫmed Yesevī” sözüyle intisap ettiği şeyhi işaret etmekte, “Naḳşibendiyye kulıdır, Şimdi Naḳşīleri almaḳ yanına oldu delīl” sözleriyle onun Naḳşibendilerle iç içe olduğunu ifade etmektedir. Hacı Bektaş-ı Veli için söylenen bu sözler, Bektaşilik tarikatının günümüzde taşıdığı anlamsal boyuta yeni bir bakış kazandırması açısından önemlidir.

Hazret-i i Şeyh Hacı Bayram Velī için 14 beyit medhiyenin ikinci beytinde “Mevlid ü medfeni hem Anḳara şehridir āniñ” dizesiyle doğduğu ve öldüğü yer işaret edilmekte, “Mürşid olmuşdı añā Şeyḫ Ebū Ḥāmid hem“ sözüyle mürşidinin kim olduğu ifade edilmekte, altıncı ve yedinci beyitlerde önemli müridlerinden olan Eşrefoğlu, Akşemseddin, Yazıcızāde' den bahsetmekte, sekizinci beyitte kardeşleri olan “Aḫmed Bicān ‘Ömer Sikkini” ye değinmektedir.

Hazret-i Şeyh Aziz Mahmud Hüdāyī için 16 beyitlik medhiyenin ilk beytinde “Ṭarīḳ-i Celvetīniñ ḳuṭb-ı zīşāni Hüdāyīdir” dizesi ile hangi tarikatın ulusu olduğundan bahsetmekte, ikinci beyitte “Azīz Maḫmūddur ismi Hüdāile olup meşhūr” sözü dördüncü beyitte “Sulūkı hem ṭarīḳ-i haḳḳa şeyḫ Üftādeden düşdi” sözü, yedinci beytte “Ḥiṭābet hem imāmet eyler idi kendüsi bizzāt” sözü onun intisap ettiği Üftade hazretlerini vermesi açısından ve yaptığı vazifelere değinmesi açısından önemlidir.

Hazret-i Şeyh Seyyid Ahmede'l Buhârî için 12 beyit medhiyenin ilk beytinde “Ṭarîḳ-i Naḳşibendî muḳtedâsı” sözü onun değerini ortaya koymasından önemlidir. İkinci beyitte “Buḥârîden gelüp şeyḫ-i İlähîniñ tutup destîñ” dizesi dördüncü beyitte “Cenâb-ı Bâyezîd Hân-ı Velîniñ geldi ‘aşrında” dizesi altıncı beyitte “Ḥakîm Çelebi olmuşdı ḥalîfe ḥazret-i şeyḫe” dizesi onun yaşamı hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir.

Hazret-i Şeyh Ekber Muhyiddîn Arabî için 13 beyitlik medhiyede onun evsafı “Cemî‘-i evliyâyâ ḳuṭb-ı a‘zam şeyḫ-i ekber, gürüh-ı ehl-i ‘aşḳa ḡavs-i efḫam , velâyet ḥâtemi şeyḫ-i mükerrem , ‘aşrınıñ Ḥızır, ‘Arab şeyḫî daḡî şeyḫ-i ‘Acem” gibi övgü dolu sözlerle verilmekte, yaşamı ve yapıtları “İki yüz cilde bâliḡ oldı te’lîfi, Yazup tefsîr-i Ḳurân-ı Kerîm, Fuşuş u hem Fütühâtı müselleme” sözleriyle kısa da olsa verilmektedir.

Hazret-i Yunus Emre için 10 beyitlik medhiye “Ehl-i ‘aşḳıñ gülidir, Bâḡ-ı Ḥaḳ bülbülüdür” sözleriyle başlamakta, ikinci beyitte onun sözlerinin , dinleyenleri mest edeceğinden dem vurmaktadır. Diğer beyitlerde: “Yemm-i vahdet selidir, ‘Âşîḳânîñ ḳulıdır, Ḥaḳḳıñ ḳulıdır, Bâḡ-ı ‘aşḳ sünbülüdür, Cümle ‘uzvuñ dilidir, ‘Âşîḳânîñ elidir” terkiplerindeki övgü dolu sözler kendini göstermektedir.

Hazret-i Eşrefzâde Rumî için tahmis10 bend olup bir yığın övgü dolu söz yanında onun müşdidinin Ḥacı Bayrâm-ı Velî olduğu 4.bendde ifade edilmekte, ilk önce Emir Sultan’dan el aldığına , sonrasında Sultan Abdulkadir ile ruhani yolu bulduğuna , Mevlana gibi ona da Rûmî dendiğine , türbesinin İznik’te , arslan misali durmakta olduğuna , “Seyyid-‘âlî-neseb, ‘Alîniñ sırrına maḡrem” olduğuna değinmektedir. Ayrıca onun yapıtı olan “Müzekkî-i Nüfûs”a işaret edilmektedir.

Hazret-i Sünbül Sinan için 24 beyit medhiyenin ikinci beytinde müşdidinin Şeyh Cemâl-i Halvetî olduğu, Haymana’da kabrinin olduğu, Kerâmeddin Efendi’ yle Alâeddin adlı nüktedan kişilerin ondan feyz aldığı, sonra Manisa’ya yerleştiği, oğlu Kutbüddin Efendi’nin

en büyük dostu olduğu; hatta onun sözlerini yazıya döktüğü, sonra Fındıklı'ya gittikleri bilgisine yer verilmektedir ki bu bilgiler az da olsa onun yaşamına dönük bir şeyler anlatması açısından önemlidir.

Hazret-i Şeyh Ebu'l Vefa için 72 beyitlik uzun medhiyede , türbesinin ateş almadığından, müctehid rütbesine ulaştığından,kerematından-ki bu medhiyede kedi ile ilgili olay dikkate sunulmaktadır-imametinden,evliya tezkiresi yazmadığından bahsedilmektedir.

Halid ibn-i Zeyd için 35 beyitlik medhiyede onun Ebu Eyyub el Ensari olarak adlandırıldığı, Medine'de doğup Eyüp'te mezarının olduğu, İstanbul'un fethine mazhar olduğu, kabrinin üç arşın derinlikte bulunduğu ve sandukasının üstünde kufi yazı olduğu, Göynük'te bir süre ikamet ettiği gibi bilgiler vardır.

Hazret-i Şeyh Muhammed Murad Nakşibendî için 29 beyitlik medhiyede doğum yerinin Buhara olduğu, kabrinin Eyüp'te olduğu, ayaklarından rahatsızlığı olmasına rağmen çok yer gezdiği, mesnevi dersinde üstat olduğu, halifelerinin Manastırlı Ali, Ahmed Tarsusi, Halil Birgivi ve oğlu Muhammed Reşad olduğu, kırka yakın eserinin olduğu, Begzâde'nin halifesi olduğu, diğer halifelerin Abdülhalim , Kâdî Nizâd ve Yûsuf-ı Yanyavi olduğu , Şam'da tekyesi olduğu, medrese yaptırdığı, silsilesinin Şam'da olduğu ve orada ikamet ettiği, üç kere hacca gittiği, Eyüp'e yerleştiği, Bursa'ya gittiği ve orada beş yıl kalıp epeyce halifesinin olduğu bilgilerine yer verilmiştir.

Hazret-i Şeyh Abdullah Elkaşgârî için 34 beyitlik medhiyede onun Kaşgar şehrinde doğduğu ve oranın Buhara'ya üç aylık mesafede olduğu , mürşidinin Şeyh Ezhar olduğu, diğer bir isminin Seyyid Ahmed Şeyh Kaşani olduğu, Farsça risale yazdığı, Nidâyî mahlasını kullandığı, üç kere hacca gittiği, mesneviden Hâfız'dan ve Câmi'den ders verdiği, nakşibendi ulularından Molla Aman-ı Belh'den iyilik gördüğü, Şeyh İsmail Efendi'nin ona derviş olduğu; hatta dervişlerinden birinin meşhur Seyyid Çelebi olduğu, Abdullah adında bir oğlu olduğu ve genç yaşta vefat ettiği, yetiştirdiği dört şeyhin Abdülhamid Han ve III.Selim tarafından ziyaret edildiği bilgilerine övgü cümleleriyle beraber yer verilmiştir.

Neccar-zâde Rızaeddin-i Nakşibendî için 20 beyitlik medhiyenin ikinci beytinde onun Rızaeddin lakaplı; Neccarzade adıyla şöhret olduğu, hacca gittiği, şiirlerinin belîğ ve fesih olduğu, mürettep bir divanı olduğu, oğlu Sıddık 'in kendine halife olduğu , müridi Yazıcıbaşızade'nin de Neş'et adında bir müridi olduğu ve bu müride Neccarzade'nin şeyh olduğu , ayrıca Emin Bursevi'nin Neccarzade'nin dervişi olduğu , Mevlevi tarikatinden ve Celveti tarikatinden feyz aldığı , mesnevi dersi verdiği, Beşiktaş tekyesinde gömülü olduğu bilgilerine yer verilmektedir.

Şeyh Muhammed Feridüddinü'l Attâr için 34 beyitlik medhiyede onun nakşibendi ulularından olduğu, küçük yaşta mesnevi okuduğu , Pendname'yi yazdığı , Mantıku't Tayr'ı yazdığı, tezkiretü'l-evliya telif ettiği , Nişabur şehrinin onun heybetinden titrediği , şehadet şerbetini içtiği , döneminde Nişabur'un Moğol istilâsına uğradığı ve onu esir aldığı , bin dirhem karşılığında serbest bıraktırmak isteyen bir müminin ona yardımcı olmak istediği ; ama bunu başaramadığı, Moğolun kesip biçtiği; ama bundan sonra ehl-i imanın gayrete gelip kötülükleri önlemek için tedbir aldığı, Murad'ın onun kitabını otuz yıldır okuttuğu ve adına Ma- Hazar koyduğu bilgisine yer vererek medhiyesini bitirir.

Hafız Şirâzî için 28 beyitlik medhiyede onun yazdığı her beytin bir âyet açıklaması olduğu , on dört kıraat bildiği , Muhammed ve Şemseddin lakabıyla bilindiği , Şiraz'da doğduğu , şiiriyle Irak ve İran'ı etkilediği , Bağdad ile Tebriz'in de uygun bir zamanda şiiriyle etkileneceği üzerinde durmaktadır.

Şeyh Sadi'i Şirâzî için 16 beyitlik medhiyenin ikinci beytinde en büyük eserinin Gülistan ve Bostan olduğu , Muhammed Muşliḥiddin lakabıyla tanındığı , mahlasının Sadi olduğu , kırk sene ilim tahsil ettiği , kırk sene de gezdiği , yüz yirmi yıl yaşadığı, oğlunu Mevlana'ya

süluk için gönderdiği , hac yolculuğunu Gülistan'da yazdığı bilgisine yer vererek medhiyesini tamamlar.

Hazret-i Abdurrahmanü' l Camî için 41 beyitlik medhiyede on sekiz yaşında bir hocada okumak için sefer edip Semerkand'a geldiği ve Seyyid'in öğrencisi olduğu , Kaşgar şehrine geldiği ve Şeyh Sadedin' in hizmetinde bulunduğu , Hazret-i Cami'nin ona biat edip yanında kaldığı ve icazetini ondan aldığı , Nefehâtü'l Üns adlı telif bir eseri olduğu , oğlu Yusuf için şerh yaptığı , divan tertip ettiği ve divanının benzersiz olduğu , Kuran tefsiri yazdığı , Hamriyyeyi şerh ettiği , Bürde'yi şerh ettiği , şeyhinin Sa' deddin Şeyh Kaşgar olduğu bilgisine yer verilerek şiir sona erdirilmektedir.

Hoca Abdullah Ahrar için 27 beyitlik medhiyede müşidinin Yakup Çerhi olduğu , diğeri Şeyh-i İlahi olduğu , Simav'da oturduğu , halifelerinden birinin Baba Haydar olduğu , sonra Eyüp' e gelip yerleştiği , tekkesine defn edildiği , Fatih' in ona teveccüh ettiği , Bâyezid Han'ın cülusu zamanında İstanbul'a gelip padişahın davetlerine icabet ettiği bilgilerinden sonra övgülerle medhiye sonlandırılır.

Sevindik Dede için 18 beyitlik medhiyede onun namaz kıldırıktan sonra zikir yaptırdığı , kadı ile birlikte el ele döndüğü , Halveti tarikatına müntesip olduğu , Çarşamba pazarında cami yaptırdığı bilgilerine yer verilmiştir.

Şeyh Nureddin El Cerrahî için 12 beyit medhiyede onun Halveti tarikatının kutbu olduğu, Nureddin Cerrahi namıyla bilindiği , Şeyh Şurtubi'nin anı kitabında onun özelliklerinden bahsedildiği şeklindeki bilgilerle şiir devam etmektedir.

Hazret-i Niyâzi el- Halvetî için 20 beyitlik medhiyede onun Halveti tarikatının kutuplarından biri olduğu, Malatya'da doğduğu, Mısri lakabıyla meşhur olduğu, müşidlerinin Elmalı ve Ümmi Sinan olduğu, Limni adasında mezarının olduğu, divan tertip ettiği, halifesinin Ahmed-i Gazi olduğu, Vani isimli zatın ona husumet beslediği gibi bilgiler verilmektedir.

Hazret-i Sezayi Elhalvetî için 12 beyitlik medhiyede onun Gülşeni tarikatının önde gelen kişisi olduğu, Edirne şehrinde dergâhı olduğu ve o coğrafyayı karış karış gezdiği bilgilerine yer verilmektedir.

Seyyid Mustafa Begzade Efendi için 47 beyitlik medhiyede onun fıkıh, hadis ve tefsir ilminde önde olduğu, kasidede Busayri 'ye benzediği, İmrü'l Kays ile Ferezdak adlı şairlerin, onun şiirini görünce kendilerini şair olarak görmekten haya ettiği, doğum yeri Ahıska olduğu, Şavşat'ta bir ara bulunduğu, künyesinde Ebu'l Eşrak olduğu ve bu sıfatı ona Mısırlı Murtaza'nın verdiği, Şeyh Erzincani 'Ömer'den eğitim aldığı, on yıl kadar da hocalık yaptığı, Hafız Efendi'nin gözetiminde üç yıl boyunca süluk yaptığı, tekke açıp hacca gittiği, babası Abdulhalim'i hizmetine aldığı , Cidde yakınlarında ishalden vefat ettiği, beş halifesi olduğu ve bunlardan birinin Yusuf Yanyavi olduğu, birisinin Ahışhavi Hacı Muhammed olduğu, birisi Bolulu Mustafa olduğu gibi bilgilere yer verilir ve medhiyelerle şiir tamamlanır.

Hazret-i Şeyh Abbasu ' n Nakşibendî için 41 beyitlik medhiyede onun muhaddis, müfessir, fakih olduğu, mesnevi ilminde yetenekli olup bu dersi yıllarca Süleymaniye Camii'nde okuttuğu, fen dersleri öğrendiği, mahlasının Nidâyi olduğu , şöhretinin Kaşgari olduğu, dört yaşında babasının Abdulhamid tarafından çağırıldığı bilgilerine de bu medhiyede rastlamaktayız.

Şarih- i Mevlevi Ankaravî İsmail Efendi için 12 beyitlik medhiyede onun doğum yerinin Ankara, namının İsmail olduğu , Rusuhi mahlasını kullandığı , önce Halveti sonra Bayramiye'ye intisap ettiği , Konya'ya gidip gönül ateşini Molla ile yaktığı , Mevlevi şeyhi olarak Galata'da bulunduğu ve mezarının da orada olduğu bilgilerine yer verilmiştir.

Hazret-i Seyyid Nizamü ' ddin Elhalvetî için 11 beyitlik medhiyede, onun Sultan Süleyman döneminin şeyhi olduğu, Silivri'de mezarının olduğu , Ümmi Sinan ile aynı çağda yaşadığı,

oğlunun adının Seyfullah olduğu, padişahın davetlerine pek iltifat göstermediği bilgilerine yer verilmiştir.

Seyyid Nizamzâde Seyfullah Efendi için 10 beyitlik medhiye , onun Ümmi Sinan'ın halifesi olduğu, Mustafapaşa'da tekkesi olduğu ve mezarının orada olduğu , babası Nizamüddin'in evliyanın ulularından olduğu bilgileri yanında övgü dolu sözlerle bitmektedir.

Hazret-i şeyh Abdülmecid Sivasî için 43 beyitlik medhiyede onun doğum yerinin Zile olmasına rağmen kendisine Sivasi dendiğini , amcasının şeyh şemseddin Sivasî olduğu ve onu ilk halvete koyanın da amcası olduğu, Sultan Selim zamanında vaizlik yaptığı ve padişahın onu yakınında tuttuğu, Sultan Ahmed Camii'nde de vaizlik görevini yaptığı, ayrıca Ayasofya ' da da vaizlik yaptığı, ona düşmanlık eden yöneticilerin olduğu, oğlu Abdalbaki ile damadı Nuri' yi halife tayin ettiği, kırk dokuz yaşında iki tekke sahibi olduğu ve birine Yavsi adının verilip Sultan Selim Camii'nin yakınında , diğerinin Eyüp'te ve mezarının da orada olduğu, mesnevinin bazı beytlerini şerh ettiğini, oğlunun yaşının küçük olması nedeniyle sultan tarafından vaiz yapılmak istenmediği ; ama sonunda vaizliğe layık görüldüğu bilgilerine değinilerek medhiye tamamlanmaktadır.

Sivasîzade Eşşeyh Abdü'lbaki Efendi için 10 beyitlik medhiyede onun doğum yerinin İstanbul olduğu, Sultan Ahmed 'e vaiz olduğu ve bu payeyi babasının ona verdiği , hicri 1100' de vefat ettiği aynı zamanda babasının mezarının da orada bulunduğu bilgilerine yer verilerek medhiye bitirilir.

Abdulahad Nuri Efendi için 21 beyitlik medhiyede onun mahlasının Nuri olduğu, şeyh Sivasî'nin edep ve erkanını aldığı, Fatih Camii'nde vaaz verip Süleymaniye ve Bayezid camilerinde Pendname şerhi yaptığı, bir süre sonra şerh derslerinin Ayasofya'ya kaydırıldığı ve şahid olunan kerâmâtla nam saldığı bilgilerine yer verilmektedir.

Şeyh Ümmi Sinan için 21 beyitlik medhiyede onun Halveti olduğu, şeyhinin Seyfullah Efendi olduğu, eğitmeninin Hüsameddin-i ‘Uşşaki olup ona halifelik verdiğini, Sultan Süleyman Hazretlerinin döneminde tekke sahibi oldukları, Ebussu‘ūd ‘un ona Rafızı diyerek kötülük yaptığı, erkek çocuğunun olmadığı bilgilerine yer verilerek şiir tamamlanır.

Hikâyet –i mütenâsibe fî-hâze’l-mağâm adlı manzumede Ahmed namında Kemaleddin mahlasıyla meşhur birini anlatır. 21 beyitlik bir kasidedir. Hikâyenin giriş beyti:

Bir hikâye naql idem cândan eyü diñle hemân
Var idi bir ümmî lakin Aḥmed idi nâm-ı ân

Hikayenin son beyti:

Ya İlâhî şerlerinden sen emîn eyle bizi
Ḳara ḥâzır ellerinde ḥem sürerler her zamân

şeklindedir. Bu hikayede , müftünün vermiş olduğu hükmün yanlış olabileceği uygun bir dille anlatılıp onun doğru karar vermesinin sağlanabileceği üzerinde durulmaktadır.

Hüsâmeddin Uşşakî için 18 beyitlik medhiyede onun Halveti ulularından olduğu, Uşak’ta doğduğu, İstanbul’a öğrenim için geldiği, Ümmi Sinan’ a mürid olduğu, vaaz verdiği, Kasımpaşa’yı mesken tutup orada tekke yaptırdığı ve aynı zamanda mezarının da burada olduğu bilgileri yer almaktadır.

İsmail Rumî için 15 beyitlik medhiyede onun Kadiri tarikatinden olduğu, Tosya’dan geldiği, Tophane taraflarında dergâh kurduğu, bu dergâhtaki zikir ayinlerinden Sultan Ahmed’in de istediği, mezarının o dergâhta olduğu bilgileri bulunmaktadır.

Süleyman Neş'et için 30 beyitlik medhiyede onun mesnevi okuttuğunu, ayrıca Hafız Saib ve Şevket divanını okuttuğunu, Nakşibendi tarikati için risale yazdığını, nitelikli bir divanının olduğunu, babasıyla hacca gittiğini, hacdan gelince Konya'ya gittiğini, Ayasofya şeyhi Yasinizâde Efendi'den tekmil-i nüsha yaptığını, 1220 hicride vefat ettiğini, Topkapı'nın dış kısmında mezarının olduğunu görmekteyiz.

Süleyman-ı Vahyî için 36 beyitlik medhiyede onun İbrail denilen ve Tuna'nın karşı yakasında bir yerde doğduğu, İstanbul'a geldiği, Süleyman Neş'et'i üstad olarak tanıdığı, mesnevi ve divan eğitimi aldığı, sol eliyle yazdığı ta'lik yazılarla nam saldı, Bursevi adlı şeyhe intisap ettiği, ondan on sene ders aldığı, üç kere hacca gittiği, artık her gün mesnevi dersi verdiği, haftada iki gün Gülistan Bostan dersi verdiği, Fütihat ve Füsus'tan da ders verdiği, ayda bir kere Kuran'ı hatmettiği, 1233 yılında vefat ettiği, cum'a günü namazının Eyüp'te kılındığı, hocası Neş'et Efendi'nin yanına defn edildiği bilgilerine yer verilerek şiir tamamlanır.

Hazret-i Mevlana Abid Çelebi için 16 beyitlik medhiyede onun Konya'dan İstanbul'a geldiği, Şeyh İlahiye mürid olduğu, irşad vazifesi gördüğü, Fatih'in yakınlarında tekke bina ettiği, tekkenin iki piri olduğu, birinin Seyyid Ahmed diğerinin Bihâri isimli biri olduğu, 902 yılında vefat ettiği ve mezarının tekkesinin karşısında olduğu bilgilerine yer verilmektedir.

Hazret-i Muhammed Emin Tokadî için 16 beyitlik medhiyede onun Nakşibendi olduğu, Tokad şehrinde doğup, Süleymaniye'de ders okuttuğu, hacca niyetlense de bu farzı gördüğü bir rüya neticesinde terk ettiği, 1158 yılında vefat ettiği ve mezarının tepeye yakın bir yerde olduğu bilgilerine yer verilmiştir.

Mustakımzâde Süleyman Sa'eddeddin için 15 beyitlik medhiyede onun divan sahibi olduğu, Mektubat'ı tercüme ettiği, Arapça, Farsça, Türkçe risale yazdığı, şeyhinin Şeyh Tokadi olduğu 1202 yılında vefat ettiği, mürşidinin yanına defn olunduğu bilgilerine yer verilmiştir.

Bu açıklamalar gösteriyor ki Molla Murad , tarikat büyüklerini medhederken onların yaşamları hakkında bilgi vermeyi önemsemiş; adeta küçük bir tezkiretü'l meşâyih ve tezkiretü'l evliyâ hayatını gözlerimizin önünden geçirmiştir.

Divanda adına medhiye yazılan tarikat ulularının tarikatleri ve şubeleri				
ADI	hicri	miladi	Tarikat	Şube
Ḥazret-i Mevlānā	Ö 672	1273		
Şeyḫ Abdülkâdir-i Geylânî	Ö 561-2	1166-67		
Muḥammed Bahâüddin Şâh-ı Nakşibend	Ö 791	1389		
Seyyid Aḥmed Rufâ'î	Ö 578	1182	Rifailik	
Seyyid Aḥmede el-Bedevî	Ö 675	1276	Bedevilik	
Şeyḫ Sa' deddîn Cibâvî	Ö 700	1300	Sadilik	
Şeyḫ Şâzelî	Ö 656	1258	Şaziliyye	
Şeyḫ Şa' bân'ü'l-Ḥalvetî	Ö 977	1569-70	Halvetilik	
Şeyḫ İbrâhim bin Edhem	Ö 1206	1791	Kadirilik	Eşrefi
Pîr Ḥacî Bektâş-ı Velî	Ö 669	1270-71	Bektaşilik	
Şeyḫ Ḥacî Bayrâm-ı Velî	Ö 833	1429	Bayramiye	
Şeyḫ 'Azîz Maḥmûd Hüdâyî	Ö 1038	1628	Celvetilik	
Şeyḫ Seyyid Aḥmede el-Buḥârî	Ö 922	1516	Nakşibendi	Ahrari
Şeyḫ Ekber Muḥyiddîn-i 'Arabî	Ö 638	1240		
Sultân-ı 'âşîkîn Yunus Emre	Ö 720	1320		
Sultânü'l-'ârifîn Eşrefzâde Rûmî	Ö 874	1469		
Ḥazret-i Sünbül Sinan	Ö 976	1568	Halvetilik	Ahmedilik
Şeyḫ Ebu'l-Vefâ	Ö 896	1490	Sadilik	Vefailik
Ḥâlid ibn-i Zeyd	hicri 52			
Şeyḫ Muḥammed Murâd Nakşibendî	Ö 1133	1720-21	Nakşibendi	
Şeyḫ 'Abdullah El-Kaşğarî Nakşibendî	Ö 1174	1760	Nakşibendi	Kasanilik
Neccâr-zâde Rızâeddin-i Nakşibendî	Ö 1159	1746	Nakşibendi	
Şeyḫ Muḥammed Ferîdüddinü'l-'Atṭâr	Ö 627	1229		
Ḥâfız-ı Şîrâzî	Ö 792	1390		
Şeyḫ Sa' di-i Şîrâzî	Ö 691	1292	Nakşibendi	
'Abdurrahmanü'l-Câmî	Ö 1414	1492	Nakşibendi	
Ḥâce 'Abdullah-ı Aḥrâr	Ö 896	1490	Nakşibendi	Ahrarilik
Sevindik Dede el-Ḥalvetî	Ö 1165	1751-52	Halvetilik	Cerrahilik
Şeyḫ Nüreddîn El-Cerrâhî	Ö 1133	1720-21	Halvetilik	Cerrahilik
Ḥazret-i Niyâzî el-Ḥalvetî	Ö 1105	1694	Halvetilik	
Sezâyî el-Ḥalvetî el-Edirnevî	Ö 1151	1771-72	Halvetilik	Gülşenilik
Seyyid Muştafâ Begzâde Efendi	Ö 1200	1785	Nakşibendi	
Şeyḫ Abbasu en-Nakşibendî	Ö 1206	1791	Nakşibendi	
Şâriḫ-i Mevlevî Ankaravî İsmâil Efendî	Ö 1040	1631	Halvetilik	Bayramiyye
Seyyid Nizâmüddîn el-Ḥalvetî	Ö 956	1550	Halvetilik	
Seyyid Nizâmzâde Seyfullah Efendi el-Ḥalvetî	Ö 1010	1601	Halvetilik	
Şeyḫ 'Abdülmecîd Sivasî	Ö 1049	1639	Halvetilik	
Sivasîzâde eş-Şeyḫ 'Abdülbâkî Efendi	Ö 1049	1639	Halvetilik	
'Abdülâhad Nürî Efendi	Ö 1061	1651	Halvetilik	Şemsilik
Şeyḫ Ümmî Sinân	Ö 976	1568	Halvetilik	Ahmedilik
Ḥüsameddîn 'Uşşâkî	Ö 1001	1593	Halvetilik	Ahmedilik
İsmâ'îl Rûmî	Ö 1053	1643	Kadirilik	Rumilik
Süleymân Neş'et	Ö 1220	1807	Nakşibendilik	
Ḥâce Süleymân-ı Vahyî	Ö 1233	1820	Nakşibendilik	
Ḥazret-i Mevlānā 'Âbid Çelebi	Ö 903	1497-98	Sadilik	
Muḥammed Emîn et-Tokâdî	Ö 1158	1745	Halvetilik	
Mustakîmzâde Süleymân	Ö 1202	1787	Halvetilik	

BİBLİYOGRAFYA

- AHMET, Eflakî , *Ariflerin Menkıbeleri*, çev. Tahsin Yazıcı , Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara , 1995.
- AHMED , Safi , *Sefine-i Safi* , 1324.
- ALPARSLAN, Ali , *Osmanlı Hat Sanatı Tarihi*, 1999.
- ARMAĞAN , Mustafa , *Osmanlı'nın Mahrem Tarihi* , İstanbul, 2008.
- ATEŞ , Ahmet "Menâkıb", *İslam Ansiklopedisi*, VII, İstanbul, 1970.
- BANARLI , Nihad Sami , *Resimli Türk Edebiyatı* , C. II İstanbul . 1987.
- BAYSUN Cavit. Cevdet Paşa , *Tezâkir*(Tetimme,40), Ankara , 1967.
- BEYDİLLİ , Kemal. *Osmanlı Devleti Tarihi* , Zaman-İstanbul , 1999.
- BEYDİLLİ , Kemal, Mahmud II, TDVİA, C. 27, Ankara, 2003.
- BURSALI Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, C.I, İstanbul, 1333.
- Cevdet Tarihi, II, 98-99, *Hakaik'ül ahbar 83 Sicilli Osmani*, İstanbul, 1301.
- CEVDET , *Tezakir: 40- Tetimme* (Haz. Cavid Baysun), Ankara, 1991.
- CENGİZ , Halil Erdoğan, *Divan Şiiri Antolojisi*, Bilgi Yay. 2.bs Ankara , 1983.
- COŞAN , Esad , *Makalat-ı Hacı Bektaş Veli*, İstanbul , 1985.
- ÇAVUŞOĞLU , Mehmed , Türk Dili Aylık Dergisi , *Divan Şiiri* maddesi , TDK , 1986.
- DANIŞMEND, İsmail Hami , *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi* , C. 4 , İstanbul , 1961.
- DERMAN , Uğur, *Sultan II. Mahmud'un hattatlığı, Sultan II. Mahmud ve Reformları Semineri*, İstanbul , İÜ.Ed.Fak.Yay, 1990.
- DEVELİOĞLU, Ferit *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara , 1995.
- DİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, muhtelif maddeler)
- DİLÇİN, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, 2 bs. , Ankara , 1992.
- ERÜNSAL , İsmail .E, *Türk Kütüphaneleri Tarihi*, C. II , Ankara , 1988.
- ERGİN ,Muharrem, *Osmanlıca Dersleri*, İstanbul , 1975.
- FATİN : *Tezkire-i Hatimetü'l- Eş ar*, İstanbul , 1855.
- GÖKMAN, Muzaffer , *Murat Molla Hayatı , Kütüphanesi ve Eserleri*, İstanbul, 1943.
- GÖKMAN, Muzaffer *Muratmolla Kütüphanesi* , İstanbul, 1958.
- HANIM, Fatma Aliye , *Ahmet Cevdet Paşa ve Zamanı*, İstanbul, 1995

- İNAL , İbnülemin Mahmut Kemal ,*Son Asır Türk Şairleri* , İstanbul, 1988.
- İPEKTEN, Haluk , *Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şu'ara Tezkireleri*, Erzurum, 1988.
- İPEKTEN, Haluk- Mustafa İsen , *Basılı Divanlar Kataloğu*, Ankara, 1997.
- İSEN, Mustafa – Ali Fuat Bilkan, *Sultan Şairler, Osmanlı Hanedanının Şairlik Yönü*, Ankara, 1996.
- KARA , İsmail, *İslamcıların Siyasi Görüşleri*, İstanbul, 2001.
- KARA, Mustafa, *Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları*, İstanbul, 2005.
- KARA, Mustafa, “ *Tanzimat Dönemi ve Tasavvufi Hayat*” Tanzimatın 150. yıl dönümü Uluslararası Sempozyumu (Tertipleyen: Kültür Bakanlığı),1989
- KARA, Mustafa, *Metinlerle Osmanlılarda Tasavvuf ve Tarikatler*, İstanbul, 2004.
- KARATAY, Fehmi Edhem, *Türkçe Basmalar Alfabe Kataloğu* , İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, C.1 , İstanbul, 1956.
- KARTAL , Ahmet- A, Atilla Şentürk, *Üniversiteler için Eski Türk Edebiyatı Tarihi* , İstanbul, 2007.
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir , *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara , 1970.
- KUT, Günay , *İstanbul'daki Yazma Kütüphaneleri* , İÜEF TD , sayı 33 (1980/81) , İstanbul , 1982.
- KÜÇÜK ,Sezai, *Mevleviliğin Son Yüzyılı*, İstanbul , 2003.
- LEVEND ,Agâh Sırrı , *Türk Edebiyatı Tarihi* , Ankara , 1973.
- LUTFİ ,Ahmed , *Târih-i Lutfî*, C.VIII, neş. Abdurrahman Şeref, İstanbul 1328.
- MEVLEVİ ,Tahirü'l , *Edebiyat Lugati*, İstanbul , 1973.
- MENGİ,Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi* , Ankara, 1994.
- MUHAMMED el Emin el Mekki, *Osmanlı Padişahlarının Haremeyn Hizmetleri*, İstanbul,2008.
- MUSLU, Ramazan, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (18. YÜZYIL)*,İstanbul, 2004.
- NACİ, Muallim , *Osmanlı Şairleri* (Haz, Cemal Kurnaz) , Ankara ,1986.
- ÖZALP, M.Nazmi, “ *Osmanlı Döneminde Türk Musikisi*”, Türk Yurdu, sayı 148-149 Aralık1999 , Ocak 2000

- ÖZEĞE, M.Seyfettin , *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*, II- III, İstanbul 1973 - 1975 .
- ÖZKIRIMLI ,Atilla ,*Türk Edebiyatı Ansiklopedisi* , 4.bs. ,C.III, İstanbul , 1987.
- ÖZTUNA, Yılmaz, *Türk Bestecileri Ansiklopedisi* , İstanbul , 1969.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, I-III, İstanbul, 1971.
- SAKAOĞLU ,Necdet. *Mahmud II, Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, İstanbul , 1999.
- SAMİ Şemsettin, *Kamus-ı Türki*, İstanbul ,1989.
- SAMİ, Şemsettin , “*Murad Efendi, Şeyh el – Hac*”, *Kâmusu’l Âlam*, VI, Ankara, 1996.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla - Ahmet Kartal , *Üniversiteler için Eski Türk Edebiyatı Tarihi* , İstanbul , 2007.
- ŞENTÜRK , M.Hüdayi, “ *Şeyh Mehmed Murad-ı Nakşibendi ve Vekayi’-Nâme’si* , İstanbul Araştırmaları, Sayı I, Bahar 1997.
- TANMAN, M. Baha, *Murad Molla Tekkesi ve Kütüphanesi*, DBİA,Ankara 2004.
- TANMAN, M. Baha , *İstanbul Tekkeleri* (Basılmamış Doktora Tezi) İÜ, 1990.
- TANSEL, Fevziye Abdullah, “*Gül Baba Adı verilen iki ayrı Şahsiyet Molla Murad Divanı ve Sünbül Sinan*” AÜİFD, XVI, Ankara ,1968.
- TANSEL, Fevziye Abdullah, *İslam Ansiklopedisi*, C.I, İstanbul, 1979.
- TANPINAR, Ahmed Hamdi, *19 uncu Asır Türk Edebiyat Tarihi*, İstanbul , 1988.
- TANRIKORUR, Çinuçen, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, C. II , İstanbul , 1999.
- ULUDAĞ, Süleyman, *Osmanlı Dönemi Tasavvuf Tarihinin Temel Kaynakları, Bursa’da Tasavvuf Kültürü* , İstanbul , 2003.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, Ankara, 1988.
- ÜNVER, İsmail, *Büyük Türk Klasikleri*, C.8 , İstanbul , 1988.
- VASSÂF, Hüseyin , *Sefîne-i Evliyâ*, (Haz. M. Akkuş- A. Yılmaz), İstanbul , 2006.
- YEDİYILDIZ, Bahaeddin, *Osmanlı Devleti Tarihi*, 2.cilt , Zaman, İstanbul, 1999.
- YÜCER, Hür Mahmut, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf 19.yy*, İstanbul, 2003.

METİN

Hüve. Bismike'l-ibtidâu yâ Fettâh

Hoca Muhammed Murâd Nakşibendî kuddise sırruhu sermedî ki bûstân-ı haķâyıķıñ verây -ı şâh -ı ser-bülendi ve gülistân-ı şaķâyıķıñ bülbül -i neş'emendidir, "El-‘ulemâu vereşetü'l-enbiyâ" hadîş-i şerîfiniñ me'al-i münîfine mâ-şadaķ olarak 'ulûm-ı 'âliyye ve âliyyede taşnîfât-ı celîle ve te'lîfât-ı cemîlesiyile çarsû-yı ma'ârifde 'inde's-şığâr ve'l-kibâr şöhret-şîâr olup evşâf-ı ber-güzîde ve ezkâr-ı hamîde-i pesendîdeleri ârâda kayd u beyândır ve müşârün-ileyhiñ menba'ı medâric-i evliyâ-i âgâh ve mecma'-ı sitâyiş-i ârifân-ı billah olan manzûme-i feşâhat ve dîvançe-i belâğatlarıñ her birisi bir dürr-i yetîm şadef-i derya-yı ma'ânî ve gül-gonca-i gülistân-ı esrar-ı subhânî ve her mısra'ı meşâbih-i eflâk-ı cihân ve mefatîh-i ebvâb-ı cinân olmağa şâyân bir nâme-i şâyegân bulunmağla kâffe-i hırz-ı cân olunacağı ihţar birle hâtîme-i maķâl eylerim. Hurrîre Sâlim-i sermedî 1290

DİVAN-I MOLLA MURAD

mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

İlahî 'afvına mağrûrdur her dem dil-i şeydâ
Cesâret itdi 'işyâna anuñçün saña ey Mevlâ

Günâhıñ yâd idüp her dem gözünden dem şâr ider
İder tâ şubh olunca nâlelere âh u vâveylâ

Yüzi yoķdur ki varsun hâzretine rûz-ı maşşerde
Eger böyle giderse şübhe yoķ elbet olur rûsvâ

Şaşırımış deşt-i hayretde gezer bî-çâre Mecnûn-veş
Benimle meşveret eyler ki bir yol gösterem aña

Didim ki ey dil-i bî-çâre benden kaç'ı ümmîd it
Ki ben senden de kemin hem nice yol gösterem saña

Ne emre imtişâl itdim ne menhîden hâzer itdim
Ne tâ'at ne 'ibâdet rûz u şeb 'işyânayım hâlâ

Yıgılmış piş-gâh-ı çeşmime 'işyânımıñ vizri
Görünce hayret el virdi ki gördüm kûh-ı kâf-âsâ

Hevâ-yı nefsim uydum ne zikrim var ne fikrim var
Seherlerde münâcât itmedim bîdâr olur aşlâ

Yanurdum hâb-ı gafletden bahtsız olduğıma
İderdim ağlayanlardan yegenlik nâmını ışğâ

Ne rāh-ı sünnete gitdüm ne şaliḥlerle ḥaşr oldum
Olurdum rüz u şeb ehl-i hevāya pişvā ammā

Ḥayıf şad ḥayf ʿ ömr-i nāzenini eyledim itlāf
Reh-i fişḳ u fücūra şarf idüp itmişem ifnā

Egerçi bir ḥüb-ı pür-şavābı söyledim lākin
İşitdi diñledi her bir bir mücāb olmadı dil çat ʿ ā

İ'tinā eyleyüp evvelki ḳavliñ eyledi tekrār
Muşırr oldı sözinde diñlemez söz bir ʿ aceb ğavġā

Görüp aḥvālin inşaf eyledim zirā ki dinmişdir
Urur her bir ḥaşīşe el ğarīḳ-i lücce vü deryā

Bunu gördüm çāresi yoḳdur başulmuşlar veznā
Baña ḥaşm-ı ḳavī oldı ḥuşümetle nedir i ʿ vā

Didim gel ey dil-i bī-çāre sen de ben de bī-çāre
Bulup bir çāre-sāzı idelim aḥvālimiz imā

Didi kimdir bu emr-i müşkile bir çāre-sāz olsun
Bu derd-i bī-devāya çare bilmez Ebū ʿ Alī Sīnā

Didim ey dil şaşırma kendine gel ʿ aḳlını cem ʿ it
Bunuñ bir çāre-sāzı var bilürsin sen de ber-ra ʿ nā

Ya ḥayret almış eḫrafiñ ʿ aceb Mecnūn olmuşsun
Seni dīvāne ḳılmışdır firāḳ-ı ḥazret-i Leylā

Didi kimdir bu derdiñ çāre-sāzı luḫf idüp söyle
Kerem eyle delālet ḳıl berāber gidelim cānā

Bu ʿ işyānile maḥcūbum cesāret ḳanda ben ḳanda
Yüzüm yoḳdur o dergāha ki varam ben tek ü tenhā

Didim ey dil seniñ de hem benim de derdime dermān
İden hādī's-sebīl ḥayrū'l-beşerdır şübhe yoḳ lā lā

Ne hādī ne beşer dinmek sezā olmaz ki zātıyla
Risālet hem nübüvvet ḫatm olundu böyledir ma ʿ nā

Muḫammed Muşḫafādır nām-ı pākī emr-i Bārīyle
Mükennādır Ebu'l-Ḳāsım ile agāh ol dil-i dānā

Ḥudā şānında inzāl itdi *levlāk* ile *erselnāk*
Vekil itdi umūrında diledigiñ yapar ḥālā

Buyurmuşdur āb-ı çeşmim gözüm bīdārdır her şeb
Belī gerçek buyurmuşdur bu sözde reyb yok ḥaḳkā

Ḥabīb-i kibriyādır hem Ḥālīlullahdır el-ḥaḳ
Birisi cedd-i mirāşı birin Ḥaḳ eyledi i' ḫā

Ne şübhe ümmeti olmak nebī olmaḳdan evlādır
Olacaḳdır aña ümmet inince Ḥazret-i İ̄sā

Ne İnciliñ okur ḥalkā ne āyetiñ ider izhār
Hemān nāzil olan Ḳur'ān'ın aḥḳāmıñ ider icrā

Bunuñ gibi ümmet olurdu ez dil ü ez cān
Bu dünyāya girü gelmiş olaydı Ḥazret-i Mūsā

Şebi mi' rācda itdi imāmet Cebrāil iḳāmet
Şeref buldı mübārek maḳdeminden Mescid-i Aḳşā

Ḥudādan da' vet için geldi Cebrāil u Mīkāil
Nice yüz biñ meleklerle ḫoldı Yeşrib ü Baḫḫā

Alup bir tāc-ı a' lā hem kemer hem ḫulle-i cennet
Yine aldı berāber bir burāḳ asmānā peymā

Sa' ādetle süvār oldu o şāh-ı seyyidü'l kevneyn
Rikāba girdiler cümle sürüş-ı ' ālem-i bālā

Gelüp bir laḫzada Ḳudse çıkup andan daḫi ' arşa
Buña bürhān-ı kāfīdir ki *subḫānellezī esrā*

Bu iḫsānlar kime oldu Ḥabībullahdan ḡayri
Bu ikrāmla mükerrrem olmadı hiçbirisi ḫāşā

Daḫi şimdi geldi ey dil yüz ur o dergehe
İnan vird-i zekā gelmiştir ' aḳla maḳşad-ı aḳşā

Melekler rüşen-i pākin ḫolu itmekdedir her ki
Ḥuşūli maḡlebe oldu vesile dergehi vālā

Arar zāt-ı şerīfīn̄ ḥazret-i Allāh kılmışdır
Cemī' i enbiyā vü evliyāya melce-i bālā

Diyelim yā Resūlallāh bize raḥm eyle şâyāñız
Düşürdi çārḥile lāne bizi bir bir gümān hā

Elyaq̄ tūt kāzimin ile bizri cāh-ı dālāletden
Seniñ cāḥına nisbet bir dükān olsa beacā

Yā nefsi-kāfirīn̄ itdiklerini ta' dād mümkin mi
Ne ḥācet ben diyem bir bir size hep cümlesi beydā

İkisi ittifaḳ itdi biri arz-ı lāle ḥay itdi
Meded menden keremkār-ı ümemsīn̄ ey mükerrerler

Bu dünyāda bizi ellerinden eyle sen taḥlīş
Daḥi rūzı cezāda it şefā' atla bizi incā

Ḳabūl eyle recāmız bizden erḥamsın bize şeksiz
Gelür cūş u ḥurūşa raḥmi elbetde olup deryā

Şefā' at itdigi anda ne mümkindir ki ulu devlet
Ḳabūlünden bu demde şuçumuz 'af eyle gel rabbā

Göñül biçāresi çünki işitdi bū sözi benden
Birāz göñüladi yüzü göñli açıldı didi kim yārā

Sözlerim özrini şek yok olursa özrimiz
Görüp aḥvālimizde redd idüp neyleriz Cebbārā

Didim yalvarırız da hem diriz ki Murtażā ḥaḳḳı
Bağışla cürmümüz 'ışyānımız luḫ it şehensāhā

'Aynı maḥabbet anıñ ḥürmetine ey kerem kānı
Bizi dilmürdelikden 'afv u iḥsānıñla ḳıl iḥyā

Yine ḳurrei 'aynıñ Ḥasan ile Ḥüseeyindir.
İkimizi daḥi ikisine baḥşeyle ḥünkārā

Meded gene minnete ḳaldıḳ Kerbelā-y-ı vādīyi ḡamda
Zülāl-i ḳabz u elṫāfıñla eyle bizleri irvā

Daḥi ol duḫter-i pākīze ḥayrū'nnisā ḥaḳḳı
Buyurduñ nām-ı pākinde anıñ Fāṫımatü'zZehrā

Bizi ol urretü'l' ayna bağışla yâ Resûlallâh
Nigâh u iltifât ile şefâ' at ıl bikri bekrâ

Buyûrmuşsun ki kimdir Fâtıma ey dil ucyeti bende
Beyan eyleriz adriñ bu beytde onı muahherâ

Küşûruñ abûlundan iderdi cümlesin tecdîd
Görürsem Meryem ü şanı Hâcer mâze illâ fihâ

Bu kim görür söyledim gönül beklerdi mürid ible
İki at yay gibi addi ferala oldı bî-riyâ

Didi alk imdi urma gidelim ol ulu dergâha
Sürüp yüz idelim bu cürmi bîpâyândan isti' fâ

Diyelim yâ Resûlallâh apuña gelmişiz bizler
Bizi redd itme bâbından ' inâyet ıl bize şâhâ

Eyâ şâh-ı rüsûl rahm it dil-i avâre gelmişdir
Murât ardında urmuşdur mararr-ı şermile ammâ

Becâhı urre-i ' aynı to nâmı ân Hâsan bâşed
Diger urre ki güyendeş Hüseyni Kerbelâ işrâ

**Be aı Hâzma vü ' Abbâs be aı Ca' fer-i Tayyâr
beaı Hâzdar-ı Kerrâr be aı Fâtıma Zehrâ**

Diger na' t –ı şerîf

mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

Vücûduñ ' âlemine oldı rahmet yâ Resûlallah
Huşuşan ins ü cinne maz-ı ni' met yâ Resûlallah

apuñda bende olmaq alka sulân olmadan yegdir
Seniñ ulluğuñ oldı ' ayn-ı devlet yâ Resûlallah

Vâr ise cennet-i a' lâda ' aşık iftirâıñla
Bilür düza degildir aña cennet yâ Resûlallah

Ne itsün cenneti ' aşık degişdi abbeye Âdem
Ne adri var ki olsun câna minnet yâ Resûlallah

Hemân ancak murâdı ‘ âşıkânîñ vech-i pâkidir
Bulur kıand-i lebinden cân-ı lezzet yâ Resûlallah

Değişse ‘ aşk-ı pâkiñ bir kişi dünya vü ‘ uqbâdâ
Bu fevkinde olamaz ğayn u ğaflet yâ Resûlallah

Çovarsañ da döğerseñ de deriñ terk eyleyüp gitmez
‘ Aklı keç oldu kıapuçnda kül oldum yâ Resûlallah

Diger Na‘ t –1 Şerîf

mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

Seniñdir cümleti mülki hidâyet yâ Resûlallah
Beni râh-ı Hudâya kııl delâlet yâ Resûlallah

Hudâniñ ‘ arş-ı a‘ lâsı türâbı na‘ lı bâbından
Şeb-i esrâra kesb itdi şerâfet yâ Resûlallah

O şeb kim Mescid-i aķşâya ervâh-ı rüsül geldi
Hudâ emr eyledi itdiñ imâmet yâ Resûlallah

Benim cürmüm nihâyet tutmaz inkâra mecâlim yok
Seniñ de lütfuña yok had u ğâyet yâ Resûlallah

Beni Leylîi dünyâ aldâyup Mecnûnşifat oldum
Cünûnumdan kerem kııl vir ifâkat yâ Resûlallah

Beni redd itmeyüp dergâhı vâlâda kıabül eyle
Kıapuçnda istiyor göñlüm iķâmet yâ Resûlallah

Murâd derd-i mendiñ cümlei aķvâli ma‘ lûmuñ
Onı taķrîre vü taķrîre ne hâcet yâ Resûlallah

Diger Na‘ t –1 Şerîf

mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

Nigâh it bendeñe hâlim yamândır yâ Resûlallah
Deriñ dârü'l emâni ins ü cânndır yâ Resûlallah

Ki tedbîr eylesünler mest olanlar kim bu ğafletle
‘Uşatı ümmetiñ hâli yamândır yâ Resûlallah

Hudâniñ ‘arş-ı a‘ lâsı türâb na‘ l-i pâyinden
Şebi İsrâda kesb itdi şerâfet yâ Resûlallah

Keremkânım şaşırdım ben de bilmem ne eyleyem
Başamam haq söze hâlim gümândır yâ Resûlallah

Şirâtı müstaķîme kim ki ister benden
Bu nefsiñ maqşadı şöhretile şâmildir yâ Resûlallah

Beni râh-ı Hudâ'nın işr-i pâkinden cüdâ olmuş
Baharı ‘ömrimin bu ki hudândır yâ Resûlallah

Egerçi müznib-i dirîne olmuşdur Murâd ammâ
Sever âl-i Rasûli qâdrdândır yâ Resûlallah

Der haqkı Hazreti İmâm ‘Alî radıyallahu anh

mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

Bu şeb ‘ışyanım añdım oldı bilmem subħa dek bîdâr
Yaturdum pisteri ğamda dil ü cânım idi bîmâr

Perîşân oldı ‘aqlım zülfi yârâsâ tefekkürle
Dökerdim ebri Nîsânveş gözümde lü’ lü-i şehvâr

Şavurdum hırmeni ‘ömrüm hele bârı hevâ ile
Yel aldı cümle maşşülüm olup etrâfa târumâr

Ġinâ gelmedi tab‘ a keşret-i ‘ışyanile hâlâ
Refâkat eyledim nefsi hevâ ile olup hemyâr

Ururdım na‘ ra-i mestâne her şeb bezmi ‘işretde
Düşünmezdim neye müncer olur bu tarzı bedirdâr

Göñül Mecnûn olmuş Leylî-i dünya hevâsında
Ferâgat eylemiş cümle umûrından olub bî-kâr

Yuvalanmış sırrı kuş lânesiyle bîhaber hâlâ
Hemîşe baħr-ı hayretde olup mustağraķı nâçâr

| Bu ħali bü'ı'acebden ben_de baħr-ı hayrete taldım
Ki emr-i 'âķıbet ħavfile geldi güne gün efkâr

İrişdi hâtifi ħaybî beşâret eyledi nâ-gâh
Didi niçün bu fikr mübtelâsını eyledîñ izhâr

Ṭotalım var imiş ħubbuñ o şâha bende olmuşsun
Sevib ezcân u dil her dem idersin nâmını tekrâr

Ne ħam vardır anıñ ħullarına ziyâde 'uķbâda
Cevâb almaķdır anlardan bilme vü yâranları herbâr

Aña bende olan elbet bulur devlet sa'âdetle
Aña ħul olmaķ evlâdır olmaķdan ulu ħünkâr

Şehîddir belki şâhenşâhı iķlîm-i velâyetdir
| 'Aliyyü'l Murtezâdır nâm-ı pâki mazħar-ı esrâr

Ḥudâ arslanı olduĝında rayb u şübhe yokdur
Buyurmuşdur cihân faħrı ki sensin Ḥaydar-ı Kerrâr

Olur mı bir şeref fevķinde anıñ Ḥazret-i Allah
Buyurdı *hel etâda* zâtına evlâdına ebrâr

| *Te'âlû ned'u* nazmıñ hem_daħı *lâ es'el illâyı*
Oķu aña 'Alî kimdir bu naşşı eyle gel iķrâr

Uħuvvet rabṭ olunduķda şahâbe beynine bir gün
Ḷarındaşım didi aña Resûl-i kibriyâ ey yâr

İmâmet hem ħilâfet zâtına şâyestedir elħaķ
Ki olmuşdur liyâķatle vaşıyyi Aħmed-i Muħtâr

Resûlüñ ibn-i 'ammidir daħı damadı ekremdir
Seħâvet ma' denidir cân u mâlın eyledi işâr

Buyurmuşdur Resûlullah kime mevlâ olursam ben
Alî mevlâsıdır anıñ bu sözde olmadı inkâr

Bunuñ fevķinde var mı bir ĥadiři Muřtāfā söyle
Bilür misin buyurmuş mı ‘ aceb ol seyyidü’laĥyār

Ķapusudur ‘ ilm řehriniñ amma ĥalkası yokdur
Taķarsın da yaķışmaz olma böyle beyhüde güftār

Ķapusın ĥal‘ idince Ĥayber’iñ nāzil olup Cibrīl
Getürdü *lāfetā illā ‘Alī*yi eyledi iĥbār

Ĥudāniñ medĥi ile ĥamdini bir bir ĥaber viridi
Daĥi *lāseyfe illā Zü’l fiķān* eyledi tezkār

Cezāyı māyilinin İbni Ved’iñ eyledi tertīb
Rasül-ı Kibriyā bu ĥazvesine oldu midĥatkār

Buyurdi kim ‘ Alī’niñ bu ĥazası ümmetiñ hep
Ķopunca tā kıyāmet eylediĥi ĥazveden dildār

Bilüp ĥadriñ ‘ Alī’niñ eyle inřāf ey dil-i dānā
‘ Ulüm-ı zāhire ařĥābı gibi olma sen ĥaddār

‘ Ali’niñ dostuna dost ol mu‘ ānidlerle bir olma
Daĥi ‘ Ammār gibi naķd-ı cāniñ eyle hep iřār

Ne devletdür ola ĥayrūnnisā taĥt-ı nikāĥında
Toĥa ondan Ĥasan’la hem Ĥüseyin bendesi enřār

İkisi iki çeşm-i Muřtāfāya ĥurre olmuşdur
Alurdi ikisini iki aĥuşuna da her bār

Didi bir gün Ĥasan içün severdim sen de sev yā- Rab
Seveni de daĥi sev olma mücrim ise de bīzār

Buyurdi yine bendendir Ĥüseyin ben daĥi ondan
Anı sevenleri Allah sevsün itmesün āzār

Ümehānın didi bir gün ‘ ubūdiyette ol dāim
Bu nice devleti kıtımır ‘ Ali’niñ bendesidir kār

Didim ki bendelik ‘ ahd-i ezelledir kadīmī
Vücūda gelmemiş nābūd idi bu çarĥ-ı kecdewvār

Yegâne kühî olup haqqı ‘ Alīde olmadım dūr ey
Muḥibb-i ḥānedān olan bilür mi güne gün güftār

İlāhī rüz-ı maḥşerde ‘ Ali ile bizi ḥaşr it
Daḥi ḥayrū’nnisā Fāṭimatü’zZehrā’ya eyle cār

Ol iki ḡoncanıñ da bŷy-ı ‘ ıtrnākine her dem
Murādī derd-mendiñ oldı ḡāyet ḡöñli ḥāḥiškār

Ziyāret olsun Resŷle hem ‘ Ali’ye ehli beytiyle
Per urduḡca cinān bāḡında dāim Ca’ fer-i Ṭayyār

Daḥi ‘ Abbās u Ḥamza ibn-i ‘ Abbās’a şalāt olsun
Cinān bāḡında hem şād ola rŷḥ-ı Ḥazret-i ‘ Ammār

Daḥi Zeynü’l’ ibād u Bākır u Ca’ fer ile Kāzım
Rızā Taḡi Naḡi hem ‘ Askerile Mehdiyi mehvār

Daḥi bunlarıñ ervāḥına da biñ biñ şalāt olsun
Ki oldı cümlesi perḥīzkār u mutteḡi dindar

Der-ḥaqq-ı Ḥazret-i Ḥadīcetü’l Kübrāyı radıyallāhu te’ ālā ‘ anḥā
Fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Bir nice zevcāt olmuşdı Ḥabīb-i kibriyā
Cümlesi vaḥy ile olduḡunda rayb olmaz sezā

Aḡdemi ammā Ḥadīce tāmđır hem efđali
Efđaliyyetden iḡün kübrāy şıfat olmuş añā

Pek severdi hem Resŷli hem Resŷl anı daḥi
Māl u mŷlki cümlesin ‘ aşkıyla itmişđi fedā

İ’ timād itmez iseñ oḡu na’ atı nazmını
Ve’đduḡāda cümlesini de beyān itdi Ḥudā

Olmuş idi Zeyd ile Şevbān memlŷkı anuñ
‘ Arz idŷp ol ḥazrete itdi ḡapusını recā

Ḥatırın tatıyb iḡün itdi ikisini de ḡabŷl
Eyledi i’ tāk ol anda Muḡammed Muştafā

Hem buyurđı ben ḡulam ḡuluñ ḡulı olmaz daḥi
Oldı ḡullarla memālik Mālīkŷ’Imŷlke revā

Çünkü ba‘ş oldu cihāna rahmetenli’l’ālemīn
Hem odur īmān iden nev‘i beşerden ibtidā

Nāzil oldu Hāzret-i Cibrīl tebşīr iderek
Ki selām itdi Hādīceye Hūdāyı bü’l’alā

Didi kim rāzīyam andan o daḥī rāzī mıdır
Ağladı bunu işidince o zāt-ı pürvefā

Didi ben kimem ki rāzī olmayam Allahdan
Çapusunda olmuşam kemter keñizek cīr_lā

Muhtażar iken Hādīce nāme-i ā‘māli hem
Oldı pīşgāh ‘ırzı faḥr-ı ‘ālem Muştafā

Gördi ki hiç görmemiş yokdur ki anda olmaya
İşlemiş cümle meberrātı vü şaḥş-ı pürhüdā

Līk zarra zaḥmetiñ hiç görmemiş ki şabr ide
Nāil-i ecr ü şevāb ola daḥi andan yañā

Der‘aḳab bir zāt-ı pāki eyledi ol dem nikāḥ
Anı da görmekle oldu nāili ecr ü cezā

Bir şāhid daḥi bu olmuşdur o ‘ālī ḥāzrete
Andan oldu cümle evlād-ı Resūli kibriyā

Ceddi ‘ulyāsı sensin cümle nesl-i Aḥmediñ
Yine sensin māderi Fāṭimā ey ümmü’l hüdā

Çıl hādī rüz-ı maḥşerde şefā‘atle bekām
‘Āşıķıñdır hem seniñ evlādıña da bī-riyā

Hāzret-i Fāṭimetü’zZehrā raḳıyallahu ‘anhā
mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün

Resülün efḳali evlādı oldu Hāzret-i Zehrā
Ki cümle ehl-i beytinden iderdi ḳadrini a‘lā

Çıyām iderdi geldikde öperdi vech-i pākinden
Ridāsın başt iderdi hem mekānında virirdi cā

Resûl-i Kibriyâda vardıĝı dem beytinde anıñ
Kıyâm idüp öperdi eyler idi mişlini icrâ

Buyurdı bir gün ol server ki cüzdür Fâtıma benden
Anı iğzâb iden iğzâb ider bilsün beni hâ

Suâl itdi birisi Hâzret-i Âişeden bir gün
Nisâdan sevgili kimdir Resûle söyle gel cânâ

Cevâbı pürşavâba eylediler Hâdicedür dahi
Didi kim Fâtıma binti Muhammeddür eĥabb añâ

Cevâb aldı ricâliñ sevgilisin diyeni şordı
Didi zevci ‘ Alîdir sevgilisi böyle bil dildâr

Ġazâdan ‘ avdet idince Resûl-i Kibriyâ ey yâr
Boyunundan olurdu binti Zehrâ hâzrete aĥvâ

Ziyâret eyler idi duĥter-i pākizesin ol
Ĥasan ile Ĥüseyne hem görürdi cecdi â‘ lâ

Buyurmuşdur Resûlullah kıyâmet olduĥda
Nidâ eyler münâdîler sebîle tolar ‘ arşa-i pehnâ

Buyurur ehl-i Cum‘ a gün bu men tenkîsi râsıyla
Geçecek Fâtıma binti Muhammed ra‘ d u berĥâ sâ

Yürür nice riĥâbında kenîzek gibi yetmiş biñ
Cinâmñ ĥür-i ‘ ini böyle gider cennete Zehrâ

Ĥayâtında olundu ĥaber-i a‘ lâ ile tebşîr
Yurdı naĥs-ı âlem ne mümkün cennettedir bârevâ

Ne devletdir ki kevne busegâh-ı meĥar-ı ‘ âlem
Daĥi hel hel beytinden mâllar feâ‘kûl diye añâ

Yazıcızâde yazmışdır Muhammediyyede vardır
İnanmazsan naĥar it sen ve gör ey ‘ ârifi dâñâ

Evelce muĥtazar geldi melek ki ĥabz-ı rûĥ ide
Buyurdı cân virirken var mı idiñ Hâzret-i Mevlâ

Didi ki yok andan o vaĥti nedir almaĥa geldim
Didi git sen gözüm nûrı vehen alur anı baña

alup hayretde ‘Azr il d ndi geldi Allah’a
Buyurdu ba‘zı ebindir anı o r h-ı b hemt 

Didi ki virmedi r hu n hik ye itdi felek
Didi Mevl  ki gerek s ylemiŐdir Ő bhe yok aŐl 

arıŐmasın benimle F t m n n beynine hergiz
Anı ben abz iderdim emrini t tururdu irz 

MuŐahhar oldu cism-i p ki bir cins emri mekruhdan
Nis ya h Ő ol n hiÇbir dim yı g rmedi h n 

S  ed dan altıparmaŐda muŐarrah dır bu s z b yle
Gel p Cibr l bir g n c nib-i haŐdan id b inb 

Didi kim beyt-i ma‘m rda melekler h Őıl oldılar
Buyurdu c mlesini  maŐzarında Rabbı b hemt 

Nik h itdim ‘Al ’yi F t m  binti MuŐammed’le
Olu  Ő hid bili iz b yle itdi rabbi iz aŐ  

İŞitdi bunları  nki Res lullah Cibr lden
Buyurdu y b z ll ile nid lar mescide amm 

Ki gels n c mle aŐh bım s z m var iŐitsinler
Őal  it c mle gels nler eger p r   eger bern 

İtdi Bil l aŐh ba h z r oldılar c mle anlar
RaŐmet b bları t tdı hem er Őı mescid bin 

Ően  v  hamd   Ő kri binih ye ıldı Allah’a
Didi hem bili iz ki geldi Cibr l eyledi  m 

Melekler beyt-i ma‘m re bug nde cem‘ olmuŐlar
Nik h olmuş ‘Al ’ye duŐterim F t mat ’zZehr 

Nik h itdim daŐı ben emr-i haŐa inıy d itdim
H d n  emr   h kmi bilmiş olun b yledir z r 

Nik h emri tam m oldu buyurdu server-i ‘ lem
ızım mihri  ne olsun s yle gel ey duŐter-i ‘an 

Cevâbında buyurdu Fâtımâ ey vâlii erham
| Bilürsin yok dilimde mâlî dünyâ hem ve_mâfîhâ

Şefâ' at murâdım ümmetiñ ' işyânına haqdan
Sened vîrsün şefâ' at itmeñe hem rabbiyü 'la' lâ

Beyân itdi Resûlullah murâdın Cibrîle hem
Getürdi bir sened Haqdan murâdı üzre pek a' lâ

Kime oldı bu teşrîfile ' izzet Hazret-i Haqdan
| Dilerdi rûz-ı şeb Câbir rağıyallahu ve'şşalâ

Unutma ey keremkânım Murâdı hem şefâ' atden
Çuluñdur âşıkıñdır şıdķil olup Zehrâ

Der-haqq-ı Hazret-i İmâm Hasan ve Hüseyin rağıyallahu teâlâ ' anhümâ *Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün*

Ben gürühı ehl-i ' aşka zâhidâ oldum imâm
| Oldı gel nâr-ı maħabbetle dil ü çeşmim niyâm

Cândan ğayri yanacaķ bir yerim hiç kalmadı
Cân evi şimdi tutuşdı yanmada her şubħ mesâ

Ser çeküp eflâke gitdikçe ' alevġir olmada
| Çor olmuş söylemesi mümkün deġildir ve'sselâm

Zâhir oldı çünkü böyle âteşi pür süz u dūd
Geldiler imdâd için hep cümle aħbâb-ı kirâm

İşte böyle yanmadır nâr-ı maħabbetle hüner
' Işķdan kâm lillahdır ' âlemde bervefķ-i merâm

Mesned-i ' aşķ oldı lâyıķ zâtıma şimdi benim
Şâh-ı ' uşşâķ olduğımda oldı meşhūrı enâm

Cüy-ı şîre tişesin ilķâ idërdi kûhuñuz
| Görmüş bulundu bu yolda gâv u şîr benim tamâm

Fârîġ olurdu cünûnetden daħi Mecnûn-ı ' aşķ
Âķil olup sünneti taķviye eylerdi ħukkâm

Veys ile Rāmīn ve bülbül hemdaḫi pervāneniñ
Zihinde anmaḫ ister imdi oldı beyhūde kelām

| Kevser idince ūit-i ūān u ūöhretim ol dem felek
Bendeveū yāḡıyup ḫarūumda itmiūdi ḫıyām

| Nīm niḡāh ile baḫup ben_de ḫıḫāb itdim eyā
Didim kim nereden böyle pırūz_u_nılḫām

Ey ‘ adū vü ehl-i dil ey dūūmen nāzūkdilān
Zümre-i dāniūverānı itmediñ mi ḫıç kelām

Ḳande varsa cāhil ü aḫmaḫ daḫi bedḫıynetān
Neū‘eyāb olsun içün ūunmaḫdasın destine cām

| ūimdi n_’oldı ehl-i dil ḫapusına geldiñ mücīb
Tiz söyle ḫapılansun aūl-ı maḫūūd u niżām

| Didi geldim ki murādım intisāb oldı benim
Cān u dilden ḫızmet idüp kendimi ḫılam_ḡulām

İūidince bu kelāmı ḫayret el virdi baña
Didim ey ḫaddini bilmez bīedeb nāçiz ḡulām

Bilmiyorsun ben kimem öḡrenmedin mi ḫayf ḫayf
Ḫızmetim silkine benden istiyorsun sen kelām

Bendesiyem ben Ḫasan ile Ḫüseyniñ ey felek
Merdümi çerūm-i Muḫammed virdiler anlara nān

Ḫadleridir Muūtaḫā vālidleri oldı ‘ Alī
Fāḫıma māderleridir istemezem ḡayri kelām

Geldi Cibril ikisin cennetle tebūir eyledi
Ḳıldı Ḫaḫ tekrim içün dінде mesrūr baña

Öper idi Ḫasanı aḡzı dudaḡından o ūāh
Hem Ḫüseyni gerdānından böyle didiler fiḫām

Dest-i pākin pāy idüp taḫmıl iderdi zaḫırına
Böyle taḫyīb eyler idi ḫurreteynin ol hümām

Nāfeye dek ceddine beñzerdi rāsından Ḫasan
Serreden pāyına dek oldı Ḫüseyniñ ūibḫi nām

Bu işâretten içün aşhâb-ı ‘aql u ma‘ rifet
İkisinden bir Muḥammed oldu didiler tamâm

İbn-i Ömerden rivâyet eylediler hem ruvât
Ki buyurmuşdur hümâ reyhânitâyı ol hümâm

Ẓamm iderdi zâtına hem şemm iderdi ey ḥoca
Bunları toyurmadıkça yimez idi hiç ta‘âm

Almışıdi Ḥasanı ağüşuna bir gün ‘Alî
Göricek şiddîk-i ekber didi añâ yâ gulâm

Olmadıñ eşbeh ‘Alî’ye beñzerdiñ hep ceddine
Hem fedâñ ebi_ve_ümmiyle söz buldı hitâm

Bu sözi yazdı Cenâbî böylece târiḥde
Günde biñ rek‘at namâz itdi Ḥüseyniñ tām

Ḳuvvet-i ḳudsiyyesiyle mâşiyen ‘azm iderek
Ḥaccınıñ ta‘dâdı olmuşdı yigirmi beş tamâm

Râh-ı ḥaḳda şerbet-i cām-ı şehâdet nüş idüp
Ṭutdılar a‘lâyı ‘illiyyinde âlîmakām

Hem Ḥasan ḥazretleriniñ medfeni oldu bıķı‘
Sa Ḥüseyne Kerbelâdır ravza-i cennetmeşâm

Sen ne zann itdiñ Ḥasan ile Ḥüseyni ey felek
Bendesine bunlarıñ hem bendelik itdiñ merâm

Sen gibi çarḥidenîyi ḳulluğa ḳılmaz ḳabûl
Bende-i evlâd-ı Ḥaydar cānile olsañ da rām

Ṭaşra çık ey bîedeb ṭurma ḥuzûrmend benem
Ḳaynamışdır dîk ḳalbinde ‘aceb sevdâyı ḥām

Nekbetîma‘kûs u kecse totefattarnasîbdir
Menâbı mı emcesnâ işte bu ḳaṭ‘î yenâm

Geştebedced bû şūrādā_yekzâhim iḥdâ
Olsam begem gibi ben de aldım istifhām

Sāye-i āli Muḥammedde kelek olmaz felek
Şāyimem ‘anḳāyī ba‘zīn bilsün bunu bu ‘avām

Şu Murād derd-mend ile yā Rāb neş‘eyāb
Bāde-i ‘aşḳ-ı Muḥammedden şunup bir ʔolu cām

Olsun envā‘ı aşlāb ile muḥib ḥāzrete
Āline evlādına hem ideriz bīñ bīñ selām

Mertebe-i Ḥāzret-i İmām Ḥüseyn radıyallahu te‘ālā ‘anh

Fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Ey göñül āmāde ol kim geldi mäh-ı ḡamfezā
Başla feryāda ki oldur derd-i ‘uşşāḳa revā
Ey felek lāyıḳ mıdır böyle niçün gördüñ revā
İçdiler cām-ı şehādet ḥānedān da şafā
Cān fedā olsun yolunda ey Ḥüseyn-i Kerbelā

Cedd-i pākinden ḥayā ḳalmadı ol zālimler āh
Ey şacı sünbül yañaḒı gül yüzi şems ile mäh
Mātemiñ tutdı felek ḳan ağlayup her subḡgāh
Ḳıydılar sen gibi sultāna drīḒ ey āh vāh
Cān fedā olsun yolunda ey Ḥüseyn-i Kerbelā

Vārişi sırrı ḥilāfet ḳılmış ol Rabbi celīl
Eylemiş icrāyı aḥḳām itmege anı vekīl
Bu bedīhī sözlerime ister iseñ sen delīl
Ceddiniñ biri Muḥammed biri İbrahim Ḥalīl
Cān fedā olsun yolunda ey Ḥüseyn-i Kerbelā

Paralansun aḥlası zībāyı cünūḥ-ı bīḳarār
İnmesün ‘ālemde bir ḍaḥi hevā ü rüzgār
Gelmesün faşl-ı zemistān u ḥarīf u nevbahār
Çünkim itḍiñ şerbet-i cām-ı şehādet iḥtiyār
Cān fedā olsun yolunda ey Ḥüseyn-i Kerbelā

Vāḳı‘āt-ı Kerbelāya nice ḥayrān olmayam
Şem‘veş tā şubḥ olunca nice kurbān olmayam
Deşt-i ḳāmda ben niçün pürāh-ı nālān olmayam
Ah-ı şebāvtle hāk-i sūzan olmayam
Cān fedā olsun yolunda ey Ḥüseyn-i Kerbelā

Kim severe Muştafā evlādını ʿ izzet bulur
Haşr olur anlarla Hakka bu nice rahmet bulur
Sīnesin çāk eyleyenler kevşer ü cennet bulur
Gel Murādā şah-ı Hüseyni aʿ lā devlet bulur
Cān fedā olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelā

Diger Merşiyye-i Hazret-i İmām Hüseyn radıyallahu teʿ ālā ʿ anh *Fāilātün fāilātün fāilātün fāilün*

Kerbelāda şah-ı Huseyniñ haliñ ehl-i beyt
Söyledi bir bir helāk olur işiden cism ü cān

Kesdiler nehr-i Fırātı evvelā bil başdan
Virmediler kaçre şu ol gün añā kāfir-dilān

Tığ u teber ile huzūrında Aliyy-i ekberi
Pāre pāre itdiler ağladı añā ins ü cān

Kāfir eyler mi bu gadri ey Muhammed ümmeti
Söyle Allahı seversen müşkilimdir kıl ʿ ayān

Şu diyü feryād iderdi cümle eţfali Hüseyn
Hem harāretten uçuk tutmuşdı ol gün cān

Gönderüp orduya eţfālini ki saqy ideler
Virmediler bir içim şu rahm ide ol zālimān

Cümle kavmiñ hāini olmuş iken kavm-i yehūd
İrtikāb ide bu zulmi ʿ aceb ol hāinān

Hem recā itdi sebīliñ idemezdi taḥliye
ʿ Āzim-i şehri Medīne ola ol ruḥ-ı revān

Anı da redd itdiler teklif-i bīʿ at itdiler
Zāğa vara mı begim ʿ anqāyı kāfnişān

İştigāl itdi ʿ aceb nār-ı harābı bī-mişāl
Cān fedā itdi yoluna bulunan biʿri civān

Hep şehid olup cināniñ bāğına ʿ azm itdiler
Bülbülāsā oldılar gülzārda nāle-künān

Çünkü yek başına kaldı kurre-i ‘ayn-ı Resûl
Bes süvâr oldu atına sürdi meydâna hemân

Haylî nuşh itdi bu bâğî zâlim u hâinlere
Nuţk-ı pâkin diñlemezlerdi mişâl-i Nûhiyân

Yağdırub bārân gibi oğlar o şâhîñ üstüne
Yetmiş iki mevzi‘ den zaħm iderlerdi inan

‘Âkıbet dürc-i dehâni pâkine oldu muşîb
Cüş idüp deryâ gibi oldu feminden hûn revân

On gün olmuşdı ki aşlâ içmedi bir kaçre şu
Keşret-i zaħmıyla ten za‘ fi düşerdi ol zamân

İtdiler re‘ s-i şerîfin cism-i pâkinden cüdâ
Üşdiler hep yanına cem‘ oldu haylî kâfirân

Cümlesi irdi murâda sürmelendiler o gün
Hem virildi cümlesine derk-i esfelden mekân

Yok mı inşâfiñ efendi kândadır bu mes‘ele
Kurre-i ‘ayn-ı Muhammed böyle olsun müstehân

Bul maħallin göster Allahı seversen ey hoca
Söylemem ben diñlerem sen söyle sen eyle beyân

Cedd-i pâki ravzasından çıkmış olsaydı o dem
Ne buyururdu bu hâle söyle şûfî bî-gümân

Aferin ümmetlerim şad âferîñ olsün size
Böyle mi dirdi ‘aceb onlara ol faħr-ı cihân

Mülhâk olurduñ o bîdîñ hâin ü zâlimlere
Fehm olunur bu taşaħubdan olaydıñ ol zamân

Bilmem ecdâdın mıdır onlar ‘aceb ğayretdesin
Ğayretiyle anlarıñ hâliñ hele oldu yaman

Ğayreti yok mı Muhammed Muştafâ’niñ sen de hiç
Ebeveyni elini dâim idersin imtihân

Râfîzî dirsen muħibbi ehl-i beyte tûf saña
‘İlmine hem ‘aqlına tûf ey ‘adüvvi hânedân

Tavsiye itdi Resûl-i Kibriyâ Kur' anile
Dîmedî mî ' itremi de hoş tutuñ ey ümmetân

Pek eyü tütüdü veşâyâyı Resûli biz dañi
Kimini qatl eyledik kimini de tesmîm-i cân

Şoñra gelenler dañi itdi teşâhub anlara
Ehl-i beyti yâd idenlere didiler râfîzân

Şâfi' î didi ' Alî' niñ hubbı ise râfîzî eger
Râfîzîniñ evveliyim bilmiş oluñ tâği iyân

Çünkü beytinde bu mazmûnı buyurdu Şâf' î
Ben dañi ' aninla böyle söylerim ey sühtegân

Sevmek âl-i Añmedi farz olduñda şübhe yok
Sure-i Şûrâda *filkurbâya* ol nazrakünân

Nâzil olunca bu âyet şordı aşhâb-ı Resûl
Kimdir âlinden meveddet farz olan eyle beyân

Pes buyurdu ki ' Alîdir birisi hem Fâtıma
İkisi dañi Hasan ile Hüseyin kıretân

Bunları sev ki seni sevsin Hudâ-yı lem yezel
Düşmenine düşmen ol ki olasın cennet-mekân

La' net eyle gice gündüz turma ol hâinlere
La' nete lâyıq degil mi böyle qavm-i bâğiyân

Câm-ı ' aşk-i ehl-i beytile idüp mest-i müdâm
Bende âl-i Muhammed kıl Murâdî her zamân

Fazl u luftundan duâ mı eyle yâ-Râb müstecâb
Haşr idüp âl-i Muhammedle beni kıl şādumân

Der-medh-i H azret-i Mevl n  kuddise sırruhu

F il t n f il t n f il t n f il n

N 'il-i feyz-i H d d r H zret-i Moll -y  R m
V şıl-ı sırr-ı fen d r H zret-i Moll -y  R m
 rif-i h l-i be d r H zret-i Moll -y  R m
Nur-ı  eşm-i evliy d r H zret-i Moll -y  R m
Ma la' ı n r-ı hud d r h zret-i Moll -y  R m

Keşf-i esr r-ı h kik tdir hemiŒe ' deti
Bir veliye be zemez hi  tarz u tavr u h leti
Tutdı d ny  ile 'u b y  anı  bil devleti
Ferş olunmuŒdur cih na hem de h n-ı ni' meti
Ehl-i 'aŒka mu ted d r H zret-i Moll -y  R m

Disem ey m h-ı h kik t bu h l f olmaz ba a
Oldı Œems-i d nden hem b yle bedr-i p r-ziy 
Kıldı d ny y  m nevver Œa dı n r-ı bi'-bah 
Zulmet-i Œebden h l Œ itdi hem oldı rehn m 
C mleye hep piŒv d r H zret-i Moll -y  R m

 alb-i p kin kıldı Mevl  menba' -ı c mle 'ul m
Œ yle ki fenninde h yr n oldı hep ehl-i f h m
Bu kit b-ı MeŒnev ye h k nı olma ket m
L -tesell m diyemez cem' olsalar ehl-i r s m
Dindi Mevl n  bec d r H zret-i Moll -y  R m

Nice bi  Œ 'ir gel rse bir yire Œehb n gibi
Ya d rirlarsa feŒ hat c mlesi b r n gibi
M mk n olmaz miŒlini ity n anı   ur' an gibi
H rz-ı c n it Œa la  albinde anı  m n gibi
Mazhar-ı h sn-i ed d r H zret-i Moll -y  R m

M derinden cedd-i a' l sıydı fahr-i cih n
Oldı ab sı y n nden cedd a a Œaddi -i c n
On ikinci ceddidir dey  bilen itdi bey n
 bn-i Edhem oldı cedd-i v lidi hem bi'-g m n
B yle ecd da sez d r H zret-i Moll -y  R m

Œulb-ı p kinden gel p ol H zret-i Sult n Veled
Oldı feyz-i v lidiyle mazhar-ı sırr-ı Œamed
To dı andan nice Œ lihler a a yokdur 'aded
Neslini  at' itmey p te Œir itmekde Ehad
D de-i fazl-ı H d d r H zret-i Moll -y  R m

Ka‘be oldu ehl-i ‘aşka türbesi bil ey hümām
Dinmedi mi Ka‘betü’l-‘uşşâk bâşed in maķām
Gelse ‘âşık-ı naķş hâliyle olur kârı tamām
Râh-ı feyziyle ider zâirleri mest-i müdām
Bâde-i cām-ı hüdâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Nâmı olmuşdı Muħammed hem Celâleddin laķab
‘İlmi için didiler Mollâ añâ ehl-i edeb
Hem hîlâfet oldu hünkârile ta‘bire sebeb
Zâhir ü bâtında şehdir münkirâ çekme ta‘ab
Pâdişâh-ı pür-vefâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Tıfl iken itdi tebennî Şeyh ‘Attar-ı benām
Nazra-i feyziyle anıñ cümleye oldu imām
Almışıdı vâlidinden de daħi hazz-ı tamām
Şeyhi olmuşdı yine Burhân ile Şems-i hümām
Lâyık-ı medh ü şenâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Oldı kendüye halife ‘âşıkân-ı bî hisâb
Şadr-ı dindir birisi biri Hüsâm bâ-hitâb
Ulu ‘Ârif ile Eflâkî Salâh-ı pür-şavâb
Hem daħi Sultân Veled vâlidinden oldu feyz-yâb
Böyle Şeyh-i bâ-şafâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Eylemişdir zâtını Haķ mazhar-ı envâr-ı ‘aşk
Kalb-i pâkidir anıñ hem ma‘den-i esrâr-ı ‘aşk
Gösterir ‘uşşâka mir’ât daħi didâr-ı ‘aşk
Himmetiyle sâlikânı oldılar bîdâr-ı ‘aşk
Böyle dürr-i bî behâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Nuķına dinmek sezâdır mu‘ciz ü sihr-i helâl
Çignenür şekker gibi gelmez dimâğa hiç melâl
İşte dîvân-ı şerîfi baķ deĝil mi böyle hâl
Meşnevîsi kâle şıgmaz râhıñ o başka maķâl
Mazhar-ı vahy-i Hudâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

‘İlm-i pâkinden anıñ uşşâk iderler intifa‘
Lem‘a-pâş oldu cihâna nesli itdi iltimâ‘
Hayr-ı cârîsî anıñ hem hânkâh-ı pür-şuâ‘
Hiç kapanmaz defter-i a‘mâli kıl cânâ semâ‘
Nâil-i ecr ü cezâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Hem müfessir hem muhaddis hem de merd-i ma'nevî
Didi Câmî bes buved burhân-ı kadreş Meşnevî
Baş ider köhne-dilâna dâimâ luftı nevî
Hidmetiyle fahr iderdi görse şeyh-i Gaznevî
Çuḡb-ı arz u hem semâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Ṭutdı şıyṭi 'âlemi hem oldı 'âlî-menḡabet
Virdi şöhret cümle afākâ o şâh-ı mekremet
Ehl-i 'işyâna ider Hâḡdan recâ-yı maḡfired
Kârıdır bîçâreye eyler mededle merḡamet
Şâhib-i cûd u şehâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Gerçi mücrimdir efendim bu Murâd-ı nâ-murâd
'Âşık-ı efkeñdeñ olmuşdur seni eyler murâd
Hidmet eyler hem kitâbına bu 'abd-i nâ-reşâd
Okudur hem şerḡ ider ḡaddince ey şâhib-sedâd
Çünkü dindi bir 'atâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Merḡamet eyle yetiş feryâda ey feryâd-res
Senden isterdi meded ḡayra göñül itmez heves
Söylemekde bu dil-i bîçâre dâim her nefes
Avn-ı Mevlânâ baña dünyâda hem 'uḡbâda bes
Derdime dermân-resâdır Hâzret-i Mollâ-yı Rûm

Der-medḡ-i Hâzret-i Şeyḡ Abdülḡâdir-i Geylânî ḡuddise sırruhu

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

Evliyânîñ gülidir Hâzret-i Abdülḡâdir
Hem gülüñ bülbülidir Hâzret-i Abdülḡâdir

Hem o söyler süḡanı ehl-i diliñ aḡzından
Her velîniñ dilidir Hâzreti Abdülḡâdir

Cümle ehl-i ṭuruḡa yardım ider ḡâzret-i şeyḡ
Her ṭariḡiñ elidir Hâzret-i Abdülḡâdir

Hem İmâm ḡasan'ıñ oldı onuncı veledi
Hâzret-i fahr-i cihân neslidir 'Abdülḡâdir

Bir mu'ammâdır anı ḡall idemez hîç dâna
Cümleniñ müşkilidir Hâzret-i Abdülḡâdir

Bağ fütühâtına hem behçesine kıadrini bil
Çeşm u cânın dilidir Hâzret-i Abdülkâdir

Hass u hâr-ı ğamı dilden götürür seyl-âsâ
Ğamların hep seylidir Hâzret-i Abdülkâdir

Zâhidâ sen de ğelüp bûyını istişmâm it
Ğülşeniñ sünbülidir Hâzret-i Abdülkâdir

Yüz sürer ravzasına şubh u mesâ ins ü melek
Cümleñ me'nenidir Hâzret-i Abdülkâdir

Cân u dilden gece gündüz bu Murâd-ı nâçâr
Çâĝırup dir kavlidir Hâzret-i Abdülkâdir

Der-medh-i Hâzret-i Muĝammed Bahâüddin Şâh-ı Nağşbend

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Şâh-ı aĝtâb-ı cihândır Hâzret-i Şeh Nağşbend
Cümleye fermân-resândır Hâzret-i Şeh Nağşbend

Âhirinde ğeldi pîrânın egerçi şâh-ı dîn
Lîk fâhr-ı evvelândır Hâzret-i Şeh Nağşbend

Yokdur inkâr itmege münkişlere aşlâ mecâl
Mihr-i çârüm-asmândır Hâzret-i Şeh Nağşbend

Nâm-ı pâkidir Muĝammed Nağşibend oldu laĝab
Vâriş-i devr-i zamândır Hâzret-i Şeh Nağşbend

Oldıĝından evliyânın şâhı şâh oldu 'alem
Böyle şâh-ı ins ü cândır Hâzret-i Şeh Nağşbend

Hem Bahâüddîn didiler dinde kıadrinden yañâ
Muĝtedâ-yı sâlikândır Hâzret-i Şeh Nağşbend

Hem tebennî eyledi Baba Simâsî hâzretî
Böyle maĝbûl-ı şehândır Hâzret-i Şeh Nağşbend

Lafz-ı kaşr-ı 'ârifândır mevlidi hem medfeni
Bu cihetden nüktedândır Hâzret-i Şeh Nağşbend

Dâmen-1 seyyid Gülâli tutdı cândan sıdkile
Böyle bir şâh-1 kelândır Hâzret-i Şeh Nakşbend

Şoñra rûh Gucduvânîden de oldı feyzyâb
Âb-1 rû-yı Veysiyândır Hâzret-i Şeh Nakşbend
Hem hâlîfe bî-şümâr oldı cenâbından anıñ
Reh-nümâ-yı âşıkândır Hâzret-i Şeh Nakşbend

Hâzret-i Hoca Muhammed Pârsâdır birisi
Böyle şeyh-i kâmilândır Hâzret-i Şeh Nakşbend

Hem ‘Alâeddîn ile Ya‘kûb-1 Çerhîdir biri
Bunlarıñ eline cândır Hâzret-i Şeh Nakşbend

Bâde-i câm-1 Hüdâyı şundı hep ‘âşıklara
Sâkı-i mest-i şadândır Hâzret-i Şeh Nakşbend

Gel Murâdâ dergeh-i vâlâsına kıl intisâb
Şâh-1 şâhân-1 cihândır Hâzret-i Şeh Nakşbend

Kesme ümmîdîñ dilâ cûd u ‘atâ-yı şâhdan
Mültecâ-yı sâilândır Hâzret-i Şeh Nakşbend

Der-medhi Hâzret-i Seyyid Aḥmed Rufâ‘î ebu’l-‘âlemîn *mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün*

İmâm-1 cümle-i yârân Rufâ‘î Seyyid Aḥmeddir
Daḡı şeyh-i şuyûḡ-1 cân Rufâ‘î Seyyid Aḥmeddir

Cenâb-1 şeyh Geylânî’niñ oldı ḡâlî bil sen de
Yine hem şeyh-i ins ü cân Rufâ‘î Seyyid Aḥmeddir

Mükennâdır anıñ zâtı Ebu’l ‘âlemîn ile
Ki tekrâr ile kuṡb olan Rufâ‘î Seyyid Aḥmeddir

Geçüp dünyâ vü ‘uḡbâdan tecellî istedi Ḥaḡdan
Mürîd-i Hâzret-i Yezdân Rufâ‘î Seyyid Aḥmeddir

Resûlüñ ravza-i pâkine geldi ilticâ itdi
Bu luṡf-1 sıdkile ḡüyân Rufâ‘î Seyyid Aḥmeddir

O zâta dest-i yemîniñ vir şefim ḡaṡṡıñ ala andan
Zuhûr itdikde ne bûsân Rufâ‘î Seyyid Aḥmeddir

Ne devletdir ki olsun dest-būs-ı mefhar-ı ʿālem
Bunuñla fahr iden her ān Rufāʿī Seyyid Aḥmeddir

Öpünce dest-i pāki ḥāl geldi kendinden
Ġarīḳ-i baḥr-ı bī-pāyān Rufāʿī Seyyid Aḥmeddir

Bu ḥāl-i bü'l-ʿaceb ḥālā olur zāhir ṭarīḳinde
Bunu da eyleyen iḥsān Rufāʿī Seyyid Aḥmeddir

Musaḥḥardır ʿaḳārib ejdehā hem tiġ ile āteş
Bu ḥalle fāiḳ-i aḳrān Rufāʿī Seyyid Aḥmeddir

Mürīdānı cedīdī eylemekde hem ḥamīr āsā
Elennā sırrına şāyān Rufāʿī Seyyid Aḥmeddir

Umar feyzin bu dünyāda şefāʿ at dār-ı uḳbāda
Murādın derdine dermān Rufāʿī Seyyid Aḥmeddir

Der-medḥ-i Ḥazret-i Seyyid Aḥmede el-Bedevī ḳuddise sırruhu'l-ḳavī *Müfteilün müfteilün müfteilün müfteilün*

Çaġırırım ben heme ān yā Bedevī yā Bedevī
Gönlüm olup nāle-künān yā Bedevī yā Bedevī

Bāde-i ʿaşḳın ile ölmedeyim mest-i müdām
Şubḥa ider her gice cān yā Bedevī yā Bedevī

Gel yetiş imdādıma sen ḳuṭb-ı cihānsın yine sen
Senden olur çāre hemān yā Bedevī yā Bedevī
İçmede ābın her cümle cihān ḥalḳı seniñ
Gerçi saña tahta mekān yā Bedevī yā Bedevī

Hem seni her yerde ḥazır u nāzır bilesin
Şıdḳile gel söyle imān yā Bedevī yā Bedevī

Maṭla-ʿı esrār-ı Ḥudā menba-ʿı envār-ı Ḥudā
Sensin eyā şāh-ı cihān yā Bedevī yā Bedevī

Dört ḳuṭbunuñ birisidir nāmı da Aḥmeddir anın
Feyzine gönlüm nigerān yā Bedevī yā Bedevī

Nesl-i Resūl-i şeḳaleyn oldı o şah şübhe mi var
Ululuġuñ cümle ʿayān yā Bedevī yā Bedevī

Ĥîle vü telbîs ile nefsim esîr itdi beni
Ĥâlimi ĥâcet mi beyân yâ Bedevî yâ Bedevî

Sevmeye ey dil ü cân bende-i efkende Murâd
Bendeñi rahm eyle amân yâ Bedevî yâ Bedevî

Der-medĥ-i Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvî ĥuddise sirruhu *mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün*

Velîler serveri de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir
Erenler rehberi de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Acâyib vecd u ĥâle mazhar oldu Ĥâzret-i Ĥaĥdan
Bu ĥavmiñ azharı da Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Nümâyân oldu envâr-ı ĥaĥîĥat sırr-ı zâtından
Ki nürin enveri de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Muĥammed Muştafâ nesli Cibâyaya müntesib zâtı
Şuyûĥuñ ezheri de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Ĥaĥîĥat bâĥçesinde bir 'aceb naĥl-i İlâhîdir
Yenen ĥurmaları da Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Cevâhirler bu zâtın zâtına nisbetle bu beĥaĥdır
Ĥaĥîĥat cevheri de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Kudümiyle ĥâlîle nevbese dâim urulmaĥda
Kerâmet mazharı da Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Yedi terk oldu tâcı heft-eflâke işâretidir
Ĥaĥîĥat ĥâveri de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Bilâd-ı şarĥ u ĥarba münteşir oldu ĥariĥi hem
Ma' ârif kişveri de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Neler toĥdı neler toĥar anın zât-ı şerîfinden
Ma' ârif mâderi de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Zülâl-i feyzile dil-teşnegâni itmede irvâ
Cinâmın kevşeri de Şeyĥ Sa' deddîn Cibâvîdir

Yeri vardır Murādā bāş üzere k̄onsa ol sultān
Ulular efserī de Şeyḫ Sa‘ deddīn Cibāvīdir

Der-medḫ-i Ḥāzret-i Şeyḫ Şāzeli k̄uddise sırruhu

Müfteilün fāilün müfteilün fāilün

Oldı Ḥūdaniñ k̄ulı Şeyḫ ‘ Ali Şāzeli
K̄uṭb-ı cihān oldı hem cānlara cān d̄üldüli

Seyyid-i ‘ ālī-neseb mazḫar-ı envār-ı Rabb
K̄ünyesidir Bü’l-Ḥāsen şanki ‘ Alīdir ‘ Alī

Lafz-ı mübārek ile eyledi ta‘ b̄ir añā
Fah̄r-i cihān müşkilin şorduğı dem ol velī

Şordı ki ğaynūnetiñ ma‘ nası ne yā Resūl
K̄albi şerīfine hiç perde bulunmaz belī

Virdi suāline hem daḫı añla bir hoş cevāb
Perde-i ğaflet degil perde-i nūr-ı celī

Menba‘ ı āb-ı ledün Hızır gibi şübhesiz
Ab-ı ḫayātı şunup itmede iḫyā dili

Gülşen-i ‘ ālemde hem nāleleri hoş-nevā
Nağmesidir hep d̄ürüst bāğ-ı irem bülbüli

Būyı cihānı tutup virdi Bistāma şafā
Dinse sezā şānına ravza-i cennet güli

Ḥizb-i baḫr ile naşr ḫizb-i kebīr ile nūr
Cümlesi mensüb añā böyle didi her celī

Şeyḫ Ebü’l-Abbās ile şāḫib-i bürde daḫı
Cümle mürāyid denīdir hem de cüz velī meyli

Feyziñ umar dil seniñ dil sañā üftādedir
Oldı efendim seniñ aşkıñ ile dil melī x

Eyle Murādā meded cümleden evvel hele
Yoğdur efendim añā senden evvel sevgili

Der-medh-i Hâzret-i Şeyh Şa' bân'ü'l-Halvetî kudde sıruru
mefâilün mefâilün feülün

‘ Acib kûtb-ı cihândır Şeyh Şa' bân
Murâda hem resândır Şeyh Şa' bân

Añâ medfen olup Kaştamonı hem
O şehre daği cândır Şeyh Şa' bân

Gürûh-ı evliyânîñ muğtedası
Olup hem bî-mekândır Şeyh Şa' bân

İderdi yevm-i ‘ âşürâyı ihyâ
Muhibb-i hânedândır Şeyh Şa' bân

Olup şeyh-i Fuâdî hem halîfe
Belî şeyh-i dilândır Şeyh Şa' bân

Ma' ârif dürrini saçdı cihâna
Aceb gân-ı nihândır Şeyh Şa' bân

Çarabaş-ı velî hem de Naşühî
Didiler ulu hândır Şeyh Şa' bân

Şakâyık zeylî Nev' î-zâdede hem
Dîdî kûtb-ı zamândır Şeyh Şa' bân

Mürîdânı hikâyâtın idüp cem'
Didiler nüktedândır Şeyh Şa' bân

Olur dil-mürdeler feyzinden ihyâ
Şafâ-bağş-ı cinândır Şeyh Şa' bân

Vera' la ittiğası oldu meşhûr
Daği taqvâya cândır Şeyh Şa' bân

Havâşş u hem ‘ avâmma melce' oldu
Ferr-i haqq-ı pür-cihândır Şeyh Şa' bân

Şaşırdım vâdi-i hayretde kaldım
Zamân ahîr zamândır Şeyh Şa' bân

Murād-ı derd-mendi müstezîl kı1
Fuyūzuñ sāyebāndır Şeyh Şa‘bān

Ṭarīḳ-i Ḥalvetīde ḳuṭb sensiñ
Deriñ dārü’l-emāndır Şeyh Şa‘bān

Meded eyle kerem kı1 himmet eyle
Ki ḫālīm pek yamāndır Şeyh Şa‘bān

Der-medḫ-i Ḥazret-i Şeyh İbrāhīm bin Edhem ḳuddise sırruhu’l-efḫam
mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün

Cemī‘-i evliyāniñ şeyḫ u şāhı İbn-i Edhemdir
Ḥaḳīḳat burcunuñ mihr u māhı İbn-i Edhemdir

Tecerrüd eyledi Allah için tācıyla tahtından
Bu yolda bulmuş olan ulu cāhı İbn-i Edhemdir

Terektü’l-ḫalkı ṭar’an beytini hem kāmı terkinde
Oḳuyup devlet-i dūnyāyı sāhı İbn-i Edhemdir

Ne mümkündür ki dil taḳrīr ide hem de ḳalem taḫrīr
Anıñ çekdigini bilür İlahi İbn-i Edhemdir

Miyān-ı evliyāda var mı mişli söyle ey ‘aşıḳ
Virüp tahtı alan āh ile vāhı İbn-i Edhemdir

Uyumazdı gice tā şubḫ olunca andelīb-asā
Şeḫerlerde iden feryād u āhı İbn-i Edhemdir

Sebū-yı ḳalb-i pākine ṭolınca şerbet-i ‘uşşāḳ
Olan hep māsivādan cümle lāhı İbn-i Edhemdir

Muşaffādır ḳulüb-ı ḫalk-ı ‘ālem ṭal‘ atinden hep
Ḥudāniñ hem münevver şubḫ-gāhı İbn-i Edhemdir

Er iseñ sen de añā var bulursun elbet Allahı
Ḥudāniñ cümleye hem şāh-rāhı İbn-i Edhemdir

Ḳoḡardı şīr ü ahūyı şıḡındı ḫazret-i şeyḫe
Belı hep cümle cāniñ hem penāhı İbn-i Edhemdir

Bu def‘a ḳoḡdı şīri Ḥazret-i Allah arslanı
Ki ḫaḳḳıñ yolına her demde rāhı İbn-i Edhemdir

Murādā k̄anmadı ol şāh-ı z̄iṣān āb-ı ʿirfāna
Ḥaḳīḳat baḫrına üftāde māhī İbn-i Edhemdir

Der-medḫ Ḥazret-i Pīr Ḥacī Bektāş-ı Velī ḳuddise sırruhu'ı-ʿālī

Feilātün feilātün feilātün feilün

Nāmı üstünde velīdir Ḥacī Bektāş-ı Velī
Naḳşibendiye kilīdir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Şeyḫi olmuşdır anıñ Ḥoca Aḫmed Yesevī
Ululuḡı ezelīdir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Gucduvānī daḫi şeyḫ-i Yesevīdir bī-şek
Naḳşibendiyye kulıdır Ḥacī Bektāş-ı Velī

Şimdi Naḳşīleri almaḳ yanına oldı delīl
Ḥocāḡanıñ da ḳulıdır Ḥacī Bektāş-ı Velī

Ḳaşr-ı ilḫādı ḫarāb eyledi bünyādından
Evliyānıñ da selīdir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Z̄atı müstaḡraḳ-ı deryā-yı ḫaḳīḳat idi hem
Mazḫar-ı sırr-ı ʿAlīdir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Şarḳ u ḡarba yayılup şıyt-ı kerāmâtı anıñ
Böyle ḳadrī de celīdir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Nice zāhidleri mest itdi o şeyḫ-i ekrem
Böyle ḫamr-ı ezelīdir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Arz iden ḫācetini gördürür elbetde añā
Cümleniñ ḫutan elidir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Ḥacc-ı rūḫānīyi kerrāt ile itmişken o z̄āt
Gitdi ḫacca emelidir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Münteşir oldı Murādā ḳoḳusu dünyāya
Evliyānıñ da ḳulıdır Ḥacī Bektāş-ı Velī

Gel ḳapusında ḫurup mazḫar-ı iḫsān olagör
Ḳaşr-ı cüduñ temelidir Ḥacī Bektāş-ı Velī

Der-medh-i Hâzret-i Şeyh Hâcî Bayrâm-ı Velî kıddise sırruhu

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

Şübhesiz ğavş-ı cihândır Hâcî Bayrâm-ı Velî
Mürşid-i şeyh-i zamândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Mevlid ü medfeni hem Anġara şehridir ânîñ
Pîr-i şîrîn-zebândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Himmeti cümle belâyı şāvurur ġırmen-veş
Dâfî^ç -i şerr ü ziyândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Mürşid olmışdı añâ Şeyh Ebû Hâmid hem
Gördi hem nice birer kıandır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Biñ mürîdi varimiş cümlesi aġyâr u ebrâr
Böyle bir şeyh-i kelândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Eşrefoġlu birisi biri de Aġşemseddîn
Bunları kıutb kılandı Hâcî Bayrâm-ı Velî

Birisi Yazıcızâde ki kitâbı meşhûr
Añâ da mürşid-i cândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Kardeşi Aġmed Bîcân ‘ Ömer Sikkîni
İkisi ġaġķa resândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Kıutbu’l-aġķâb disem bunda ġilâfım yoķdur
Kıutb-ı aġķâb-ı cihândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Aġniyâdan zer u sîm alur idi cebren hem
Bir ‘ acib râz-ı nihândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Bildiler ‘ idini Allah ile herkes didiler
Belî Bayrâm-ı cihândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Bende oldı saña cândan bu Murâd-ı nâ-şâd
Luġfına hem nigerândır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Eyülerden degilem lîk eyüyi severem
ġâlîme baķ ki yamandır Hâcî Bayrâm-ı Velî

Bayrām itdir bañā da dār-ı fenāda luḫf it
Kārımız hep Ramazandır Ḥacī Bayrām-ı Velī

Der-medḫ-i Ḥazret-i Şeyḫ ‘Azīz Maḫmūd Hüdāyī ḫuddise sırıruhu’l-‘ālī
mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün

Ṭarīḫ-i Celvetiniñ ḫuṭb-ı zīşānī Hüdāyīdir
Ḥaḫīḫat burcunuñ hem mihr-i tābānı Hüdāyīdir

‘Azīz Maḫmūddur ismi Hüdāile olup meşhūr
Bu yolda mişli yoḫ bir şeyḫ-i ferdānī Hüdāyīdir

Daḫi hem seyyid-i ālī-neseb bir mürşid-i kāmil
‘Adīli yoḫ cihānda pīr-i raḫmānī Hüdāyīdir

Sulūkı hem ṭarīḫ-i haḫḫa şeyḫ Üftādeden düşdi
Bu yoluñ ulu şāhı gizli sultānı Hüdāyīdir

‘Ulūm-ı Bū-Hanīfe şāzıyla sīnesi memlū
Daḫi bāṭında ayn-ı ‘ilm-i rabbānī Hüdāyīdir

Bilüp ḫuṭbiyetiñ hem de hücūm eylerdi her insān
Ḫapusu hem ziyāretgāh-ı şāhānī Hüdāyīdir

Ḥiṭābet hem imāmet eyler idi kendüsi bizzāt
O gün hem va‘z iden ḫaḫḫa o nūrānī Hüdāyīdir

Ḥiṭāma va‘zı irdikde oturup kürsī yanında
İden hem zıkr-i meḡāzī o subḫānī Hüdāyīdir

Yaḡardı feyz-i Bārī hem maṭar-veş meclis-i zikre
O olup her cezbeye maḫzar mürīdānı Hüdāyīdir

Ḫapudan girdi bir gün zıkr iderken nūr-veş bir zāt
Girer ki Ḥıẓr imiş silmiş olan anı Hüdāyīdir

Ḫıyām itmek murād idüp diz üstine gelince hem
Otur didi oturdu ḫuṭb-ı Rabbānī Hüdāyīdir

Bu sırı dindir ki bir nebze diz üste gelürler hep
‘Acīb olan bu yolda ḫāl u hem şānı Hüdāyīdir

Daḥi āṣār-ı ‘ilminden ma‘ārifler idüp taḥrīr
Ḥilāf olmaz dinürse şeyḥ-i ‘irfānī Hüdāyīdir

İlahiyyātı şevḳ-engīz-i ‘uṣṣāḳ oldı ol zātūn
Ki zīrā ‘aşḳ u şevḳiñ aṣl u hem kāmı Hüdāyīdir

Muḥibbidir Murād-ı derd-mendi feyz-yāb eyler
Bu yolda cümleye hem feyz-i Rabbānī Hüdāyīdir

Mülāzim ol ḳapusunda ider luṭf u keremler hem
Bu ḳavle ittifāḳ oldı kerem kāmı Hüdāyīdir

Der-medḥ-i Ḥazret-i Şeyḥ Seyyid Aḥmede el-Buḥārī ḳuddise sırruhu’l-bārī *mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün*

Gürūh-ı ḥufyeniñ hep pişvāsı Seyyid Aḥmeddir
Ṭarīḳ-i Naḳşibendī muḳtedāsı Seyyid Aḥmeddir

Buḥārīden gelüp şeyḥ-i İlāhīniñ tutup destīñ
Olan rāh-ı Ḥudāniñ rehnümāsı Seyyid Aḥmeddir

Resūl-i kibriyāniñ nesl-i pāki Muṣṭafā āli
Ma‘ānī ‘āleminiñ hem semāsı Seyyid Aḥmeddir

Cenāb-ı Bāyezīd Ḥān-ı Velīniñ geldi ‘aşrında
Sitanbul ehliniñ de hep babası Seyyid Aḥmeddir

Yapup evc ḥānḳāh-ı Naḳşibendi cümleden evvel
Olan dāim ṭarīḳine vefāsı Seyyid Aḥmeddir

Ḥakīm Çelebi olmuşdı ḥalīfe ḥazret-i şeyḥe
Añā da emr iden tekye bināsı Seyyid Aḥmeddir

Göreydiñ ḥaṭṭını dirdiñ ‘Omārīñ ḥaṭṭimidir bu
Müsellem şīve-i ḥaṭla edāsı Seyyid Aḥmeddir

Şaḳāyıkda yazılmışdır ‘azīz eṣnā-yı ğaslinde
Tebessümle göz açdı derd-i devāsı Seyyid Aḥmeddir

Yine yazmış ki ḳabre vaz‘ olunca ḥod-be-ḥod dönmüş
Daḥi ḥuzẓārınıñ ḳible-nümāsı Seyyid Aḥmeddir

Çubür-1 evliyâda görmedim ben böyle bir çabri
Ki olan her velîniñ pârâsası Seyyid Aħmeddir

Dinürse ravza-i cennet sezâdır çabrine anıñ
Ki çabri zâirâna cân ziyâsı Seyyid Aħmeddir

Murâd-1 derd-mendiñ i' tîkâdı böyledir dâim
Olan hoşnûd kendinden Ĥudâsı Seyyid Aħmeddir

Der-medħ-i Ĥazret-i Şeyħ Ekber Muħyiddin-i ' Arabî kudise sırruhu *mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün*

Cemî' -i evliyâya kuṭb-1 a' zam şeyħ-i ekberdir
Gürüh-1 ehl-i ' aşka ġavs-i efham şeyħ-i ekberdir

Mübârek nâmıdır dünyâda anıñ Şeyħ Muħyiddin
İden zâtıyla ihyâ dîni de hem şeyħ-i ekberdir

Şuyûħ-1 kâmilîniñ oldıġıyçün ekberi hem de
Didiler ittifağ idüp muazzam Şeyħ-i Ekberdir

Daħi aħyâr-1 ümmet ittifağ itdi bu çavl üzre
Velâyet hâtemi şeyħ-i mükerrem şeyħ-i ekberdir

Anıñ çalb-i şerîfi mecma' ü'l-baħreyn olmuşdur
Bu yüzden ' aşrınıñ Ĥızrı o a' lem şeyħ-i ekberdir

İki yüz cilde bâliğ oldı te'lîfi budur meşhûr
Ki zirâ cânib-i Ĥağdan muallem şeyħ-i ekberdir

Yazup tefsîr-i Çurân-1 Kerim evvelâ başdan
Fuşuş u hem Fütühâtı müsellem şeyħ-i ekberdir

Olup çalb-i şerîfi muhîṭ-i ilhâm-1 rabbânî
Daħi her sırâ da mazhar demâdem şeyħ-i ekberdir

Ĥudâniñ cümle' i esrârına hem vâkıf olmuşdur
Ki zirâ vahy-i Ĥağğa çalbi mülhem şeyħ-i ekberdir

Hünerdir genc-i zâtını çıkarmağ arz-1 cisminden
Aceb gencine-i zerrin-i muṭalsam şeyħ-i ekberdir

Cihānīn̄ kuṭbıdır hem mālīkidir ol şeh-i server
‘ Arab şeyh-i daḥi şeyh-i ‘ acem hem şeyh-i ekberdir

Sevenler nāil oldu devlet-i dāreyne bī-şübhe
Ki nezd-i Ḥaḳda hem ḳadri mücessem şeyh-i ekberdir

Murād eyler ṭayanmak ‘ acz ü za’findan saña her dem
Bilür ki mu‘temed hem şeyh-i muḥkem şeyh-i ekberdir

Der-medḥ-i Ḥazret-i Sulṭān-ı ‘ aşık̄in Yunus Emre ḳuddise sırruhu
Feilātün feilātün feilātün feilün

Ehl-i ‘ aşık̄in̄ gülidir Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus
Bāğ-ı Ḥaḳ bülbulidir Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Mest-i lā-ya‘ ḳil ider diñleyeni nuṭḳı anıñ
Belī Ḥaḳḳıñ malıdır Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Baḥr-ı vaḥdetde ġarīḳ-i eḫadiyyet oldu
Yemm-i vaḥdet selidir Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Ṭutdı hep rāyihası bāğ-ı cihānı o gülün̄
‘ Âşık̄ānıñ ḳulıdır Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Didiler üç biñ ilāh̄isi anıñ vardır hem
Ḳılları hep dilidir Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Biñini gökde melekler biñiñi insān oḳur
Böyle Ḥaḳḳıñ ḳulıdır Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Biñini ḳuşlar oḳur şubḥ u mesā zıkr iderek
Herkesi sevgilidir Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Nām-ı ‘ aşık̄la mulāḳḳab daḥi dervīşile hem
Bāğ-ı ‘ aşḳ sünbülidir Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

‘ Âşık̄ānı cümle a‘ zā gibidir bī-şübhe
Cümle ‘ uzvuñ dilidir Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Yardım ister ki bilür böyle Murād-ı nā-şād
‘ Âşık̄ānıñ elidir Ḥazret-i ‘ Âşık̄ Yūnus

Der-medh-i Hazret-i Sultānū'1-‘ārifīn Eşrefzāde Rūmī ḳuddise sırruhu

fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Bülbül-i gülzār-1 cennet Şeyh Eşrefzādedir
Sünbül-i bāğ-1 ḥaḳīḳat Şeyh Eşrefzādedir
Şaḥib-i luṭf u fetūt Şeyh Eşrefzādedir
Ma‘ den-i cūd-1 semāḥat Şeyh Eşrefzādedir
İns ü cinne maḥz-1 ni‘ met Şeyh Eşrefzādedir

Oldı deryā-yı dili hem menba‘ 1 āb-1 ‘ulūm
Ser-fürū itdi añā hep zümre-i ehl-i rūsūm
Ehl-i ‘ilmīn olmadı yanında cehlile melūm
Asmān-1 ‘ilmde parlardı mānend-i nücūm
‘Alem-i ‘ilm-i şeri‘ at Şeyh Eşrefzādedir

‘İlm-i bāṭında daḥi hem cümleye oldı imām
Evliyānıñ ser-firāzıdır daḥi ḳuṭb-1 hümām
Oldı ḳuṭbiyyetle ma‘ ruf ol şeh ālī-maḳām
Hem kerāmetle velāyetle odur meşhūr-1 ‘ām
Maḫhar-1 sırr-1 hüviyyet Şeyh Eşrefzādedir

Mürşid olmışdı o zāta Hācī Bayrām-1 Velī
Bundan evvel hem Emīr Sultāndan almışdı eli
Sultān ‘Abdulḳādire de buldı rūḥānī yolu
Dindi Mevlānā gibi bu zāta da Rūmī belī
‘Ārif-i esrār-1 vaḥdet Şeyh Eşrefzādedir

Mümkün olmaz türbesiniñ heybetiñ itmek beyān
Şehr-i İznikiñ yanında mişāl-i arslan
Ḳaplamış envārı şehri göz görür bunı ‘ayān
Ben de gördüm zāhidā bu ḥālī bī-rayb u gümān
Vāşıl-1 kenz-i ḥaḳīḳat Şeyh Eşrefzādedir

Var ilāhiyyātı sūzişli yaḳar ‘uşşāḳı hep
Bir ‘aceb ḥālet tecellī eylemişdir añā rabb
Dāim ü bāḳī benim didigime itme ‘ucb
Ḥaḳḳıdır bu söz anıñ ta‘ n idüp olma bī-edeb
Ser-firāz-1 ehl-i sünnet Şeyh Eşrefzādedir

Baḳ Müzekki-i Nüfūsına ne söyler ol ‘aziz
Zāhir olur zühd ü hem taḳvāsı sañā tiz tiz
Ehl-i ḥaḳḳı mülḥid-i bī-dīnden eyle temiz
Ḳuṭb-1 aḳṭāb-1 Hudādır böyle bil itme sitiz
Hem ḡarīḳ-i baḫr-1 ḫayret Şeyh Eşrefzādedir

Akla şıgmaz vehme gelmez böyle bir şeyh-i şavâb
Şânına dinse sezâdır aña şeyh-i ‘uccâb
Yazsam evşâf u hikâyetin olur biñ biñ kitâb
Hem kerâmatı da anıñ bî-şümâr u bî-ħisâb
Böyle zât-ı pür-sa‘âdet Şeyh Eşrefzâdedir

Seyyid-‘âlî-nesebdir hem o zât-ı bî-riyâ
‘Ârif-i sırr-ı fenâdır vâşıl-ı sırr-ı beķâ
Vârişi oldı Ĥabîb-i kibriyânıñ ey fetâ
Oldı yine hem ‘Alîniñ sırrına mahrem şahâ
Bu cihetden kenz-i hikmet Şeyh Eşrefzâdedir

Meyyit-âsâ türbe-i pâkine gelmişdi Murâd
Nûş idüp bi’r-i şifâdan buldı şıhhat oldı şâh
Senden ister dil yine ey şâhib-i rüşd ü reşâd
İdesin irşâd hem de gösterüp râh-ı sedâd
Didiler şâhib-hidâyet Şeyh Eşrefzâdedir

Der-medh-i Ĥazret-i Sünbül Sinan kuddise sırruhu

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Ķuţb-ı vaķt olmuş idi ‘aşrında hem Sünbül Sinân
Şübhe yokdur böyle oldığına hem sen de inân

Mürşidi olmuş idi Şeyh Cemâl-i Ĥalvetî
Tertîbi bulmuşdı andan oldı hem Ķuţb-ı zamân

Ĥânķâh-ı Muştafâ Paşa maķarr oldı aña
Ol hümâ-yı devlete bir müddet oldı âşiyân

Medfen oldı Ĥânķâhıñ sâhası Ĥaymanaya hem
Oldı ol cây-ı şafâda zâtı hem cennet-mekân

Bende-i âl-i ‘abâ oldığına oldı delîl
Baş ucunda yatıyorlar Ĥânedândan duĥterân

Bir delîlim de budur ‘aşr-ı Muĥarremde anıñ
Câmi‘inde cem‘ olup mâtem iderler âşıkân

Bulduğundan sünbülîstân-ı ma‘ârifden nemâ
Nâmı oldı cümleñiñ ‘indinde Sünbül bî-gümân

Müctehid oldı tarîķ-i Ĥalvetide şübhesiz
Bir Ķol oldı ictihâdı ĥaķ budur ey sâlikân

Evliyā geldi olundan bī-nihāye bī-‘aded
Birisidir merkez-i ‘ālem daı ub-ı āsmān

eyh Ya‘ ūb oldu hem ‘ak u maabbet ma‘deni
Tuydu būy-ı Yūsufi āh itdi rūzān u ebān

Hem Kerāmeddīn Efendiyle ‘Alāeddīn daı
Feyz-yāb oldılar andan ikisi de nūktedān

Hem ‘Alāeddīn Efendiden grp seyr  sulūk
ona Manisayı itdi kendūye cāy u mekān

Nad-ı ‘ilm-i bāın ile albi oldu māl-ā-māl
eyh Kenziye sezādır dinse genc-i āygān

Daı Nūreddīn Efendi nūr adı āleme
Ba‘zılar didi uubdur ol eh-i ‘ālī-niān

Olı ubuddīn Efendi cā-niīn oldu āna
İsmi ni oldu msemmasına tabīi ‘ayān

Bir grhı gitdiler Fındıklıya oz ırdılar
Hāzret-i Hāfız ile eyhi Nebiye ins  cān

em‘-āsā cmlesin cem‘ eylemi erāfına
diler pervāne-ve baına aylī āıān

Byle rh-efzā maāmı grmedim dnyāda ben
Olsa cennetde beyān eylerdi cmle vā’izān

Ravza-i ‘irfān dirisem bu ilāf olmaz bana
İte snbl trbelerde oldılar gl-destegān

Serv-i mevznlar ile olmi fezāsı trbenin
alınurlar nāz ile mā-nend-i hbān-ı cihān

emelerle ravzanin an u miyāni otolu
Bir arafdan da aar enhār-ve ād-ı revān

Bezemez mi beyt-i ma‘ mre o cāmi‘ gel de bak
Hāfīnin sırrına mazhar degil mi zākirān

Böyle vaşf itmez idi zāt-ı şerīfını Murād
Sünbül-i hūbān gibi ‘aqlı perişandır inan

Sünbūlistān-ı ma‘ ārifden naşībiñ vir añā
‘Aql u fikrin cem‘ idüp olsun mişāl-i kāmīlān

Der-medh-i Hāzret-i Şeyh Ebu’l-Vefā kuddise sırruhu

Feilātün feilātün feilātün feilün

‘Āşıkānıñ da vefādārı idi Şeyh Vefā
Varını rāh-ı Hūdāda bütün itdi ifnā

Türbesi yanmadı etrāfını aldı âteş
Āteş-i ‘aşķile yanmışdı olup maḥv-ı fenā

Müctehid rütbesine varmış idi ‘ilmi ile
Böylece itdi şehādet hele ba‘ z-ı ‘ulemā

‘İlm-i bātında daḥi bolcadır şübhem yok
Çeşme-i āb-ı ledünn olmadı mı Hızr-āsā

Cifr ü zīc ü ilm-i vefķ hem daḥi cerr-i eşkāl
Bunları daḥi bilür idi o hūb u ra‘ nā

Zühd ü takvāsı müselleme daḥi Şeyh-i a‘ zām
Her kerāmātı anıñ bilmiş oluñ lā-yuḥşā

Hem ḥiṭābetle imāmet ider idi bizzāt
Bunu taḳlīd idüp soñra Hūdāi hūdā

Hem Ebu’l-Feth ziyāretten içün istīzān
Eylemiş idi velī ruḥşatı olmazdı añā

Bāyezīd Hān-ı Velī de ṭaleb-i ruḥşat idüp
Añā da virmedi izni ki gele yanına ta

Allah Allah ne ‘aceb şeyh-i aẓīmü’ş-şāndır
Evliyā böyle olur yok diyicek hiç cānā

Teşne oldukça ziyāret içün ol şāh-ı ‘azīz
İtmedi āb-ı vişālile anı şeyh irvā

İrtihāl itdigi dem dār-ı beķāya geldi ol
Gördi tābūta ḳomışlar o ‘azīzi ammā

Pes buyurdu ki ecen rüyine Һasret oldum
Göreyim vech-i şerîfini bû zâtın zirâ

Didiler şimdi kefenlendi açılmağ olmaz
Var kerâhet bu fi' ilde biliñiz siz de şehâ

Gördi kim açmayacağ zümre-i dervîşânı
Kendisi açdı kapağı kefeni hem yârâ

Yüzine bağıdı birez Һaylî tefekkür itdi
Şoñra setr itdi eliyle iderek Һaylî bükâ

Nağlimiz gibi Şağâyıqda muşarrağdır bû
Lîk ba' zı şikadan böyle işitdim ammâ

İki elini yüzine Һomış ol şeyh-i güzîn
Görmemiş vechini bu def' a da sulţân Һâlâ

Lâyıq oldu dinilür ise aña şeyh-i şuyûh
Қaddesallah deyü rûhına çok eyle du' â

Hem Şağâyıqda muşarrağ dağı meşhûr-ı enâm
Bâyezîd Һân-ı Velî şıdķile hem itdi recâ

Һazret-i şeyh-i 'azîz eyleye ' ağd-ı duğter
Ki teberrük şayarız ' ağdini bizler zirâ

Yedi yüz sîm-i diremle dağı on biñ altun
Gönderüp Һazret-i şeyhe bunı itdi ihdâ

Vâkıf olup o şehiñ kâmina hem şeyh didi
Ben teberrük olınacağ degilem merd-i Һudâ

İşte merd-i müteşerri' müteverri' Һo cevi
Ki teberrük olunur zâtı anıñ ' ağde sezâ

Bu hediye aña gitsün ü bu ağdi de o itsün
Diyerek cümlesini eyledi ircâ' a revâ

Evliyâ tezkiresi yazmadı hiç böyle Velî
Kim ider bunu meger ki püser-i Edhem ola

Tekyesinde oturur idi gelüp bir Һatun
Didi gitmiş idi oğlum ki ide ceng ü gazā

Ġāzīler geldi suāl eyledi oğlum Һanda
Didiler oldu esīr ü yed-i küffāra sezā

Meded it sebep ü bīçāre vü bīkes Һaldım
‘ Ādetiñ oldu mürüvvetle kerem cūd u ‘ aṫā

Himmet it ki gele ođlum beni mesrūr eyleye
Ĥākīpāyinden ider dil bunı her demde recā

Diñledi māderiniñ nuṫķını ol şeyḫ-i ‘ azīz
Didi virsün saña Ĥaķ ecr ile hem Һayrı cezā

Evine git gelür oğlun daḫi inşāallah
Ĥalbine virme keder itme şaķın vāveylā

Geldi Һatun evine ol gice geṫdi gitdi
Şabaḫ olup toğdı güneş oldu ‘ acib bir ferdā

Daķķ-ı bāb olduk didi kimdir o bildir kendiñi
Oğlı tām aç Һapuyı sen diyerek geldi şadā

Güş idince sesini iñledi sür‘ at iderek
Ĥapuyı açdı görüp oğlını kuṫdı ammā

Oğlu daḫi şarılup māderine Һasretile
İkisi āh iderek eylediler Һaylī bükā

Māderi didi işitdim ki esīr olmışsiñ
Dünki gün Şeyḫ Vefāya gidüp itdim inbā

Söyledim ḫālimi ben diñledi ol şeyḫ-i kerīm
Cān Һulađıyla kelāmım ider oldu işgā

Didi Allah kerīmdir esef itme şabr it
Gönderir oğlını ol ḫāliline vākıf Mevlā

Sen meger yolda imişsiñ anı keşf itmiş azīz
Bu cihetden gelür ođluñ deyü itmiş imā

Güş idince bu sözi māder-i pür-şefķatden
Didi kim yolda degildim ‘ acib iş oldu baña

Bir ‘ acib hāl vuḳū‘ buldı inanmaz işidiñ
Dār-ı hārbde idi oğluñ daḫi dün şubḫ u mesā

Bizi bir kāfire virmişler idi ḫidmet için
Da‘ vet itdi bu gice cinsini ikrām tā

Gicede yenmek için iṭ‘ ama tertīb itdi
Hem kebāb itdi sipāriş bize de didi ki hā

Ateş īḳād eyleyüp şişde kebābı pişürün
İmtişāl eyledik emrine virüp cānla rızā

Hem kebābı pişürüp şöyle ḫoduḫ ki şovuya
Bir kedi geldi ḫapdı revān oldı yola

Şiş büyük kedi küçük bañā da ḫayret geldi
Pist deyü ardına düşdüm ki şişi ide rehā

Yüklenüp hirre kebābı götürdi cāndan
Kedi şiş ile ḫaçardı ben olup peyrev añā

Hem yoruldum yürüyüp gitmege yoḫdı ḫudret
Güiyā olmuş idim zūlmet-i şeydā bī-pā

ḫudretim ḫalmadı reftāra oturdum o zamān
Şabaḫ olup gördi gözüm işte ki ḫaydarpaşa

Üsküdar’a gelüp andan daḫi hem iskeleye
ḫayıḫa rākib olup ḫāneme geldim ḫālā

İşte gelmekliğimin şūreti oldı böyle
Bilmedim yaḫaza mıdır yoḫsa ‘ acib bir rü’yā

Diñledi māderini çünki bu sözi oğlından
Didi kim himmet ile ḫayy-ı mekān oldı saña

Yerleri derdi ‘ acib himmet-i şeyḫ-i a‘ ḫam
Bu kerāmāt anıñdır buña yoḫdur ‘ acebā

Didi oḫul gidelim şeyḫiñ ayaḫıñ öpelim
Geldiler yanına gördiler oḫul ile ana

Gördi şeyhiñ oṭasında oturur ol kedisi
Ḳıbleye ḳarşu murāḳıḳ gibi ṭurmuş gūyā

Pāy-ı būsı unudup didi ki ey māder-i men
O kedi bu kedidir ki şışı ḳapdı ḳaṭ'ā

Ben yemīn iderim Allaha būdur ol kedi hem
Ḳapdı biryānımızu şimdi murāḳıḳ ammā

Bu sözi ḳünkü işitdi daḫi ol şeyḫ-i laṭīf
Gülerek didi ki ḳapdı ise de yimedi yā

Aç ṭolabı ṭurıyor işte kebābıñ gel al
‘Āfiyetlerle yiyüp eyleme beşş-i şekvā

Ḳünkü görđi bu kerāmātını şeyhiñ o esīr
Didi kim māderine ey baña sevgili ana

Kevne şāhenşeh olup mālīk-i dehr olmaḳdan
Ḳul olup ḳalma ḳapusında bu zātıñ uḫrā

Baña cānile izin vir ḳapusında öleyim
Ḥidmetiñ eyleyeyim gayri görünmez dünyā

Māderi didi ki sen ḳul daḫi ben cāriyyesi
Olalım ikimize hem de būdur işte revā

Ḳünkü ihlāşlarını görđi o ḳuṭb-ı a‘zam
İkisin daḫi ḳabūl ile idüp bī-hemtā

Rıḫlet itdikde anı pīşgeh-i miḫrāba
Defn idüp ḫazret-i şeyḫ eyledi ḳadrin a‘lā

Yazılıp seng-i mezārına anıñ böylece hem
Merḳadıdır bu esiriñ deyü itmiş inbā

Görmemiş cism-i felek mişlini böyle şeyhiñ
Mesken olsun aña cennetde maḳām-ı ‘ulyā

Sırrı taḳdīs olunsun daḫi Ḥaḳdan her bār
Hem tecellī-i cemāl eyleye Allah aña

Pek sever gönlüm efendim seni tezkār eyler
Vuşlat-ı feyziñ için her dem ider best-i recā

Hem ŧefā' atla bekām eyle dağı ' uđbāda
Olmayam sāye-i luğfuında seniñ ben rüsvā

Ber-murād eyle Murādı bir esiriñ de budur
Nefsi bi-diniñ elinden de beni eyle rehā

Der-medđ-i Ğālid ibn-i Zeyd rağıyallahu anh *mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün*

Resül-i kibriyaniñ sevgilisi hem ' alemdāri
Didiler ittifağ üzre idüp Ebü Eyyüb el-Enşāri

Mübārek ismi Ğālid vālidiniñ Zeyd idi hem de
Rivāyet eyledi ħayli çādış ile ađbāri

Medīne mevlid olmışdı o zātıñ cism-i pākine
Didiler bu cihetden Ğālid ibn-i Zeyd-i Enşāri

Muđahhar cisminiñ hem medfenidir belde-i Eyyüb
Ki zira kaplamışdır ol mekāni feyz u envāri

Ğudā kaç' itmemiş neslin biñ ikiyüz sene ħālā
Dağı altmış iki olmuş var evlādıyla āşāri

Misāfir olmuş idi ħānesinde vağt-i hicretde
Cihān fağrı üç ay miđdāri sen diñle bu esrāri

Didiler yā Rasūlallah bizi teşrif kııl luđf it
Buyurdı kim bu gitmeklik degildir bende muđtāri

Biliñiz ki zimām-ı nāqamı çekmekdedir Cibril
İrādem yoğ elimde diyerek eyledi iş' āri

Cenāb-ı Ğālidiñ beytine çekdi nāqāyı Cibril
Didi nāzil oluñ bunda buyurdı Ğāzret-i Bāri

Sa' ādetle nüzül itdi resül-i kibriyā anda
İrişdi Ğālidiñ ' arşa seriyle tād u destāri

Müyesser oldu fetđi belde-i Koşantiniyyeniñ
Didi Sulđān Muğammed şeyđi Şemseddīne esrāri

Müverrihler beyân itmiş ki qabr-i Hâzret-i Hâlid
Qarîb-i qal' adadır itmemiş bir kimse inkârî

Teveccüh eyle hâzreti luţfuñla ta' yîn it
Ola zâirleriñ ervâhı pāk u hem de pür-verâyî

Meşâb olup şefâ' at istesünler rûh-ı pākinden
Seniñ de 'âdetiñdir eylemek bu ümmete yârî

Qabûl itdi sözini şeyh şâhiñ vardılar anda
Buyurdu işte qabri bundadır hem itdi tekrârî

Didi hem rûh-ı pâki tehyie itdi gâzâmızla
Teşekkür ile taḥsîn ü du'âda itdi iksârî

Çınâr dalından iki dal nişân itdiler ol yerde
Değiştirdi birini emr-i şâhile silaḥdârî

Daḥi ihfâ idüp hem hâtemini hâzret-i sulţân
Görünce didi bunda dikmemiş idik bu çınârî

Buraya dikmiş idik sen de mühriñle nişân itdiñ
Al imdi mührüñi destiñe sen de ey keremkârî

Hicâbından 'araqriz oldı sulţân hayrete vardı
Didi cürmüm bağışla söyleme luţf it bu küffârî

Tebessüm eyledi hem de buyurdu bu zemîni siz
Üç arşun ḥafr idiñiz zâhir olur qabriñ âşârî

Çıkar şandūkası taşdan yazılmış ḥatt-ı kûfiyle
Budur qabr-i cenâb-ı Hâlid ibn-i Zeyd-i Enşârî

Bu nuţkı güş idüp Sulţân Muḥammed emr idüp ḥafra
Üç arşun qazdı emriyle o câyı kendi mi' mârî

Buyurduğı gibi şeyhiñ o ḥâletler zuhûr itdi
Görünce ağladı sulţân didi ey âḥiret yârî

Sürûrum qal' ayı fetḥ itdigime olmadı aşlâ
Aña mesrûrdur qalbim seni virdi baña Bârî

Buyurdu türbe inşâsını qabriñ üstüne sulţân
Daḥi bir câmi' -i ra' nâ ' imâret buldı ḥünkârî

Dağı hem on sekiz hücre binā itdi yine sulţān
Anı zāviye itdi hem azīzi zāviyedārı

Oturdı altı ay anda mürīdānı ile ol şeyh
Olurdı hāzretiñ nūrına munzam şeyhiñ envārı

Alup ruşsat nice biñ zahmetile şehriyārīden
Yine Göynükde itdi kendüsine hem mekāndārı

Kerāmāt-ı cenāb-ı Hālidīden oldı hem ma‘ dūd
Ki qabrın gösterüp şeyhe yeriyle itdi izhārı

Şağın sen şübhe itme qabri bunda olduğundan hiç
Ki cem‘ oldı bunuñ üstine ehl-i haqqıñ efkārı

Bunuñ da bir maqāmı olur idi ölmese bunda
Üçer dörder maqāmıñ şāhibidir cümle ağıyarı

Benim haddim degildir na‘ t-ı pākin söylemek vallah
Eyā iqlīm-i sulţān-ı risālātıñ ‘ alemdārı

Bilürsin ki maḥabbet söyledir ‘ özrüm qabül eyle
Küçüklerden büyükler hep qabül itdiler i‘ zārı

Şefā‘ atdir cenābıñdan Murādım iki ‘ ālemde
Bilürsin ‘ āciz ü dermānedir bu mücrim-i zārı

Der-medḥ-i Hāzret-i Şeyh Muḥammed Murād Naqşbendī ḳuddise sırruhu *müfteilün fāilün müfteilün fāilün*

Ḳuṭb-ı cihāndır biliñ şeyh Muḥammed Murād
Mazhar-ı tevfiq-i Haq şāhib-i rüşd u sedād

Mevlidi oldı anıñ şehri-i Buḥārā-yı ‘ ilm
Medfeni olmuş dağı belde-i Eyyüb ad

Mürşidi olmuş idi hem dağı Ma‘ şüm-ı miyān
Eyledi teslik anı qalbini hem itdi şād

Şaçlı imiş re’si hem tutmaz imiş dizleri
Muḳ‘ ad iken ‘ alemi gezdi o güyā ki bād

Ma‘den-i cümle ‘ulūm oldu o şeyh-i güzīn
Meşnevī dersinde hem olmuş idi üstād

‘İlm-i ledünde daħi Hızr gibi oldu hem
Āb-ı hayāt ile her ‘uzvı olup bir fuād

Tīr-i maħabbet atup menzilini buldı hem
Āteş-i ‘aşka bakup cismini itdi remād

Oldı ħalīfe daħi bī-‘aded ü bī-ħisāb
Biri Manastırīdir oldu ‘Alī aña ad

Aħmed-i Tarsusī hem biri Ĥalīl-i Birgivī
Birisi de oğlıdır nāmı Muħammed Reşād

Aħmed-i Tarsusīden geldi büyük ħādimi
Nāmı ānıñ Muştafā oldu ulu üstād

Andan alup zāhiri vü bātını hem ey aħī
Oğlı Muħammed Sa‘īd elsine de oldu yād

Qırqa da bālīg olur cümle-i te’līfi hem
Zümre-i tilmīziniñ sayısıdır bī-‘idād

Birgivīden geldi hem Ĥāfız Efendi daħi
Ĥazret-i Begzādeyi itdi ‘azīmü’l-fu’ād

Olmuş idi bilmiş ol Ĥāfız-ı ‘ālī-maħām
Cālis-i seccāde-i Şeyh Muħammed Murād

Hem daħi Ĥacı Muħammeddir aña cā-nişīn
Oldı ħalīfesi hem görmedi mişlin zühhād

Geldi ‘Alī-i şağır hem de Manastırīden
Aħmed Efendi daħi buldı Alīden reşād

Ĥazret-i Begzādeden geldi ħalīfe daħi
Birisi ‘Abdülħalīm birisi Qāđı Nizād

Birisi de Yūsuf-ı Yanyavīdir anıñ
Ĥüsni içün itdiler cümle erenler mezād

Buğı başından çıkup kış günü derler imiş
Böylece meşhūrdur şeyh Muħammed Murād

İtdi binā Şām'da tekve-i cennet-meşām
Ehl-i Buḥārī için yapmış anı o cevād

Hem yine bir medrese yapmış o zāt-ı kerīm
Ehl-i kıraet için resmi 'aceb dil-güşād

Silsilesi müftīdir Şāmda ḥalā anı
Zümre-i evlādı hep 'ālim ü hem ehl-i dād

Ḥaylī zamān oldu hem Şām-ı Şerīfde muḳīm
Üç kere ḥacca gidüp geldi yine şād şād

Şāh-ı cihān Aḥmed-i Şālīş aña meyl idüp
Da'vet idüp geldiği demde olup ber-murād

Belde-i Eyyūbda eyledi iskān anı
Ruḥşat alup Bursaya gitdi o sulṭān-ı cihān

Beş sene sākin olup tutdı orada mekān
Şimdi dinür ol yere yaylak-ı Şeyḫ Murād

Ḥaylī ḥalīfe daḫi Bursada itdi zuhūr
Tekve binā itdiler cümlesi ehl-i sedād

Müznib-i dirīnedir gerçi bu 'abd-i za'if
Lik olup nām-dāş oldu bu bendeñ Murād

Feyzini ummaḫdadır rüz u şeb ister meded
Bu dil-i biçāre hem sañā ider istinād

Der-vaşf-ı Ḥazret-i Şeyḫ 'Abdullah El-Kaşḡarī Naḫşbendī ḫuddise sırrihu
mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün

Kibār-ı Naḫşbendīden cenāb-ı Şeyḫ 'Abdullah
Ulu zāt olduğında şübhe yokdur bilmiş ol cānā

Tevellüd eylemişdir Kāşḡar şehrinde dünyāya
Buḥārāya üç aylık yol imiş o belde-i zībā

Anıñ mürşidi olmuş Kāşḡar şehrinde Şeyḫ Ezḡar
Kerāmāt-ı 'azīmi zāhir olmuş şeyḫ imiş yārā

Müselseldir tarīki ḥazret-i maḥdūm-ı a‘ zamdan
Daḥi hem Seyyid Aḥmed Şeyḥ Kāşānī dīnūr añā

Tarīḳ-i Naḳşbendīde ulu bir şeyḥ-i kāmildir
Bu yüzden didiler maḥdūm-ı a‘ zam imiş ol ḥālā

Zuhūr itmiş bu zātın sırrı Şeyḥ Kāşgarīde hem
Buña da şeyḥ-i a‘ zam dinilürse yok ḥaṭā aşlā

Lisān-ı Fārisī üzre risāle eyledi te’līf
Tarīḳ-i Naḳşbendīniñ ider her ḥālini inbā

Daḥi dīvānı da vardır zebān-ı Fārisī ile
Nice esrār yazdı hem de dīvānında ser-tā-pā

Nidāyi maḥlaşıyla hem taḥalluş itdi şi‘ rinde
Risāle nāmını Ḥaḳḳiyye koydı ḥaḳlıga imā

O merd-i Ḥaḳ çihı sāl itdi dünyāyı seyāḥat hem
Daḥi üç kerre de ḥacca gidüp ol şeyḥ-i bī-hemtā

Kitāb-ı Meşnevīden ehl-i ‘ aşka virir imiş ders
Daḥi dīvān-ı Ḥāfız şāhib ü Cāmī cihān-nümā

Gelüp soñra civār-ı belde-i Eyyūbda şabr itdi
Daḥi İdris köşkünde olındı ḥānḳeh inşā

Kibār-ı Naḳşbendīden daḥi Molla Amān-ı Belḥ
Ḥayātında ‘ aşā keçkul iḥsān eyledi añā

Vefātında vaşıyyet eylemişdi ḥırka-i pākin
Getürdiler mürīdānı vaşıyyet oldı hem icrā

Du‘ āsın almak için Ḥazret-i Sulṭān Oşmān Ḥan
İderdi ḥānḳāh-ı şeyḥi dāim maḳşad-ı aḳşā

Yine hem Muştafā Ḥān meyl ü raġbet gösterüp cāndan
Ziyāret itmek için gelür idi hem de aḫyānā

Şayılmaz encüm-āsā bendegānı var di añıñ
Añā derviş olmışdı maḥabbet ile şāh baba

Ḥarīḳa baḳ deyüp söndürmüş idi hem kerāmetle
İki yüz kişi görmüşler şehādet itdiler cānā

Yine hem kuvve-i kudsiyyesiyle hazret-i şeyhe
Halife olmuş idi terk ü tecrid ile şeyh 'İsā

'Urūc itdi semāya cismini hem-reng-i cān idüp
Maḳāmı olmuş idi āsmān-ı çārüm-i ra' nā

Dinürse nāmdāşı gibi āna hem de rūḫullah
Belī şāyestedir ḫakkında anıñ bu sūḫan ḫaḳḳā

Anası Meryem imiş vālidı ismi nedir bilmem
Semādan inmiş āna ism-i pāk-i Ḥazret-i 'İsā

Kimi gördüm ise ben görmüşidi şeyh-i zīşānı
Üçer dörder kerāmātın iderdi cāndan inbā

Biri de dervişiniñ Şeyh İsmā'īl Efendidir
Ki itmiş idi kebş-i rūḫını ḳurbān için ifnā

Boğazlamışdı şeyhi kebş-i rūḫın rāh-ı ' irfānda
Ḥalīlullah dinürse şeyhine hem elyāḳ u aḫrā

Birisi de daḫi dervişiniñ damadı olmuşdur
Ki Seyyid Çelebi dinmek ile meşhūrdur ḫālā

Muvāfiḳdır anıñ ismi müsemmasına bil sen de
Tevāzu'la tutardı kendisini cümleden ednā

Bir oḫlı var imiş piriñ ' Abdullah nāmında
Velākin genc iken göçmüş kemālin bulmamış a' lā

Bu dört zāt-ı mūkerrem cā-niḫin-i pīr olmuşdur
Ki olmuş cümlesine ḫanḳāhı cennetü'l-me'vā

Cenāb-ı Ḥazret-i ' Abdülḫamīd Ḥanıñ daḫi dāim
Ziyāret-gāhı olmuşdı cenāb-ı Ḥazret-i 'İsā

Daḫi Sulṫān Selīm Ḥān-ı şāliḫ Şeyh ' İsāyı
İki def a gelüp itdi ziyāret didiler şāhā

Meşāyih böyle olur gele şehler pāyına her dem
Ḥulāşa maḳşad-ı şāhān oldu dergeh-i vālā

Ḥudā ervāhını taqdīs itsün cümlesiniñ hem
Şefî^c itsün Murāda rüz-1 maḥşerde anı Mevlā

Daḡı hem feyz-yāb itsün Murādı dār-1 dünyāda
Füyüzāt-1 ‘ azīme şāhibidir cümlesi zīrā

Berāy-1 Neccār-zāde Rızāeddin-i Naḡşbendī ḡuddise sırruhu
mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün

Ṭarīḡ-i Naḡşbendiniñ kibārından bir ehl-i ḡāl
Sañā naḡl ideyim diñle şaḡın sen itme ḡıl u ḡāl

Rızāeddīn laḡabdır Muşṭafādır nām-1 pāki hem
Bulup Neccārzāde ile şöhret hem o pīr-ḡāl

Gidüp ḡacca ziyāret eyledi hem Ka^c betullahı
Sürüp yüz ravza’i pāke daḡı o şeyḡ bī-emsāl

Feşāhatla belāḡatla ‘ acib eş^c arı var anıñ
Müretteb hem dīvānı var ki mişline dinür muḡāl

Keserdi destereyle māsivā eşcārını dilden
Olurdu ḡāne-i dil-feyz-i Yezdānīle māl-ā-māl

Sütün-āsā yonardı sālikin uygunsuz
İderdi müstevī mevzūn ṭarz hem daḡı ḡoşḡāl

Olup oḡlı ḡalīfe cā-nişini oldı hem anıñ
Aña da İbn-i Neccārī didiler cümle ehl-i bāl

Bu zātıñ şöhreti şiddīḡ-i Luṭfī ile olmuşdur
Şafaḡda şubḡ-1 şādīḡ gibi idi yoḡ olup ihlāl

Yine bir bendesi oldı o zātıñ mürşid-i āḡāḡ
Ḳapucıbaşı idi līk şeyḡ ehl-i ḡāl u ḡāl

Yazıcıbaşızāde dinmek ile buldı hem şöhret
Bunuñ dervişidir hem Neş’et-i üstād-1 pür-efdāl

Yine derviş olmuşdur Emīn-i Bursevī meşhūr
Gelür andan Cenāb-1 Vaḡyī ile hem Selīmü’s-sibāl

Daḡı Behcet Efendi tekye-i Sulṭān Selīm şeyḡı
‘ Acib bir zāt-1 ālī-ḡadr idi ol şāhib-i iḡbāl

Cemî' -i hâlini oğluna virmiş Ka' betullahda
Bilâ teslîk itmiş Hâzret-i Hâkka îşâl

Fünûn-ı ' ilm-i zâhirde yedi aţvel imiş anuñ
Muţavveldir sözi hep ihtîşârî eylemiş ihmâl

Daĥi bâtında da hâzz-ı vefîri cümleye ma' lûm
İderdi meşnevî tadrîsini itmez idi imhâl

Ṭarîk-i Mevlevîden Celvetîden hem de feyz almış
Bu hâlini de beytle eş'ârına eylemiş idhâl

Yeter aña kerâmet Neş'et-i üstâda şeyh olmak
Ki kevne bir gelenlerden degil midir o hoş-ef'âl

Beşiktaş tekyesi hem cism-i pâkine olup medfen
Yatur ol pîster-i cennetde hûrâna ider idlâl

Hudâ taqdis ide sırrın o şeyh-i pür-kerâmâtın
Daĥi envâ' -ı elţâfın ide kabrine de irsâl

Muĥibbiñdir Murâd-ı derd-mendi feyz-yâb eyle
Meded-res ol seniñ nefsiñ elinden luţf idüb gel al

Der-vaşf-ı Kûţbu'l-Ārifin Şeyh Muhammed Feridüddinü'l-Āttâr kuddise sırruhu

mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

Kibâr-ı Naşşibendî zümresinden idi Şeyh ' Atţâr
Cihâna bûy-ı ' ıtr-ı ma' neviyi eyledi îşâr

Tebennî eylemişdir tıfl îken Mollâ-yı Rûmiyi
Anıñ hem nazâr-ı feyziyle oldu ' âleme hünkâr

Didiler ki kitâb-ı Pendi anıñçün idüp taĥrîr
İçinde ey püserlerden Murâdîder o şehr-i yâr

Kitâb-ı Mantıku't-ţayrı yine Molla-yı Rûmiyçün
Yazup hem eyledi zâhrından anı da daĥi tesyâr

Yine hem tezkiretü'l-evliyâ te'lîf idüp ol zât
Şayılmaz cümle te'lîfi anıñ bilmiş ol ey yâr

Felâket-nâme Bülbül-nâmeyi sernâme yazmışdır
Beyân itmiş verâ-yı 'aqlda hem güne gün esrâr

Degil midir rüchâna bir gelenlerden o pîr-i pāk
Tecerrüd eylemişdir mäsivallahdan o bahtiyâr

Şehâdet cāmını nüş eyleyüp ölünce hem bî-sır
Buyurdu men Hudâyam men Hudâ elfâzını tekrâr

Beyân itdi ki ef'âl u şıfât u zâta mazhardır
İşâ'at aldı ne oldığımı seyyidü'l-ebrâr

'Acib zât-ı mükerremdir şuyûhuñ şeyhidir haqqâ
Dinürse şânına şâyestedir hem seyyidü'l-ahyâr

Hemîşe ditreridi heybetinden şehri Nişâbür
Şehinşâh-ı haқиқât olmışidi hem ulu hünkâr

Ma'ârif 'anbarı meşk-i haқиқat 'ıtr u hiddetle
Virirdi müşterisine cenâb-ı hazret-i 'Attâr

Pür olmuşdı dükân-ı kalbi icrâ-yı hünelerden
Alurdi isteyenlerden bâ-terazû gâh bâ-qañtâr

Şehîd olmaqlıgıñ keyfiyyetini hazret-i şeyhiñ
Şu resme eylemişdir ba'zı aşhâb-ı vuķûf ihbâr

Moğol itdi Nişâbur şehriñi derdest-i der-pençe
Esir itdi cenâb-ı hazret-i şeyhi de bir gaddâr

Didi bir mü'min-i hâliş Moğola biñ direm altun
Vireyim saña âzâd eyle şeyhi eyleme âzâr

Rızâ göstermişidi hem Moğol-ı hâin ü bî-dîn
Didi kim virme beni çok ziyâde ile alanlar var

Moğol da virmedi hem gezdirirdi hazret-i şeyhi
Dağı bir kimse talib olmadı şeyhi ne hâhişkâr

Gezerken didi bir kimse Moğola saña bir topra
Vireyim kâhile memlû 'azizi eyleme ihşâr

Didi Şimdi bahāmı buldum işte vir beni bu ĥase
Bulamazsıñ bu bir topra Őamanı eyleme i' zār

Moĝola geldi ĥiddet ĥazret-i Őeyĥe didi yā sen
Dimediñ mi ki biñden biñ ziyāde eylerem dīnār

Mūsilmānlarıñ ulu Őeyĥiyem hem de velīsiyem
Baña hem bezl iderler māl u mülkin cümlesi her-bār

Beni maĥrūm itdiñ biñ direm altundan hem sen
' Aceb mekriñle aldatduñ baña olduñ hile mekkār

Seniñ mekriñe lāyık işte budur al bunı benden
Didi ol demde seyfini ĥınından eyledi izhār

Urup Őeyĥi Őehīd itdi cūdā oldu ser-i pāki
Düşüp cismi zemīne ĥāk oldu cismine hem yār

Bu ĥāle nāzır idi bir ulu meczūb ol yerde
Görünce Őabrı ĥāk oldu dili o demde de hem ťār

Didi böyle dīn ulusı Moĝol elinde ĥatl olsun
Ĥudāvendā bunı ĝayrete gelmese degil mi 'ār

Baña bu ' aczile hem geldi ĝayret işte ben coŐdum
Bu ĥudretle ĥamūŐ olmaĥlıĝıñ oldu ĝarīb kār

Didi hem seyfini sell itdi o meczūb-ı yezdāñı
Moĝolı tıĝı ile kesdi biĥdi eyledi āzār

Görüp bu ĥāleti hem geldi ĝayret ehl-i īmāna
Moĝol oldu bütün hep tu' me-i ŐemŐir-i āb-dār

Hezārān ĥamd u Őükr olsun beliyye münde fi' oldu
İrüp hem de murādına cenāb-ı ĥazret- i ' Aĥĥār

İlahī ĥūmı ĥaĥkıyçün Őehīd-i Őeyĥ-i zī-Őāñıñ
Bu kemter müznib-i dīrīneyi ĥıl ' afvile tezkār

Eyā Őeyĥ-i cihān raĥm it Murād-ı nā-murāda sen
Otuz yıldır kitābımı oĥudur yād ider her bār

Yine haddince şerh idüp adını Mâ-ğazar koydı
Murâdı intisâb-ı dergehiñdir ey ulu ħünkâr

Der-vaşf-ı Ĥâfız-ı Şîrâzî ħaddesallahu sırrıhu's-sâmî *Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün*

Ĥâfız-ı Şîrâzî de Ķur'âna oldı tercümân
Çünkü her beyti bir ayet ma'nisin kıldı 'ayân

Ĥâfız-ı mâhir olup on dört kıraet bildigi
Oldı dîvânında ba'zı beyt-i ra'nâdan 'ayân

Cümle eş'ârını luğf u tâze mevzûn ider
Ma'ni-i bâtın dağı hep cümlesinden müstebân

Âdeti rûy-ı mecâzide ħaħîħat söylemek
Şübhe yokdur böyledir o şâ'ir-i şîrin-zebân

Nâmı olmuşdur Muħammed hem de Şemseddîn laħab
Liki eş'ârında ħâfız muħliş olmuşdı 'ayân

Bilmediler mürşidi zâhirde kim oldığını
Bu sebebden aña Veysî didiler hep şüfiyân

Mevlidi Şîrâz şehridir muşallî medfeni
Didiler târiħine ħâk-i muşallî şâ'irân

Ĥâzret-i Neş'et Efendi şî'rini ol ħâzretiñ
Nâna teşbîh ile nef'ini güzel kılmış beyân

Fi'l-ħaħîħa nân gibi enfa'ğidâ-yı rûħdur
Bu bedîhîdir 'azîzim dîdeden olmaz nihân

Evliyânın bir gürûhı gizlediler sözleriñ
Mey deyüp 'aşkı murâd itdiler andan bî-gümân

Dağı maħbûb ile cânân didiler Allaha da
Mürşide sâķî didiler hem dağı pîr-i muğân

Meygede meyħâneden de ħânħâh-ı mürşidi
Hem irâde itdiler şöħbetlerinde her zamân

Zülfile ħâli hüviyetden kinâye kıldılar
Hem maħâm-ı vaħdeti anıñla itdiler beyân

Böyle remzile beyāndan maḫşad-ı aḫşāları
Sırlarını bilmesünler zümre-i nāmaḫremān

Kīmyāgerler miyānında ‘ acāyib ıṣṭılāḫ
Vaz‘ olundu ‘ aşḫ daḫi kīmyādır bil hemān

Ḥazret-i Ḥāfız daḫi bu yola sālik oldılar
Eylemişlerdi bu şaḫrāya daḫi ‘ aṭf-ı ‘ inān

Ḳaldı bu yol ḫazret-i Ya‘ ḫūbdan ‘ āşıḫlara
Yūsufi ḫoymuşdı meydāna o pīr-i serverān

Bā-esef Yūsuf deyü eylerdi her dem āḫ vāḫ
Ḥālbuki esefi Allaha idi bī-gümān

Çünki evlāda maḫabbetden o ‘ ālī-ka’b idi
Neylesün evlādına olsun aña nāle-künān

Hem mübārek oldı dīvānı o zātın şübhesiz
Hem tefe’ül olunur müşkilleri eyler beyān

Ḥazret-i Sulṭān Murād-ı rābi‘ in fālına baḫ
‘ Azm-i Bağdād için itmişdir anı o pehlivān

Ṭutduñ ey Ḥāfız ‘ Irāḫ u Fārisi ḫoş şi‘ irile
Gel ki Bağdādile Tebriziñ olup vaḫti revān

Gördiği demde bu fālı ‘ azm-i Bağdād eyledi
Hem daḫi Bağdādı fetḫ eyledi tā Naḫcivān

Avdet itdi mülkine bā-nuşret ü fetḫ ü zafer
Sālimen hem gānimen geldi şehinşāḫ-ı cihān

Oḫusa şıdḫile bir ṭālib anın dīvānını
Nüktedānlıḫla olur bir şā‘ ir-i şirīn-zebān

Gel oḫı şıdḫile benden ḫazretiñ dīvānını
Olasın Ḥāfız gibi sen de müşārün bi’l-benān

Çihl sāl oldı ki dīvānın oḫımaḫda Murād
Geldi iḫsānın zamānı belki geḫdi çoḫ zamān

Ḥāfızım ben de efendim zümre-i kurrādanım
Gayret-i cinsiyeti icrā umar gönlüm hemān

Der-medḥ Şeyḥ Sa‘ di-i Şīrāzī ḳuddise sırruhu

fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Ḥāzret-i Sa‘ di-i Şīrāzī o da bir başka zāt
‘İlmi çok ‘irfānı çok hem daḥi memdūḥü’ş-şıfāt

A‘ zam-ı te’līfī oldı Gülsitān u Bositān
Hem yine dīvānı var ba‘ zısı oldı muzḥikāt

Yapdı Ḥāristān nazīre Gülsitānına daḥi
Böyle ‘ilm ü fazlile emşāli oldı nādirāt

Nāmı olmışdır Muḥammed Muşliḥiddīn de laḳab
Maḥlaşına didiler Sa‘ dī anıñ cümle zevāt

‘İlm-i şī‘ r ü ḳāfiye ‘ilm-i arūzile edeb
Zātına oldı müsahḥar hem daḥi ilmü ‘l-lügāt

Hem feşāḥatla belāgat sāhibidir şübhesiz
Dürr ü gevher gibi söz söyler degildir türrehāt

Efşah-ı a‘ cāmdan ma‘ dūd o zāt-ı muḥterem
Nuḥḳı külfetle degildir cümlesidir vāridāt

Ḳırḳ sene taḥşīl-i ‘ilm itdi ekābir devr idüp
Ḳırḳ sene daḥi seyāḥat ihtiyār itdi o zāt

Ḳırḳ sene hem künc-i ‘uzletde ‘ibādet eyledi
Göçdi ‘uzletde iken hep böyle didiler ruvāt

Yüz yigirmiye resīde oldı ‘ömri didiler
Böyle taḥḳīḳ eylemiş süriden elde sen de şat

‘İlm-i bātında daḥi ḥaḫḫ-ı ‘azīmi var imiş
Zātını şatmış Şihābeddīne bā-bey‘ -i tibāt

Hem daḥi Mollā-yı Rūmī meclisine varmış ol
Daḥi andan feyz-yāb olmuş o maḳbūlü‘ş-şıfāt

Oğlını teslîk için Mollâ-yı Rûma gönderüp
Terbiyet kılmışdır anı hem de Mollâ-yı cihât

Haccını yazmış Gülistânında ba'zı yerde hem
Halvetinde kârı idi dâimâ şavm u şalât

Rûhı şâd olsun hemîşe Şeyh Sa' dîniñ daği
Haqdan olsun rûhına ta'zîm ile hem tekrimât

İstiyor dâim Murâdîñ gönli senden mes'adet
Vir sa'âdetle baña cümle zünübümdan zekât

Der-medh-i Hâzret-i 'Abdurrahmanü'l-Câmî kıddise sırruhu

fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Naşşibendî zümresinden Hâzret-i Câmî de hem
Görmedim ben mişlini anıñ meger ki câm-ı Cem

Miş olur mı câm-ı Cem daği cenâb-ı hâzrete
Kevne bir gelmiş degil midir o zât-ı muhterem

'Abd ile Raḥman elif lâmile nâmıdır anıñ
Mevlidi câm oldığından görmemiştir rûy-ı ğam

Menba'-ı ab-ı fûnûn-ı 'ilm-i zâhirdir o zât
'İlm-i bâtında daği dürr-dâneli bir baḥr u yem

On sekiz yaşında kendüyi bir (hâce) okudur
Beldesinde kalmamaq ile sefer itdi o dem

Tâ Semerkânda gelüp tilmîz-i Seyyid dersine
Hâzır olmuş iki ay andan da me'zûn oldı hem

Kaşgar şehrine sâik sevq idüp ol hâzreti
Görmüş anı Şeyh Sa' deddî-i pür-cûd u himem

Pes be-garmû dest-i in Câmî civân-ı kâbil-terest
Men be-dâm-ı ḥod be-rağbet tîz şaydî kerde-em

Hâzret-i Câmî o anda döndi geldi yanına
Pâyına rû-mâl olup kaldı yanında ḥaylî dem

İtdi bî' at hazret-i şeyhe mürid oldu aña
Hem kabül itdi anı şeyhi budur 'ağd-i etem

Feyz-yâb oldu o zâtın himmetiyle rûz u şeb
Sa' y iderdi râh-ı haqda olur idi ham-be-ham

Üç sene müddetde tekmîl-i merâtib eyledi
Hem icâzet virdi şeyhi oldu meşhûr u 'alem

Yirmi bir yaşında 'ilm-i zâhiri hem bâtını
Eyledi tekmîl yâzdı reşhada böyle qalem

Allah Allah ne 'aceb tevfik-i Bâridir aña
Böyledir işte olunca Hazret-i Haqdan kerem

Çünkü tekmîl-i sülûk itdi icâzet istedi
İtmek için hücce-i İslâmı o şâhib-himem

Şeyhi de virdi icâzet aña da ez-cân u dil
Oldı hem yola revân o 'âzim-i beytü'l-harem

Firqatile geldi şeyhine 'aceb bir başka hâl
Güyyâ bu Yûsuf oldu Şeyh Ya'kûb-ı ümem

Qalmadı şabra mecâli taqâtı çâk oldu hem
Yazdı bir mektûb zahrından o pîr-i muhterem

Nâmede yâzdı ki rûz-ı iftirâqinden berü
Bu faqire âriz olan hüzn ü endûh ü elem

Qâbil-i tahtîr ü tahtîr olmâz ey rûh-ı revân
Hem selâm olsun hedâyâ bâbına bitdi raqam

Nâmeyi irsâl idüp mürsil ulaşdı hazrete
Virdi mektûb açup oğudu ol huceste-dem

Cûş idüp 'aşkı anın da aglayup âh eyledi
Bir adım atmadı ol yirden seri' an döndi hem

Şayı olup hem yâre merhem gibi oldu bir daği
Qopmadı hiç itmedikce şeyhî tâ 'azm-i 'adem

İrtihâl itdikde şeyhi cā-nişin oldı aña
Haylî vaqt irşâda meşgûl oldu o şâhib-kerem

Şoñra destūr oldı geldi mavtın-ı aşlısine
Cāmda hem aşıkāne şundı ħaylī cām-ı Cem

Bir zamān te'lıfe meşgūl oldı ol taħrīr-i vaqt
Nefeħātü'l-üns te'līfī aña oldı ehem

Şoñra ođlı Yūsuf için kāfiye şerhini hem
Muħtaşar mūciz müfid anı dađı itdi raqam

Hem dağı dīvān tertīb itdi 'uşşāka o şāh
Dinse şānında sezā şāh-ı 'Arabdır hem 'Acem

Mişlini ityān mümkün olamaz dīvānınıñ
Söylemiş Qur'an gibi anı dağı bī-keyf ü kem

Hem dağı tefsīr-i Qur'an yazdı o şeyh-i güzīn
Şerh idüp Ĥamriyyeyi olmadı aşlā müttehem

Hem Bahāristān yāpdı hem 'aruz-ı Fārisī
Bürdeyi şerh eyleyüp elfāzıdır hep mülte'im

Mümkün olmaz cümle-i te'līfını şaymak anıñ
Hem muħālī iltizām itmek olur şoñra nedem

İstimā' itdi kemālātın ebu'l-fetħ-i cihān
Nāme yazdı da' vet itdi tā kıla fevka'l-ümem

İmtişāl-i emr için üç gün yola olup revān
Nāme ile i'tizār itdi olup maħzūz hem

Bu cihetdendir Şakāyık şāhibi Cāmiyi de
Fātihiñ devrinde olan ehl-i 'ilme itdi zam

Kāşki gelmiş olaydı bārgāh-ı devlete
Rūmı da tebrīk iderdi maqdem-i yümn-i qadem

Mūcib-i taṭvīl olur yazsa kerāmātiñ Murād
Silsileyle iktifā itsün ki bundandır ehem

Şeyhini bildiñ ki Sa' deddīn Şeyh Kaşğar
Bil Nizāmeddīn ħāmūş oldı şeyhiñ şeyhi hem

Aña da mürşid-i ‘ Alâeddîn-i ‘ Aṭṭârı biliñ
Şeyhî oldı hem anıñ şeh Nağşbend-i Cem-ḥaşem

Sırları tağdīs olsun hem daḥi ervâhı şād
Cennet-i a‘ lāda olsunlar daḥi ğarḳ-ı ni‘ am

Yād itsünler Murādı feyz-i pür-envārile
Ḳalmasun zulmetde bī-çāre olup pā-māl-i ğām

Der-vaşf-ı Ḥāce ‘ Abdullah-ı Aḥrār ḳuddise sırruhu *feilātün feilātün feilātün feilün*

Nağşibendiyye ulusu Ḥāce Aḥrār-ı cihān
Pīr-i şānī de dinür aña daḥi ey yārān

Mürşid olmışdı aña ḥazret-i Ya‘ küb Çerḫī
O daḥi bendesidir ḥazret-i şāhıñ ez-cān

Geldi bundan da ḥalīfe daḥi bī-ḥadd u ‘ aded
Birisi şeyḫ-i İlähī ki odur ḳuṭb-ı zamān

Şehr-i Simavda sākin idi o şeyḫ-i ğüzīn
Ehl-i ‘ aşḳa daḥi olmışdı ğüzel bir cānān

Bir ḥalīfesi daḥi oldı Baba Ḥaydar hem
Ki odur şīr-i ḥaḳıḳat hile yok bunda ğümān

Sākin-i belde-i Eyyüb idi o şīr-i dilīr
Ḥānḳāhında defīn oldı hem o genc-i nihān

Ḳabrine ravza-i cennet dinilür ise sezā
Ki bulur neşv ü nemā zāir olan rüḫ-ı revān

Ġuş-ı cān ile işit diñle beni ey ‘ aşıḳ
Hem Şaḳāyıkda mübeyyin daḥi meşhūr-ı cihān

Ḥāce Aḥrāra teveccüh ider olmuş Fātih
Ceng iderken daḥi Ḳonstantin ile şāh-ı zamān

Der-‘ aḳab ğördi ki bir şaḫs-ı ‘ acibü‘ l-hey‘ et
Ceng ider kāfir ile şanki o bir şīr-i jiyān

Rākib-i esb olarak tīg-ı be-dest olmuş hem
Şıdķıle sa‘ y iderek olur idi ħamle-künān

Ĥod-be-ĥod didi ki Fātih Ĥāce Aĥrār budur
Beñzemez ġayri ġuzāta ki bu bir sırr-ı nihān

Şoñra cezm itmişidi zannı yaķın olmuşdı
Naķl iderdi bunı ĥuddāmına dā’im sulţān

Ĥāce Aĥrār u Ebu’l-fetĥ ikisi dünyādan
Göçdiler eylediler cennet-i a‘ lāyı mekān

Bāyezīd Ĥan idüp taĥt-ı Ebü’l-fetĥe cülūs
Geldi ‘aşırında anıñ zıkrı geĥen şeyĥ hemān

İşidüp maķdemini şāh-ı cihān daĥı anıñ
Da‘vet itdi ki sarāyına ide tā iĥsān

Şordı şeklin aña da Ĥāce ‘Ubeydullāhıñ
Vālidinden hem işitdigi gibi itdi beyān

Hem didi kim o zamān ben daĥı yanında idim
Ĥāzret-i şeyĥ binüp atına virdi meydān

Geh şaġa ġāhı şola koşdurur idi atın
Sell-i seyf itmişidi ĥiddetle hem de o ān

Badehu didi ki sulţān Muĥammed bizden
Nuşret ister gidiyor kāfir ile ceng-i girān

Yardım itdim aña ben ĥaylıce kāfir kırdım
Münhezim oldu benim seyfim ile çok insān

İşte dervişleriñ ĥāli budur ey ĥoca
Var mıdır ĥudretiñiz bir yere gelse ĥācegān

Birgivi bid‘ati taķsım ide tursun üçe hem
Kādı oġlı daĥı itsün boşına dem-i duĥān

Böyle ġāzilere imdād-ı hünerden şayılr
Er iseñ böyle bir iş gör ki ola nef‘-i cihān

Zühd-i huşkile olur mı ‘acabā vuşlat-ı Ĥaķ
Lāzım olmaz mı saña rāh-ı Ĥudā da ‘irfān

Sen gibi nefse es̄iri dilemez gönlüm hiç
Hâce Ahrârı diler derdine oldur dermân

Nefse kul itme mend eyâ keremiñle beni sen
Hâce Ahrâra kul eyle bu Murâdı heme ân

**Der-vaşf-ı Sevindik Dede el-Ḥalvetî eş-şehîr be-Ḳogacı Dede
der-bâzâr-ı Çehârşenbe der-ḳurb-ı Sulṭân Selîm**

fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

‘ Âleme virdi feraḥ şimdi Sevindik Dede
Virdi şafâ bezme hem geldi Sevindik Dede

Yazdı Şakâyıkda da böylece yoḳdur hilâf
Söyleyem diñle sen nitdi Sevindik Dede

Ḳâdı-i Kirmastı münkir dervîş idi
Zikr günü geldi o didi Sevindik Dede

Ayaḡa ḳalkmayalım zikr-i ḳu‘ üd idelim
Ḳâdıñ inkârını bildi Sevindik Dede

Redd idecek devrini söyleyicek dürlü söz
Maṭlabına ḳâdıñıñ vardı Sevindik Dede

İtdi namâzı edâ zikre daḡı başladı
Âteş-i ‘ aşḳ ile pür oldu Sevindik Dede

Âteş olup ḡalḳa hem yandı zikr nârına
Ḳâdıyı hem ḳalbine egdi Sevindik Dede

Hâl gelüp ḳâdıya şıçradı meydâna hem
Gördiḡi demde ḳalkdı Sevindik Dede

Halkada olan daḡı cümlesi ḳalkışdılar
Ḳâdı ile el ele döndi Sevindik Dede

‘ Urfı başından düşüp kürki daḡı düşdi
Ḳâdıyı bu ḡâle ḳoydı Sevindik Dede

Dervîş olup kâdı hem kalmadı inkârı hiç
Lâzımı münkirlere kıldı Sevindik Dede

Lâf ile iş bitmedi böyle gerek münkirlere
Hıaşmına böyle gerek kapatdı Sevindik Dede

Hıalvetî olmuş idi hem de t̄arîki anıñ
Sünbül Efendi kılın tıtdı Sevindik Dede

Hem dağı bāzār-ı Çārşenbehe cāmi‘ a yapup
Merķad idüp yanını yatdı Sevindik Dede

Sūhte gürühu anıñ tekyesini zabt idüp
Hıilm idüp anlara şuşdı hem Sevindik Dede

Yanmadı ahrākda cāmi‘ ü hem türbesi
Nār-ı maħabbet ile yandı Sevindik Dede

Rūhı sevindi anıñ cennet-i a‘ lāda hem
‘Adni maķām eyledi didi Sevindik Dede

Sen de Murādı sevindirmede itme kuşūr
Çünkü saña cāndan didi Sevindik Dede

Der-medh-i k̄uṭbu’l-‘arifin eş-Şeyh Nūreddīn El-Cerrāhī k̄addesallahu sırrehü’l-‘alī
mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün

T̄arīķ-i Hıalvetide k̄uṭb olup şeyh-i naşūh oldu
Hezārān āferīn olsun ki şeyh-i pür-sünūh oldu

Dinür nāmına Nūreddīn-i Cerrāhī o zātūñ hem
Olurdı yaraya merhem ‘aceb şeyh-i şabūh oldu

Güşād eylerdi baht-ı sālīkānı himmetile hep
Miyān-ı evliyāda şübhesiz şāhib-fütūh oldu

Kerāmāt-ı ‘azīmiñ yokdur inkāra mecāl aşlā
Güneş gibi hemişe hāl ü şānı hep vuzūh oldu

Şayılmaz bendegānı keşretinden dağı necm-āsā
K̄abā-yı cismine terk eyleyüp hep ehl-i rūh oldu

Ḥalīfe bī-şümār u bī-‘ aded oldu o ıuldan hem
Ṭolup cām gönüller bāde-i ‘ aşkıdan tufūh oldu

Ḥamūş olmuş yaturalar cümlesi pīriñ ḥuzūrunda
Şanursın türbe-i pākini bir keştī-i Nūh oldu

Lisān-ı ḥāl ile hep zıkr iderler cümlesi Ḥaqqı
İşidir cān ıulağı ki zikirler yā bedūh oldu

Cenāb-ı Şeyh Şurtūbī yazar anı kitābında
Anıñ evşāf u aḥvāline taḥriri şürūh oldu

Hemişe asitānı gün-be-gün olmaıdadır ma‘ mūr
Ki āb-ı zıkre de dergāh-ı vālāsı fütūh oldu

Murāda yardım eyle ḥaqq-ı cīrāna ri‘ āyet kııl
Ki kārı dār-ı dünyāda anıñ her dem fuzuḥ oldu

İçer ğaflet şarābından urur hem na‘ ra-i mestān
Daḥi şubḥ u mesā fikri ğabūḫ ile şabūḫ oldu

Der-vaşf-ı Ḥazret-i Niyāzī el-Ḥalveti ḫuddise sırruhu *mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün*

Ṭarīḫ-i Ḥalvetide ḫuṭb-ı yezdānī Niyāzīdir
Ulular ulusu hem şeyh-i Rabbānī Niyāzīdir

Dinürse baḥr-ı vaḥdet dürr-i yektāsı aña şāyān
Naḫiri gelmemiş bir merd-i ferdānī Niyāzīdir

Kelāmından kemāl ü ḫadri olur cümleye ma‘ lūm
Ne şübhe vāşıl-ı esrār-ı Raḥmānī Niyāzīdir

Elebetāt u nuṭkı cümlesi sūzişli ateş bār
Ki zīrā ateş-i ‘ aşkıında sūzānī Niyāzīdir

Żiyāsıyla cihānı ğarḫ-ı envār eyledi dāim
Ḥaqqıḫat burcunuñ hem şems-i tābānı Niyāzīdir

Malatya idi mevlidi lākin şöhretidir Mışrı
Ki Mışrıñ çok zamān olan muḫimānı Niyāzīdir

Anıñ mürşidi idi Elmalı da hem Sinān Ümmī
‘ Amelde mezhebi hem daḥi Nu‘ mānī Niyāzīdir

Sever idi asan ile useyni bī-riyā elhaq
Yine hem bende-i şah-ı şehidānī Niyāzīdir

Dağı Limni ceziresi o zātın medfeni olmuş
Belī ol beldenin de han u haqanı Niyāzīdir

Taşarruf eylemiştir rüh-ı pāki ol arāziye
Eger menfī ise ıtlāq iden anı Niyāzīdir

Müfessir hem muhaddis oldu ‘ilm-i zāhiride hem
Dağı bātında deryā-yı firāvānī Niyāzīdir

‘Acib dīvān tertib eyledi baır-ı haqıqatden
Fenā ile beqānın şah-ı şahānı Niyāzīdir

Aña dağı halife olmuşidi Aħmed-i Gazzī
Olan biñ biñ müridānı muħıbbānı Niyāzīdir

uşümet eylemiştir Vānī ile hem de damadı
Müdārā itmeyen ol şeyh-i zī-şānı Niyāzīdir

Cevāb-ı bā-şavāb ile iderdi onları ilzām
Olan hep cümle a‘ dāsı ħamūşānı Niyāzīdir

Buyurmuşdur vücūdum şehrinin ben pādişāhıyım
Tevāzu‘ itdiginden hem diyen anı Niyāzīdir

aııqatda bakılsa şah-ı şahān-ı cihāndır o
Revā olan yedi iqlime fermānı Niyāzīdir

Ne şehdir bir gelendir dehre ol kuıb-ı cihān-bānī
Olur mı şekk zamānın hem Süleymānı Niyāzīdir

Murādı feyz-yāb itsün ki oldur maıhar-ı feyyāz
Cemi‘-i sālīkāna hem kerem kānı Niyāzīdir

Buyuruñ ki Niyāzīnin elinden bir kadeı nüş it
Murād ister elin dāim şuna anı Niyāzīdir

Der-medh-i Hazret-i Sezāyi el-Halveti el-Edirnevi kudise sirruhu

mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün

Ṭarīk-i Gülşenide ser-firāz olmuş Sezāyīdir
Nazīri olmamağla kevine bir gelmiş Sezāyīdir

Muhibb-i hānedān-ı Muştafa olduğına şek yok
Ḥasan ile Ḥüseyniñ kadrini bilmiş Sezāyīdir

Vücūdı cāmı tölmiş bāde-i āl-i Muḥammedle
İlahiyyātına hep bunları almış Sezāyīdir

Ne bilsün sūhtelerle hocalar kadr-i ‘abā ehlin
Maḥabbet tihini gezmiş daḥi kalmış Sezāyīdir

Edirne şehrine dergāh-ı valāsı şeref virdi
Hüviyyet bahrine hem ğarķ olup dalmış Sezāyīdir

Ṭolaşup kūh u sahrā-yı maḥabbetde nice yıllar
Karış karış o sahrayı gezüp bilmiş Sezāyīdir

Yā divān-ı şerifin vaşfını tavşif mümkün mi
Ki her vaşfin verāsında anı kılmış Sezāyīdir

Yine lāyık değildir zāt-ı pāki sen de inşaf it
Ḥudāniñ luṭfına mazhar ola gelmiş Sezāyīdir

Şunar ‘aşıklara hep cām-ı ‘aşkı feyz-i kindiyān
Maḥabbet bādesiyle cāmı hem tölmiş Sezāyīdir

Ḥudā rūḥ-ı şerifin eylesün taḳdīs her demde
Ki dilden mā-sivāniñ cümlesin silmiş Sezāyīdir

‘Ayıbdır kes Murād böyle şi‘irile anıñ vaşfi
Ma‘ārif murgına hep pençesin şalmış Sezāyīdir

Ne dirdi görse bu nā-puḥte eş‘ārile evşafın
Hüner topını çevgāni ile çelmiş Sezāyīdir

Der-vaşf-ı sulţānu'l-‘ulemā burhānū'l-aşfiyâ Ebu'l-eşrâk eş-Şeyh Elhâc es-Seyyid Muştafâ Begzâde Efendi Şeyh-i Tekye-i Murâd Molla kıddise sırruhu
fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Şeyh Begzâde Efendi mürşid-i rāh-ı Hudā
Vāhid-i ke'l-elif dinmek şânına oldu sezā

Kuţbı idi ‘aşrınıñ dinmekde yoqdur hiç hilāf
İnfāk itdi gör neler hep bu kavil üzre şehā

Hem tefsîr ü hadîş ü hem daħi ‘ilm-i fıķıh
Zâtına oldu musahħar cümlesi bil ey baba

Oldı Sekkākî daħi ‘ilm-i belâgatda o zât
Sîbeveyh oldu naħivde şübhe mi vardır buña

Edebiyyâtıñ fünûnunda Ĥarirî didiler
Hem ‘arûz ‘ilminde de oldu ĥalîl-i müktedā

Adı luğat fenninde Ĥāmûs-ı Muħiţ olmuş idi
Şorulursa bir luğat terkîbi budur dirdi hā

Dinilürse қаşâidde Buşayrîdir eger
Şübhe yoqdur bunda lakin Bür’esinden mâ‘adā

İmriü'l-Ĥays u Ferazdağ görseler eş‘ârını
Şā‘iriz biz dimege iderler idi bil ĥayā

Zühd ü taqvāsı müselleme evra‘-ı ĥalk-ı cihān
Ĥaliş ü şâfi vü ĥalişü'l-ĥaş oldu bî-riyā

Mevlidi oldu Aħışha vālidide beg imiş
Şāvşat ta‘bîr olunur yer imiş sancağ aña

Nām-ı pāki Muştafâ hem Seyyid-i ālî-neseb
Ĥâtemidir ĥāk-i pāy-ı faħr-ı ‘ālem Muştafâ

Hem Ebu'l-eşrâk oldu künyesi daħi anıñ
Viridi hem bu künyeyi aña Mışırlı Murtażā

Şeyh Erzincānî ‘Ömerden eylemiş taħşîl-i ‘ilm
Hem mecāz olmuş yine andan o zât-ı pür-hüdā

Vāhid-i sahn-ı semānda sākin imiş çok zamān
Aķdeñiz semtinde ifte ayağı olmuşdı cā

Cümle-i taşşilde tadrīsde ol medrese
Ya‘nī anda sākin olmuş hāce iken dāimā

Cāmi‘-i Bū‘l-fethde tadrīs-i envā‘-ı fūnūn
On sene miķdārı itmiş hāce-i ğayret-nümā

řoñra albine üřüp ‘ařķ-ı İlahī āteři
Sālik olmuş hem de bulmuş mürşid-i rāh-ı hüdā

Sā‘iķ-i taķdīr anı Hāfız Efendiye hemān
Sevķ idüp göstermiş añā rāh-ı haķķı bī-riyā

Sāyesinde hāzret-i Hāfız Efendiniñ belī
Olmıř aķrānı iinde dūrr-i genc-i bī-bahā

Ü sene iinde itdi tekmīl-i sūlūk
şeyhi nuķķ itmiş ki eyle hem seyāhat hem ğazā

Pes ‘alem ķıldı ğuřād o řāhib-i tabl u ‘alem
İki yüz ğāzī dağı kendüye itmiş iķtidā

Devr-i Sultān Muřtafā Haniñ ğāzāsı idi bu
‘Avdet itdi ğazve tekmīlinde bā-avn-ı Hūdā

řāhib-i hayr-ı cezīl olan Murād Molla dağı
İtmiş imiş hānķāh-ı Naķşibendiyye binā

Ehlile hem fī-maħalle diyerek meyl eylemiş
řeyhiniñ re‘yiyle anı ķıldı iclāsa sezā

Biñ ile yüz dağı seksen beş idi tārīh hem
Adı bāb-ı tekyeyi ‘allāme-i müşkil-ğuřā

Hānķahda oldu Begzāde mürīdānı ile
İki yüz tārīhine dek hem o şeyh-i bā-vefā

‘Āzim oldu oksan altıda Hicāza yūmnile
Hācc idüp geldi yine o zāir-i beyt-i Hūdā

Vālidim ‘Abdulħalīmī de berāber aldı hem
Hıdmetine iħtiyār itmiş luşuf ķılmıř añā

Hâce imiş şeyh imiş gerçek imiş mürşid imiş
Yok hilâfım bu sözümde şübhe itme dâderâ

Beñzemez imiş aña ‘aşrında hiçbir şeyh olan
Çaşr-ı İdrisîde ki sâkin meger ‘İsâ ola

Yoğdur eslâfıñ seniñ ahlâfıñ ile meded
Hep seniñdir cûd u re’fet luğf u ihsân u ‘atâ

Bu Murâd-ı derd-mendiñ oldı mecnûnuñ seniñ
Ey şaçı sünbül yañâğı gül yüzi Leylâ baña

Beklerim kûyında bir haylî zamân oldı seniñ
İlticâ itdim çapuña el-meded ey mültecâ

Der-vaşf-ı Hazret-i Şeyh Abbasu en-Nakşbendî kuddise sırruhu *fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün*

Hazret-i Begzâdeniñ ‘aşrında bir mürşid dağı
Şeyh ‘İsâ hazretidir bilmiş ol hem de inan

Hâfız imiş zümre-i kurrâdan imiş hem bu zât
Hem müfessir hem muhaddis hem fakîh-i nüktedân

Meşnevî ‘ilminde de kesb-i mahâret eylemiş
Hem oğumuş hem oğutmuş anı da haylî zamân

Hem nice yıllar oğutmuş ders o şeyh-i muhterem
Câmi‘-i Sultân Süleymânide şalmış nâm u şân

Her fûnûnı da tederrüs hem de tedsîs eylemiş
Cümle ‘indinde müsellemler fazlı olmuşdur ‘ayân

Sinni vuşlat eyleyince ‘ağd-i sittine anıñ
Her fûnûnı da cünûn bildi o pîr- i ‘âkılan

Âteş-i ‘aşk-ı İlâhile tutuşdı cân evi
Sâlik-i râh-ı Hudâ olmağ murâd itdi hemân

Mülhim-i gaybî anıñ ilhâm kılmış kalbine
Şeyh ‘Abdullah Efendi ki odur çuğb- ı cihân

Maḥlaşı oldu Nidâyi şöhretidir Kaşğari
Oldı anıñ üstüne eflāk hem devre-künān

Cān atup dārü'l-emān dergehine o şehiñ
Sāyesinde ilticā itmiş bilüp şāh-ı nihān

Eyledi bî'at o şāha bende-i dergāh olup
Hem ḳabūl itdi anı cānile faḥr-ı vāşılān

Tāc-ı İlyās eyleyüp destār şarmış üstine
Bilmemiş dergāhda hem muḳtedā-yı sālīkān

Bu şeref ile teşerrüf eylemiş iken anı
Rūz-ı āzīne gelince eylemiş hem huṭbe-ḥān

Hem yine emr eylemiş ba'de'z-zuhr tedris ide
Yā Şifā yāḥūd Meşārīḳ yā Meşābīḥ-i cinān

Hem aña telḳīn-i zīkr itmiş o şeyḥ-i muḥterem
Yolına ḳuş uşūliyile anı mürşid-i cān

Māsivādan el çeküp ḳaṭ'ı alāyīḳ eyledi
Ḥāric olmuş sāyesinde tā-be-ḳām-ı āsmān

Zāhir olmuş ism-i 'İsā sırrı hem ol rūḥda
Terk ü tecridiñ adı olmuş o faḥr-ı sālīkān

Hem ṭā'ām-ı ma'nevī ile şarāb-ı ma'nevī
Āsmāndan nāzil olur da iderdi nūş-ı cān

Ḳalmadı ḳalbinde ḥem rūḥında illetden eşer
Böyledir cān-ı azizim hem ḡidā-yı rūḥiyān

Nerdübān-ı himmet-i şeyḥi ile itdi urūc
Ḳadri 'ālī oldı anıñ tā-be-arş-ı āsmān

Oldı enfās-ı mübārek şāḥibi bir rütbe kim
Pūf dinse ḥastaya sıḥḥat bulurdu hem o ān

Pek ziyāde nā-mizāc olmuş kesilmiş hem ümid
Çār yaşında iken Sulṭān Maḥmūd-ı zamān

Vālid-i Abdulḥamīd Ḥan emr idüp gelsün deyü
İmtisāl-i emr için şeyḥ-i azizim oldı revān

Hem getürdiler ‘ azîzi şâhzâde yanına
Gördi ki gitmiş cihândan bir ramak almış hemân

uvve-i udsiyyesiyle Hâzret-i ‘ İsâ-yı vat
Ouyup da üfledi mesh eyledi hem bā-yedān

eyhî aldılar haremnden tā ki ārām eyleye
aru geldi hâzret-i eyhā silahdār-ı zamān

Dest-i pākin būs idüp hem de getürmüş oaya
erbet ü hem ahve gelmiş ki ie eyh-i cihān

Hasta ber’ü’s-sā‘ a alkdı dücesini istedi
Baladı oynamaa envā‘ -ı lu‘ biyle o ān

Müjde gitdi pādiāha hasta alkdı oynayor
Vālidî gördükde itdi ükr iün fet-i dehān

eyh Efendiye Silahdāra dai müjde gelüp
İtdiler anlar dai hāmd u Hūdāyı ber-zebān

Geldi hāyret pādiāha da sarāy ehline de
’itdi ihyā mürdeyi gūyā ki ‘ İsâ-yı zamān

Geldi eyhîñ yanına sultān teekkür eyledi
Hem görüşdiler maabbet itdiler ez-dil ü cān

Gitmege izn ü icāzet istedi dergāhına
Rusat oldu geldi nıfu’lleyle tekyeye hān

Rāıb oldu ba‘ d-ezîñ ez-cān u dil Abdulamîd
u gibi dergāh-ı vālāsına olurdu revān

İrtihāl-i vatine dek itdi āmed-üd añā
Sıd u ihlāsile dā’im ol ālî-niān

Biñ iki yüz altısı olduda sāl-i hicretîñ
Mur-i rūh-ı pür-fütūhı oldu cennet-āiyān

Kendisinden oñra mili gelmedi bu beldeye
ādıam ben sözümde Hā bilür buña inan

Ḥazret-i şeyḫe yetişmiş belki beş yüz kimseye
Ben yetişdim cümlesi ululığın kıldı ‘ayān

Hep kerāmātından anıñ naql iderdi gördüğüm
İttifāk itmiş idiler oldılar hem yek-zebān

Sırrını taqdīs itsün Ḥazret-i Yezdān anıñ
Hem tecellī-i cemāl itsün o zāt-ı müste‘ān

Feyz-yāb itsün Murādı da anıñ feyzi ile
Himmetini dāimā kılsun baña hem sāyebān

Der-vaşf-ı Şāriḫ-i Mevlevī Anḫaravī İsmāil Efendi ḫuddise sırruhu

müfteilün fāilün müfteilün fāilün

Diñle ki ‘āşık beni söyleyeyim saña ben
Cān kulağıyla işit bu sözümü hoşça sen

Uluların birisi ḫazret-i şāriḫ idi
Meşnevīyi şerḫ idüp sa‘yile o hoş-sūḫan

Nice kütüb daḫi o eyledi te’lif hem
Her biriniñ gūyiyā sözleri dürr-i ‘aden

‘İlmi ile fazlına hiç diyecek yok anıñ
Cümlesi de böyledir Ḥaḫdan aña virilen

Diḫḫat olınsa eger şerḫine o ekmeliñ
Cān gibidir Meşnevī şerḫi aña beriden

Mevlidi Anḫaradır nāmı İsmā‘il anıñ
Lafz-ı Rusūḫī daḫi maḫlaşdır pek ḫasen

Ḥalveti olmuş idi evvel o zāt-ı şerīf
Nisbeti Bayrāmīye olmuşidi cümleten

Ḳonyaya sevḫ eyledi sā‘iḫ-i taḫdīr anı
Şu‘le-i Molla ile yaḫdı çerāḫımı şen

Degeh-i dīvanīde Mevlevī şeyḫī olup
Galaḫanıñ mevlevīḫānesi dār-ı seken

Rıḫlet idince daḫi tekye olup medfeni
Türbe yapup üstine ḫālet-i şirīn-dehen

Eylemek ister seniñ vaşfiñi i' lā gönül
Sen de Murāda meded eyle k'ola hoş-sühan

Merdüm-i şî'rim benim kalmaya 'uryān daħi
Sāye-i luḫfinda hem gidereyim pīrehen

Der-vaşf-ı Hāzret-i Seyyid Nizāmüddīn el-Ḥalvetī ḫuddise sırruḫu *fāilātün fāilātün fāilātün fāilün*

Hāzret-i Seyyid Nizāmüddīn ḫuḫb-ı evliyā
Kevne bir gelmiş gibidir hem o şeyḫ-i pīşvā

Hem daħi Sulṫān Süleymān 'aşrınıñ şeyḫi idi
Ḥāric-i bāb-ı Silivri medfen olmuşdur aña

Hāzret-i Ümmī Sinān ile mu'āşır idi hem
Oğlı Seyfullah Efendiyi aña kıldı 'atā

Kendisi ḫādir iken teslīke böyle eyledi
Kimse bilmez ḫikmetin zīrā bu da sırr-ı Ḥudā

Vālidiniñ ululıgına delālet eyledi
Ki buyurdı el-veled sırrı ebīhi Muşṫafā

Terk ü tecrid iḫtiyār itmiş idi şeyḫ-i güzīn
Olmuşidi hem daħi vāreste-i ḫayd-ı sivā

Hāzret-i Sulṫān Süleymān gibi şāh-ı muḫterem
Zāir olup da'vet-i maḫbulesin itmiş recā

Ba'zı aḫyānda sarāya hem de da'vet eylemiş
Līk icābet itmemiş şeyḫ-i 'azīz-i bī-riyā

'Ālim u fāzıl idi hem seyyid-i vālā-ḫaseb
Vā'iz-i ṫuṫī-sühan āyīne-i gīti-nümā

Sırrını taḫdīs itsün Hāzret-i Mevlā anıñ
Eylesün cennetde hem cār-ı Ḥabīb-i kibriyā

Rūḫ-ı pāki yardım itsün hem Murād-ı mücrime
Himmetiyle olalım biz vāşıl-ı sırr-ı beḫā

Der-vaşf-ı Seyyid Nizāmzāde Seyfullah Efendi el-Ḥalvetī ḳuddise sirruhu'l-‘ālī
fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Şeyḫ Seyfullah Efendi mazḥar-ı elṭāf-ı Ḥaḳ
Ṭālibāna ‘ilm-i bāṭından virir idi sebaḳ

Nuṭḳı taḥrīk itdiğinden ehl-i ‘aşḳıñ şevḳını
İstimā‘ a cān ḳulağıyl idi dā‘im eḫaḳ

Gülsitān-ı nuṭḳına gülzār-ı vaḥdet didiler
Ma‘nisi her nuṭḳınıñ zirā eraḳ-ender-eraḳ

Hem muḫibb-i ḫānedān-ı Muştafādır şübhesiz
Sevmez idi hem Yezīdiyi de keyfe me’ttefaḳ

Ḥazret-i Ümmī Sinān virdi ḫilāfet hem añā
Bu sözüüm daḫi benim ḳavl-i şaḫīḫdir müttefaḳ

Hem civār-ı Muştafāpaşada vardır tekyesi
Genc-i zātı anda medfūn u muṭalsım ḳurb-ı ḫaḳ

Vālidı oldı Nizāmüddīn-i ḳuṭb-ı evliyā
Eylemişdir cümle-i aḳrānını bī-şek sebaḳ

İtdi sādāta neḳābet hem o şeyḫ-i pür-vefā
Görmedi devrinde evlād-ı Muḫammed ḫiç ḳalaḳ

Raḫmet itsün rūḫ-ı pākine Ḥudā her dem anıñ
Görmesün ḳabrinde de maḫşerde de aslā ḡasaḳ

Bu Murād-ı derd-mendiñ pek muḫibbiñdir seniñ
Yād ider her rüz u şeb tā tende olduḳca ramaḳ

Der-vaşf-ı Hâzret-i Şeyh ʿ Abdülmecîd Sivasî ʿıddise sırruhu

fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Söyleyem bir şeyh-i kâmil anı da diñle tamâm
Zât-ı pâkine anıñ ʿ Abdülmecîd olmışdı nâm

Mevlidi oldu Zile lakin Sivasî didiler
Yazdı hep müşkil maḥalline daḥi taʿ liḳ-i tām

Şoñra yaḳdı ḳalbini ʿ ilm-i ledünnî âteşi
Murğ-ı ʿ aḳlı oldu zâhirden hele azâd-ı dām

ʿ Ammisidir Şeyh Şemseddîn-i Sivasî anıñ
İltimâs-ı iḳtidâ idüp ḳabûl itdi imâm

Eyledi telḳîn o gün hem ḥalvete ḳoydı anı
Feyz-i yezdânî ile ʿ uzletde itdi hem be-kām

Beş sene müddet içinde hem ḥalîfe eyledi
Yirmi beş yaşında oldu zâhir u bâḫın tamâm

İşte dervişlik buña dirler ʿ azîzim sen de bil
Tâc u ḫırḳa zann idüp ʿ ilm ü hünerden olma ḥām

ʿ İlm ü zâhir ʿ ilm-i bâḫından mürekkeb oldılar
Hep tarîḳatdan geḳen eslâf u aḫbâb-ı kirâm

ʿ Ammisi postında oldu bir zamân Sivâsda
Tıtdılar destiyle dāmânın anıñ ḫaylî fiḫâm

Şân u şöhret buldı ol rütbe o şeyh-i muḫterem
Güş idüp Sulṫân Muḫammed zâtını itdi merâm

Gönderüp ḫaṫṫ-ı şerîfin ḳapucıbaşı ile
Daʿ vet için ḫâzret-i şeyḫi getürdi ḫoş peyâm

İmtisâl-i emr idüp semʿ â ve tâʿ a didi hem
Emr-i şâhiye dil ü cāndan olup munḳâd u rām

Salṫanat dārına dâḫil oldu yümnile o zât
Şehr-i Sivas oldu şeyḫe baʿ d-ezîn ḡayri ḫarâm

Câmiʿ -i Şehzâdeniñ münḫal olup vaʿ ziyyesi
İtdiler tevcîḫ ḡyâ ḳıldılar şeyḫi be-kām

Soñra itdi vā' iz-i Sulṭān Selīm Ḥān irtiḥāl
Tekyesi ḳurbında olmaḳla anı itdi merām

Virdiler Sulṭān Selīm vā' izliĝin şeyḩe o ān
Vā' iz oldu o ḳadīmī ma' bedi ḳıldı maḳām

Ḥaylī müddet geḩdi Sulṭān Aḩmed-i evvel daḩi
İtdi inṣā cāmi' -i meṣḩūrını buldı ḩitām

Vā' iz itdi cāmi' ine ḩāzret-i şeyḩi o ṣāḩ
Sulṭān Aḩmed cami' i va' izliĝin buldı müdām

Hem Ayaṣofyada va' iz olmuṣ idi ol zamān
Ḳāḩızāde münkiri ḩaṣm oldu şeyḩe ber-devām

Āteṣ-i ḩıḩd u ' adāvet ṣu' lelendi gün-be-gün
Ĝayret itdi aldırınca kendüsinden intiḩām

Baḩ nu' amāya efendi ' ibret al bu ḩıṣṣadan
Geldi bir meczūb ḳāḩıya daḩi itdi kelām

Tīz sicill eyle efendi ḳāḩızāde boynuñı
Urmaĝile emr itdi bu gice faḩr-ı fiḩām

Cürmi de budur ki oldu evliyānıñ münkiri
Üḩ güne dek fevt olup bilsün bunu hep ḩāss u ' āmm

Pes cevāb itdi aña ḳaḩı sicill olmaz bu söz
Tīz sicill eyle deyü çaĝırdı meczūb-ı benām

Deḩset aldı ḳāḩıyı ḩavf eyledi meczūbdan
Eyledi tescil meczūbuñ sözini o ḩümām

Ḳāḩızāde ḩasta olmuṣ idi hem daḩi o dem
Ṣaĝ u ṣola ḩarbile atmaḩda olmuṣ idi kām

Fā'it oldu hem üçünci gün ' anūd-ı ṣöhre-ĝir
Fevti ile oldılar ḩalk-ı cihān hep ṣād-kām

Sen ne ṣandıñ evliyā āyinesin ta' n itmegi
Rāzī mi bildiñ ḩudāyı hem Resūli ey ĝulām

İşte böyle boynını urur Resûlullah anıñ
Qabre girdikde görür hem de cezâsın tâ kıyâm

Oğlı ki damadını hem de halîfe eyledi
Biri ‘ Abdülbâkî birisine oldu Nürî nâm

Sâl-i hicret biñ olup hem zamm olunca kırk toquz
Rihlet itdi dâr-ı sâfilden olup ‘ âlî-mağâm

Tekyesi iki idi birisine Yavşî dinür
Câmi‘-i Sulţân Selîmiñ kurbıdır bil ey hümâm

Birisi Eyyüb-ı Enşârî civârında anıñ
Medfen oldu hazret-i şeyhe yatur her şubh u şâm

Meşnevîniñ cild-i evvelden biraz ebyâtını
Şerh idüp tafşîl üzre itdi taṭvîl-i kelâm

Hem leṭâifle lezâiz hem fezâil-i şalât
Üç kitâbı daḥi te’lîf eylemişdir o hümâm

Virmedi va‘ ziyeyi Sulţân Murâd-ı Cem-çeşm
Tâzedir oğlı deyü itmezdi tensîb-i mağâm

Şeyh ‘ Alî Naqşîye virmek murâd itdi anı
İki def ‘ a zâhir oldu şâha şeyh ender-menâm

İltimâs itdi ki virsün oğlıña vâ‘ ızlığı
Eyledi Sulţân Murâd ısrâr hem çekdi licâm

Şeyh gördi diñlemez bu söyledi pes yerine
Zâhir oldu ‘ âkıbet şâhid didi faḥr-i fiḥâm

Bilmemisiñ nezd-i Haḫda kadrini o serveriñ
Vâ‘ ız eyle oğlını babasını eyle be-kâm

Gördi hem dârü’s-sa‘ âde ağası müftî ile
Böyle rü’yâlar o gice tâ olunca şubh-ı bâm

Vâ‘ ız itdi oğlını ḫaṭ yazdı tevcîhi için
İşte böyle hep erenler işleriñ eyler tamâm

Eylesün taḫdîs dâim sırrını Yezdân anıñ
Sâyebân olsun Murâda himmeti hem ve’s-selâm

Der-vaşf-ı Sivasizāde eş-Şeyh ʿ Abdülbāķī Efendi ķaddesallahu sırrehümā
fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Şeyh ʿ Abdülbāķiyi de söyleriz biz diñle gel
Şeyh Sivasī Efendi-zādedir bu bī-ħalel

Mevlidi Ƙonşantıniyye oldı şehriyyü'l-aşıl
Fā'ik idi şeyh-i türkāna o şeyh-i bī-bedel

Sulţān Aħmed vā' izi olmuşdı bā-emr-i Resül
Naķl olundı bundan aķdem bī-ğaraż hem bī- ilel

ʿ Ālim u ʿ āmil olup hem mürşid-i kāmil idi
Vālidı virdi ħilāfet līk şanma bī-maħal

Cum' a gün cāmi' ʿ ʈolardı istimā' için anı
Güş-ı cānla va' zını diñlerdi herkes bī-muħāl

Vā' iz hoş-lehce hem de hoş-şüħan olmuş idi
Hem ħafī ķavvāl-i bi'l-ħaķ idi itmezdi vecel

Munķaṭı' idi cihāndan ʿ uzlet itmişdi o zāt
Zümre-i maħlūķdan da olmuşıdı bī-emel

Sāl-i hicret bīñ yüz oldı ʿ azm-i uķbā eyledi
Rūħına ilbās olunsun ħuld-ı a' lām-ı ħulel

Murğ-ı rūħı ħünkü olmuşdur anıñ ʿ adn-āşiyān
Vālidiniñ türbesi de cismine oldur maħal

Ben de aħlāfıñdanım Sulţān Aħmed şeyhiyem
Gel yetiş imdādıma gelmeksizin mevt ü ecel

Der-vaşf-ı ‘ Abdūlahad Nūrī Efendi kıddise sırruhü’s-şāmed

fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Oldı bir gelmiş cihāna Hāzret-i ‘ Abdūlahad
Sırrını taqdīs itsün diyelim Rabb-i şamed

Mağlası Nūrī idi zīrā ki sāhib-nürdur
Tārz-ı atvārını cümle ehl-i haq itdi pesend

Şeyh Sivasī cenābından görüp ādāb-ı rāh
Vāşıl-ı sırr-ı fenā olmaqla oldı ser-bülend

Hem beķā billaha irdi sāyesinde şeyhiniñ
Şoñra kıtūb-ı evliyā oldı olup Hāqdan meded

Ba‘ zı nutkıında beyān itdi daħi kıtūb oldıgım
Sözlerim haqdır efendi itme inkārile red

Cami‘ inde Fātihiñ hem vāiz-i cum‘ a idi
Bāyezīd ile Süleymāniyyede hem itdi pend

Qadr-i şerhini Ayāşofıyyeye naql itdiler
Nice yıllar va‘ z idüp anda o şeyh-i müstened

Hem ‘ Ayāşofıyyeden kürsī-i ‘ arşa yol bulup
Vā‘ iz-i cümle melāik oldı hem Abdūlahad

Hicret-i faħr-i cihāniñ oldı biñ altmış biri
Baħr idi şevkıinden itdi irtihāl-i cezr ü med

Cami‘ -i Bü’l-fetħe nefsi-pākini naql itdiler
Almadı meydān zīra geldi cem‘ -i bī-‘ aded

Hep meşāyih itdiler tensīb ‘ Abdūlbāķiyi
Cümleniñ re’ yi ile kıldı namāzın şeyh-i ferd

Qoydılar tābūt-ı şeyhi baş üzre hū deyü
Şeyhiniñ yanına yol buldı o pīr-i ercümend

Türbesiniñ hāricinde kıpuniñ yanına da
Defn olunmuşdur o mevzi‘ de o genc-i bī-beķā

Yazdı zeylinde bunı ‘ Uşşāķizāde bilmiş ol
Sāhil-i baħre gidüp bir gün oturmuşdı o merd

Geldi bir sâil suâl itdi cenâb-ı şeyhden
Yok idi bir aqça yanında ki virsün o mened

Emr idüp yanındaki dervîşlere ki vireler
Didi şeyhe eyledi şakq-ı şefe o müstemend

İsterem ben senden ihsân ey kerem-kânım benim
Evliyâ altun ider hâki didiler itme redd

Şeyh o demde elini şundi zemîne ey ‘azîz
Aldı bir qabza türâbı sâ‘il açdı aña yed

Avcına koyduqda altun oldu toprağı anıñ
Ba‘zısı düşdi yere qapdılar anı cümle merd

Hem teberrük itmek için şakladılar çok zamân
Ağızına sürse eger çeşmine giderdi remed

Sırrını taqdîs idüp hem himmetini sâyebân
Dâimâ itsün Murâda Hâzret-i Rabb-i Ehad

Der-vaşf-ı Hâzret-i Şeyh Ümmî Sinân ve rağıyallahu ‘anhu’l-Hannân *fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün*

Âb-ı rüy-ı Halvetîdir Hâzret-i Ümmî Sinân
Qıtb-ı aqtâb-ı cihândır pişvâ-yı vâşılân

Şeyhi olmuş idi Seyfullah Efendiniñ o zât
Hem halîfe kılmış idi anı o şeyh-i cihân

Terbiyet buldı Hüsâmeddîn-i ‘Uşşâkı dağı
Aña da virdi hilâfet hem o pîr-i ‘ârifân

İsmi İbrâhim idi Ümmî Sinân ile şehîr
İki tekye şehremînde aña oldu mekân

Hâzret-i Sulţân Süleymân ‘aşrıdır ‘aşrı dağı
İltifât itdikçe aña hâzret-i şâh-ı cihân

Çekmeyüp hem zemm ü ta‘na başladı Ebussu‘üd
Müftî Qâbil oldu Hâbîl tek Ümmî Sinân

Yazdı fetvâlar dağı hem ehl-i devrin küfrine
Müstahill-i rafzđır bunlar deyüp itdi beyân

Hep haseddendir bu işler oldı devrân vâsıta
Çekmede bu ta' nı aşhâb-ı tarîkat her zamân

Bâ' işi Ebussu'ūd u Kâđizâde oldılar
Biriniñ derdi Sivasî biriniñ Ümmî Sinân

İltifât-ı pâdişâhî oldı inkâra sebeb
Hamyet-i dîniyyeden olmadı vallahi inan

Güne güne gördiler herkes kerâmâtın anıñ
Mümkin olmaz ki idem ta' dâdıla ben de ħiyân

Duğter- i pâkizesi irşad iderdi herkesi
Râbi' a sırrına mazhar olmuşidi bi-gümân

Erkek evlâdı yok idi ħazret-i şeyhiñ velî
Kâim idi duğteri erkek yerine ey cüvân

Beñzedi bu sırr-ı pinhân aña kim terk itmedi
Gerçi evlâd-ı zükürü yerine fağr-ı cihân

Lîk terk itdi yerine ħazret- i Fâtımayı
Kâim oldı nice biñ erkek yerine dâderân

Sâl-i hicret eyledi toğuz yüz dağı elli sekiz
Murğ-ı rûhı uçdı cinâna olup ħuld-âşiyân

Hem edâ oldı şalâtı câmi' -i Bü'l-fetĥde
Kõmşu oldı Ĥâlid ibni Zeyde o cennet-mekân

Sırrını tağdîs itsün Ĥazret-i Yezdân anıñ
Mükrem olsun cennet-i a' lâda rûhı câvidân

Bildigiñ her bir 'ulûmından teberri' eyleyüp
Böyle ümmî olma efđaldır efendi bil inan

Sen deyüp Ümmi Sinân geçme bu zâta hoşça bağ
'İlmîni istif idersiñ 'arşa varır bi-gümân

Ĥazır olsun himmet-i pâki bize her dem anıñ
Rûĥ-ı ħudsîsi Murâda yardım itsün her zamân

Hikâyet-i mütenâsibe fi-hâze'l-mağâm

fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Bir hikâye naql idem cândan eyü diñle hemân
Var idi bir ümmî lakin Aḥmed idi nâm-ı ân

Maḥlaş olmuşdı Kemâleddîn o zâta şübhesiz
Ḥalk beyninde Kemâl Ümmî demekle buldı şân

Geldi bir gün Bū-Su'ûda şordı hem bir mes'ele
Didi vardır müşkilim sen müftisiñ eyle beyân

Ben bir ümmî âdemim daḥi adım Ümmî Kemâl
Sen efendisiñ ulusuñ ḳalmasun şübhem nihân

Didi müftî müşkiliñ söyle virem fetvâsını
Ma' den-i cümle 'alâmım bilmedigim yoḳ hemân

Didi 'ilmu'llaha nisbet 'ilm-i maḥluḳı baña
Farz-ı taḳdîr ile göster bileyim tebn-i 'ayân

Der-'aḳab müftî eline ḥâme-i fetvâsını
Aldı kağıd üstine bir noḳta ḳoydı hem o ân

Didi 'ilmu'llah farz it kâğıdı ey ümmî sen
Noḳta da dâḥil midir ey muktedâ-yı 'ilelân

Didi belî enbiyânîñ evliyânîñ 'ilmi hep
Ehl-i 'ilmiñ daḥi 'ilmi dâḥil oldu bî-gümân

Pes didi ümmî ayır bu noḳtadan sen ḥişşeñi
Faḥr-ı 'âlem ḥişşesin daḥi ayır gitsün gümân

Geldi ḥayret müftîye ḳalmadı ḥiçbir diyecek
Hem sükût itdi o demde oldu lâl u bî-zebân

Baḳdı ümmî müftîniñ ḥâline hem didi aña
Böyle 'ilm-i ḥiç ile fetvâ virirseñ her zamân

Ehl-i tevḥîdi idersiñ hem daḥi tekfîr sen
Zikr ile devrân idüp döndi cemî'-i 'ârifân

Ṭa' n iderseñ evliyā āyīnini dirseñ raqş
Ṭavşanođlu oyunu raqş odur bil sen hemān

Dönmedi mi o iki ulu Cüneyd ü Bāyezīd
Şeyh-i Şıblī ile Mevlānā dağı hep ' aşıkān

Baq Kuşeyriye efendi yoğ mıdır vecd ü semā'
Hem tevācüd eyledi işbāt o pīr-i nüktedān

Mülteķā ile durur da olmamağla vecd ü māl
Yođ mıdır şanduñ efendi ' aşk-ı Yezdān-ı cihān

Evliyāullah āyīnin iderseñ ta' n u zemm
Böyle itdi ' azizim geçmiş olan müftiyān

Müftiye inşāf geldi böyle fetvā ba' d-ezīn
Yazmadı bir dağı o ' allāme-i devr ü zamān

İşte Allah ālimi inşāf ider böyle olur
Eylemez şimdi olanlar rağm u inşāf ey cüvān

Ya İlahī şerlerinden sen emīn eyle bizi
Qara hāzır ellerinde ðem sürerler her zamān

Der Vaşf – 1 Hüsāmeddīn ' Uşşāķī qıddise sırrehüs ' sāmī *fāilātün fāilātün fāilātün fāilün*

Hem tarīķ- i Halvetīde bir qutub dağı saña
Söyleyem cān u gönülden istimā' it dāderā

İsmi olmuşdur Hüsāmeddīn o zātın biliñiz
Pīrdāş gibi olmuşdur bu da seyf-i Hudā

Oldı ma' nāsı hüsāmında hemān keskin kılıç
Münkerātın boynını urmuş idiler bī-şadā

Mevlidi ' Uşşāķ oldı belde-i meşhūredir
Geldi İstanbula ki tedrīs ile meşgöl ola

' Ālim-i ' āmil idi hem fāzıl u kāmil idi
' İlm-i zāhirde bızā' a şāhibi idi şahā

Başladı kürsî-nişîn olmaqlığa cāmi‘ de hem
Ṭālibāna ders virüp tadrise itdi ibtidā

Buldı şöhret Şeyh ‘ Uşşākî deyu bu beldede
Va‘ z dersin eyler idi şıdķile hem bî-riyā

Sāiķ- i taķdır anı Ümmî Sināna sevķ idüp
Sālik oldu rāh-ı hāķķa şeyhe itdi iķtidā

Āteş aldı hāne ol hem tıtuşdı cān evi
Dersini de va‘ zını da cümlesin ķıldı fedā

Sūhtelikden fāriğ olup derviş olanları sen
Şayayım dirseñ cihānda mümkün olmaz ey fenā

Görmemişdir bir eħad derviş-i sūhte olduğın
Bu nedendir ey efendi sen bunu gel añla hem

‘ Ārif-i sırr-ı fenā hem vāşıl-ı sırr-ı beķā
Sāyesinde oldu şeyhiniñ o zāt-ı pür hüdā

Hāķķı oldu pes hilāfet virdi irşāda izin
O daħi bir şeyh-i ‘ ālî-ķadri oldu ey baba

Sāl-i hicret biñ ile seksen olunca ey aħî
‘ Ālem-i fāniyi koydı eyledi ‘ azm-i beķā

Terbiyet ķıldı nice cemm-i ğāfirî o sened
Bir ķul oldu Ḥalvetiden dindi ‘ uşşākî añā

Mesken itmişdi Ķasımpaşayı şeyh-i muħterem
İtmişidi hem o mevzi‘ de hemān tekye binā

Defn olundu tekyesinde hāzret-i şeyh-i ğüzîñ
Sırrını taķdîs itsün rûz u şeb her dem Ḥudā

Yād ķıldım ben seni sen de Murādı yād ķıl
Feyz-yāb it hem daħi ey muķtedā-yı evliyā

Der Vaşf-ı İsmā'īl Rūmī uddise sırrehu

mefāilūn mefāilūn feulūn

Ṭarī-i ādiriniñ ser-bülendi
Cenāb-ı Şeyh İsmā'īl Efendi

Bulup Őöhret daı Rūmī ile hem
Zamānında olanıñ ercümendi

Anatolıda deşt-i Ṭosyadan hem
Aıldı genc-i cisminiñ de müstmendi

Ṭarī-i ādiride pīr-i Őānī
Dinür aña odur haıñ pesendi

Binā itdi nice mevzi' de dergāh
İderdi cümleye hem nuŐ u pendi

Biri Ṭophāne urbında anıñ hem
Ziyā-pāŐ idi anda meh menendi

Cenāb-ı hażret-i Sulān Amed
Anı hem cāmi'ine Şeyh idindi

Vazīfe zıkr iün ta' yīn idince
Didi olmaz ṫarīıñ Şeh-levendi

Bu zıkrı eyleriz Allah iün biz
İdelim mi vazīfe ün ü endi

Cevābında didi Sulān Amed
Devāmyün didim aa melendi

Didi Őāha daı o Şeyh-i zī-Őān
oŐar bu zıkre alāım semendi

İle'l-ān olmada bu zıkr ānda
Gelür bu meclise Hindile Sindi

Biñ elli ü olunca sāl-i hicret
Gidüp Şehre odı bu köhne kendi

Aña medfen ılındı tekyesi hem
Olundı defn-i genc-i bī-menendi

Ḥudā sırrını taḳdīs ide anıñ
Murād üzre cinānda ide ḥandi

Der-vaşf-ı Ḥazret-i Aḥund-ı Büzürgvār Elḥac Süleymān Neş‘et ḳuddise sırruhu
mefāilün mefāilün mefāilün mefāilün

Cihāna bir gelenlerden değil mi ḥazret-i üstād
Aña şānı bulunmaz mümkin olmaz eylemek ta‘ dād

Ebü’l-feyz idi ḥaḳkā ḫoldı şāgirdi ile ālem
Güneş gibi ‘ ayāndır bu sözüüm sen itme isti‘ ād

Cenāb-ı ḥazret mollā-yı Rūmı̄ gibi cem‘ itmiş
Şalāḫ u zühd ü ‘ irfānı daḫi ‘ aşḳa olup mu‘ tād

Teni nāzik lisānı pür-feşāḫat hem laḫif-eş‘ār
Müsaḫḫar ḫāme-i ḳudret iderdi o süḫan inşād

Aña keşf itmişidi meşnevīsin ḥazret- i Mollā
Nice yıllar oḳutdı güne gün ma‘ nı̄ idüp icād

Oḳudur idi Ḥāfız Şāib ü Şevket dīvānın hem
Eger görseydi aşḫābı aña dirlerdi taḫsīn bād

Gülistān dersi bezmi bir gülistān-ı irem oldı
Oḳutsa Bostān bŷy-ı cinānı hem olurdı yād

Oḳutdı hem daḫi dīvān-ı Bı̄-dil Ḥazret-i Ḥāce
Eger Bı̄-dil olaydı dir idi elbet mübārek bād

Eger Pendi oḳutsa pend olurdı cümle şāgirdān
İderdi nuḫḳı ile rāh-ı ḥaḳḳa cümleyi irşād

Seḫāb-ı ‘ ilm-i pākinden ‘ aceb tūfān-ı ma‘ rifet
Cihāna yāędırup hem nāfi‘ itdi ḥazret-i üstād

Kitāb-ı Meşnevīniñ evvelinden iki beyti hem
‘ Acib şerḫ eyledi Cāmı̄ cihāna şaldı nām u ad

Anı hem tercüme itdi faşīḫ elfazile ḥazret
İşitse Rūm-ı Veysī bāę-ı cennetde olurdı şād

Ṭarīḳ-i Naḳṣibend için risāle yazdı o server
Ṭarīḳiñ cümle aḥvālin içinde eyledi hem yād

Yā dīvān-ı şerīfiñ vaşfını tavşif mümkün mi
K'ider her nutḳı var mı mişlimiz söyle deyü feryād

Tazıcıbaşızāde Ḥazret-i Agāh Efendiye
Bilenler eylediler hep ṭarīḳinde anı üstād

Kibār-ı Naḳṣibendiden idi bu Tazıcızāde
Olup şeyṭān ile nefsiñ elinden kuş gibi āzād

Vücūdı mehd-güne ḳondı İstanbul'da ol zātıñ
Süleymān Neş'et oldu nām-ı pāk-i ḥazret-i üstād

Daḫi hem vālidıyla gitdi ḥacca sürdi yüz beyte
Geline Ḳonyaya ilbās-ı sikkeyle olup dil-şād

Ayāsofiyye şeyḫi Yasinizāde Efendiden
Daḫi tekmil-i nüṣḥa itdi hem ol şāḫib-isti' dād

Der ü dervāzesi meftūḫ idi aṣḫāb-ı hācāta
Ḳonaḡı tekye gibi oldu dervişānile ābād

Olunca sāl-i hicret biñ iki yüz yirmi iki hem
Düşürdi murḡ-ı rūḫını anıñ ḥoş dāmene şayyād

Ḳuşūr-ı cennet-i a' lāda iskān eylesün Allah
Daḫi rūḫ-ı şerīfını tecellisiyle ḳılsun şād

Edā oldu şalātı cāmi' -i Sulṭān Muḫammedde
El üzre bāş üzere ḳoydılar na' şını hem evtād

Zikirler hem şalālar ceḫr olurdi piş-i na' şında
Firāḳile iderler idi daḫi nāle vü feryād

Eger ol rüz-ı ye's-i mātemi görmüş olaydıñ sen
Dir idiñ işte budur va' d olunan 'arşa-i mi' ād

Kerāmāt-ı ' adīde naḳl olundu zāt-ı pākinden
Sūḫan ıṭnāb olur ḥavfıyla itdim naḳlıni ib' ād

Veliyyullah olduğında yokdur şübhemiz ḳaṭ' ā
Bu söze müttefikdir gördigim ābā ile ecdād

Dağı Topkapusınıñ ħāricinde genc-i cismi hem
Muṭalsımdır ziyāret eyle ‘ aşık hem kıl istimdād

Eyā Aĥund-ı zīşān merĥamet kıl bende-i zāda
Ḳuluñdur ‘ aşıkıñdır bu Murād-ı mücrim-i nā-şād

Seniñ şāgirdiñiñ şāgirdi oldı evc-i ceħdinde
Umar feyziñ bu bendeñ çünki itdiñ cāyına iķ‘ ād

Der-medĥ-i Ĥāzret-i Üstād-ı Büzürgvār Ĥāce Süleymān-ı Vaĥyī ĥuddise sırruhu *feilātün feilātün feilātün feilün*

Diñle cānile beni eyleyeyim saña beyān
Bir ulu zātı ki olmış idi üstād-ı cihān

Nām-ı pāki de Süleymān idi vaĥyī maĥlaşı
Şeyĥ ile ĥāce dimek oldı o zāta şāyān

Mevlidi oldı anıñ belde-i İbrā’ıl hem
Ṭunanıñ karşıu yaķasında olup şöħre-künān

Gelicek belde-i İstanbula sāiķ anı
Sevķ idüp Neş’et üstād nice devr ü zamān

Oķumış cümle devāviniñ daĥi mesnevīyi
O ġalīz erden iken cümlesin öġrenmiş inan

Şehr yedinde daĥi a‘lā oķur idi beyti
Virgisinde kimiñ oġlı dimemişdir Yezdān

Ĥaṭṭ-ı ta‘līķ yazan Ĥāce Yesārī meşĥūr
Şol eliyle o ĥaṭṭı ĥāzrete itmiş iĥsān

Ra‘şe-dār olduġınıñ şol elile hem meşĥūr
Allah Allah ne ‘aceb işlere ħādir Raĥmān

Şoñra düşmüş diline āteş-i ‘aşkıñ İlahī
Bursevī şeyĥ-i emīni idinüp şeyĥ hemān

Sālik olmuş reh-ı ĥaķķa daĥi bulmuş ĥaķķı
Ārif-i ĥaķ idüġi zāħir idi dime yalan

On sene dersinde hâzır idi bu ‘abd-i za‘îf
Güne gün keşf-i kerâmâtını gördüm heme ân

Gidüp üç kerre de hacca daği o şeyh-i ‘azîz
Yüz sürüp beyt-i Hudâya olarak sa‘y-künân

Bir sene daği olup zayf-ı Habîb-i ekrem
Belde-i tayyibede olmuş idi hem mihmân

Meşnevîyi okudur idi be-her hefte dü rûz
İki gün daği devâvîn ü Gülistân Bostân

Müntesib idi eḥâdiş-i şerîfe küllî
Hem Fütûhât u Fuşûşı daği eylerdi beyân

Hâcegâna daği hem şâh-ı Bahâeddîne
Ḳalbiniñ rabtı idi cümleñ ‘indinde ‘ayân

Her gice kıldı teheccüd hele terki yokdur
Ayda bir kerre de eyler idi ḥatm-i Ḳur‘ân

Dâimâ diz çöker idi iki diz üstine hem
Görmedim ğayri oturdığını rûzân u şebân

Zâtına her ne hediye gelür ise elbet
Anı tañîf idüp nişfini şaḳlardı hemân

Fuḳarâya ğurabâya gelene virir idi
Nişfini daği vekîl-ḥarca virir idi inan

Zâhir idi daği vechinde Muḥammed Nürî
Her gören rüyını elbette olurdu ḥayrân

Bir küçük çaḳı ile bir koca deste çubı
Yapar idi ki yüz âletle yapar üstâdân

Daği ḥançerler için hem de muşanna‘ ḳabza
Yonar idi o çaḳı ile o üstâz-ı zamân

Hâriḳ-i ‘âdet idi bu işi elbette anıñ
Sen kerâmet di buña aç gözün ey rûḥ-ı revân

Gördiğim keşf ü kerâmâtını ta‘dâd idemem
Ma‘rifetde daği olmuş idi baḥr-ı ‘irfân

Oğlı aldı ne te'essüf ne tahayyüf gördüm
Güiyâ yok gibi tutdı anı o pîr-i cihân

Sâl-i hicret biñ iki yüz otuz üç oldu tamâm
Gülsitân-ı İremiñ hem bülbülü oldu güyân

Şeb-i Azînede rûhını ĩdüp hem teslîm
Oldı belde-i Eyüb şalâtına mekân

Pes edâ oldu şalât-ı cumu' a hem bu namâz
Çondı hem pişgeh-i Hâlîde na' aşı o zamân

Bir ' acib tezkiye hem bizde du' â buldı vuķu'
Oldı sükkân-ı semâ cümlesi âmîn-güyân

Hem oķındı nice biñ fâtiha rûhına anıñ
Zikrile hû diyerek na' şı konup bir sırr-ı cân

Hem şalâlar virilür idi imâmetde dağı
Topķapu hâricine gitdi anıñ na' şı o ân

Hâcesi Neş'et Efendi yanı oldu medfen
Defn olundu oraya ağladı hep ins ile cân

Rađmet olsun aña hem Hâzret-i Hâķdan her dem
Rûh-ı pâki de anıñ cümleye olsun nigerân

Nice yıllar ĥidmetini eyledi şıđķile Murâd
Himmat it sen de Murâda dağı ey ķuķb-ı cihân

Şimdi evşâfını eglence ider cânına hep
Yâd ider ismini her yerde seniñ ez-dil-i cân

Der-medh-i nesl-i H azret-i Mevl ana    bid  elebi  uddisu sirruh m 

feil t n feil t n feil t n feil n

Oldı d ni n ulusu  ubhe ne    bid  elebi
Mi li yok geze  eger Hindile  am u Halebi

Nesl-i Moll -yı cih n idi o z t-ı ekrem
Seyyid olmaklı la    l  idi hem nesebi

 onyadan belde-i  stanbula nakl itmi  idi
 az -i belde olup b yle idindi la ab 

Uydurup emr-i ma  a ı yolına koymu  iken
D  di  albine an n  te -i   a  n n lehebi

 bn-i Edhem gibi terk eyledi c mle varını
 eyh  lahiye gid p oldu m r d evn Halebi

Bezl id p himmetini r h-ı Hud da  eb   r z
G n-be-g n artdı an n ciddile sa  y   talebi

V  l-ı sırr-ı fen  oldu be ay  buldı
R z-ı vahdetle a ıldı da i o  onca lebi

Virdi ir ada ic zet da i  eyhi a a hem
Geldi  stanbula itmekde olup   kr rabb 

Post-ı ir ada oturdu nice yıl  eyh-i g z n
Oldı  ok kimselerin  eyligini n hem sebebi

Hem t ri inde bin  eyledi bir tekye-i h b
F tihi n  urb  idi semt-i Yes re  elebi

 ki p rd   idiler birisi Seyyid A meddir
 zi ev  fda Bi ari  idi an n la ab 

S l-i hicretde  okuz y z ikiyi buldu da
 tdi l h ta sefer koymdı bu d r-ı ta  ab 

Tekyesi  ar us  cismine olup hem medfen
R hata vardı koymdı  iddetile hem na ab 

 addesallahu dey p eyle du   y  i  ar
Gel Mur d  ki yeti  n sa a   ilm   edebi

Bunı isterdi ki cediti gide bu yollara bu
Kāḍīnīn yoluna da zāhir idi hem ğazabı

Dinilür ise sezādır aña cān u dilden
Evliyānīn çelebisi idi ‘Ābid Çelebi

Der-medḥ-i k̄uṭbu’l-‘ārifīn Ḥazret-i Muḥammed Emīn et-Toḳādī ḳuddise sırruhu *fāilātün fāilātün fāilātün fāilün*

Naḳşibendī güllerinden bir gül-i ra‘ nā da bu
İster iseñ söyle bülbül bir gül-i zībā da bu

Nām-ı pākidir Muḥammed hem Emīn oldu laḳab
Gülşen tekyesinde bitmiş verd-i müsteşnā da bu

Mevlidi oldu Toḳad şehri daḫi o serveriñ
Şeyḫ-i Toḳādī dinür hem rütbe-i bālāda bu

Ders oḳutmuşdı Süleymāniyyede ḫaylī zamān
Olmışidi ḫācelikte rütbe-i ‘ulyāda bu

Şoñra ‘azm itdi Ḥicāza ḳaşd-ı ḫacc ile o zāt
Şeyḫ-i Yekdesti görünce şuret-i ma‘ nāda bu

Terk-i elfāz eyleyüp ma‘ nī yolını tutdı hem
Oldı her aḫvālını hem şeyḫine inhāda bu

Eyledi tekmiñ sülūkın hem icāzet aḫz idüp
Geldi İstanbula oldu mesned-i vālāda bu

Ḳāim oldu mesned-i irşāda da ḫaylī zamān
Zāhir idi ululığı olmadı aḫfāda bu

Ḥalvet-ender-encümen olmuşdı dāim ‘ādeti
Ḥalveti keşretde idüp olmadı tenhāda bu

Şāh-ı bāḫın idi taḫt u tācı var idi anıñ
Bārgāhın aşikāra ḳordı hem şaḫrāda bu

Sāl-i hicret biñ yüz elli sekiz olduḫda tamām
Olmadı dünyāda oldu cennetü’l-me’vāda bu

Defn olındı kurb-ı zîrinde o şeyh-i muhterem
Cismi yerde rûhı lakin cennet-i a' lāda bu

Böyle bir şeyh-i hünerver-i ma' ârif çok zamân
Görmemiştir cism-i İstanbul meger dünyāda bu

Böyle bir şeyhe daği inşâf yok mı zâhidâ
Yine ' indinde seniñ elbet olur ibāde bu

Sırrını taqdîs itsün rûz u şeb ol serveriñ
Hem tecellî eylesün kim mürşid-i a' lāda bu

Hâzır olsun himmeti hem de Murādîñ üstine
Kılmadan bu nazmı inşâ maqşad-ı aqşāda bu

Der-medh-i Hâzret-i Sultānu'l-' âşıkîñ Mustakîmzāde Süleymān es-Sa' deddîñ kıddise sırruhu

feilātün feilātün feilātün feilün

Mustakîmzāde daği toğrısı bir er idi hem
Söylemek üstümüze oldu anı da elzem

Nāmı olmışdı Süleymān laqabı Sa' deddîñ
Sa' d-ı şānı de disem bu sözüm olmaz mübhem

Hâzret-i şāh-ı velāyet ki ' Alîdir bî-şek
Yazdı dîvânına bir şerh o şeyh-i a' lem

İtdi sa' yile daği tercüme Mektübâtı
Rûh-ı Fārukiyî de eyledi şād u hurrem

Biñ risāle yine yazmışdı disem çok olmaz
' Arabî Fārisî Türkî ne ' aceb itdi raqam

Hıtt-ı ta' lîk ile de çok kütüb itdi taħrîr
El emegin yir imiş ya' nî o şeyh-i ekrem

Hâzret-i Şeyh Tokadî idi şeyhi anıñ
Şeyhiniñ hilyesine tercümede urdı qalem

Biñ biñ eyledi tebyīn-i maḥabbetden anı
Didi biñden berü yoḡ mişli anıñ gelmedi hem

Şeyḫini böyle bilür işte mürīd-i şādık
Zann ider şeyḫini ğavş ile de ıuṭb-ı a' zam

Sāl-i hicret biñ iki yüz iki olunca tamām
Gitdi dünyādan olup şive-i ḥūra maḥrem

Defn olup mürşidiniñ yanına bu şeyḫ-i celīl
Oldı o buḡ' a' i cennetde de şeyḫe hem-dem

Ehl olup böyle ıarıḫ-i müteaddid var iken
İtdi terk cümlesini nite ki ibn-i Edhem

Raḫmet olsun cānına Ḥaḫdan olup hem de selām
Görmesün ' arşa-i maḫşerde daḫi ḫüznile hemm

Ben de gördüm birisin söylerim inşāallah
Münzevī Şālih Efendi dinilür aña da hem

O daḫi tārik-i dünyā idi şālih er idi
Ḥāmesiyle geçinür idi o zāt-ı efḫam

*Temmet tamām bi'avnillahi'l-Meliki'l-'Azīzi'l-'Allām
Murad Mollā dergāhı Şeyḫi Şeyḫ Muḫammed Murad en-Naḫşbendī ḫuddise sırruhu
ḫazretlerinin evliyāullah ḫaḫḫında manzūmeleri*

İşbu kitāb Şeyḫ Mollā Murād Dīvānı biñ iki yüz ıoḫsān senesi māh-ı Cemāziye'l-āḫiriñ
nışfında Elḫāc Ḥüseyn Efendiniñ ma'rifetiyle ıab' olunup ve ıab' u neşr ḫuḫūḫı mezkūr
Elḫāc Ḥüseyn Efendiye rāci' dir
Ḥurrirehu Sālim Şıdḫī sene 1290

ÖZGEÇMİŞ: 24/12/1968 Kütahya /Simav'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Simav'da, üniversite öğrenimini Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği' nde 1990 yılında tamamladı.

1990-94 yılları arasında Çorum'da,

1994-98 yılları arasında Ankara'da,

1998-2005 yılları arasında Bursa'da ,

2005-2009 yılları arasında da İstanbul'da özel eğitim kurumlarında çalıştı. Halen Özel Çırağan Fen Lisesi'nde öğretmenlik yapmaktadır. 1994 yılında Kırıkkale Üniversitesi, Eski Türk Dili ve Edebiyatı'nda yüksek lisansına başladı. 1997 yılında "Molla Murad ve Divanı" adlı tez çalışmasını tamamlayamadığı için üniversiteyle ilişkisi kesildi. 2009 yılındaki öğrenci affından yararlanarak aynı tezi tamamladı.